

วิวัฒนาการของศิลปินเพลงไทยสากล และวงการเพลงไทยสากลจากอดีตสู่ปัจจุบัน

(พ.ศ. 2482 - 2535)

ความเป็นมาของศิลปินเพลงไทยสากล

เพลงไทยสากล เกิดจากการที่ไทยเรารับเอาอารยธรรมทางด้านดนตรีมาจากชาติตะวันตก ในช่วงที่มีการเปิดประเทศเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ในราชจักรีวงศ์ ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเครื่องดนตรีของฝรั่ง คือ แตรฝรั่ง เข้ามาใช้ในการหัดแถวทหาร จนมีพัฒนาการมาเป็นวงแตรวง ที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมี พระมหากษัตริย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2420 ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2446-2447 วงแตรวงก็ได้ขยายบทบาทมาเป็นวงโยธวาทิต (Military band) ใช้บรรเลงเพลงทั่ว ๆ ไปที่โดยมากดัดแปลงท่วงทำนองมาจากทำนองเพลงไทยแท้หรือไทยเดิม เช่น เพลงวอลซ์เมขลา ดัดแปลงมาจากเพลงหกบท เพลงมหาฤกษ์ ดัดแปลงมาจากเพลงมหาฤกษ์สองชั้นหรือเพลงนางครวญ ที่ดัดแปลงมาจากเพลงนางครวญสามชั้นโดยมีผู้ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนโน้ตสากล และประพันธ์เพลงไทยแนวสากลเหล่านั้นมา ท่านผู้นี้คือ สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระยานครสรวรค์วรพินิต หรือพระบิดาแห่งเพลงไทยสากล ซึ่งมีส่วนที่ผลักดันให้เพลงไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเพลงไทยเดิมหรือเพลงไทยแท้ มาเป็นเพลงไทยในแนวใหม่ที่ใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลงทำนองที่อาจจะดัดแปลงมาจากทำนองเพลงไทยเดิม หรือเป็นทำนองที่คิดหลักโน้ตดนตรีสากล แต่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะของความเป็นเพลงและดนตรีไทยแนวสากลเด่นชัดยิ่งขึ้น

ดังนั้น ความเป็นเพลงไทยสากลจึงได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมา อาทิเช่น ในปี พ.ศ. 2451 มีการแต่งเพลงไทยสากลที่ "มีเนื้อร้องมาก เอื้อนน้อย" (สมกมล ลิ้มปิชัย, 2532 : 56) มาเป็นเพลงประกอบละครเรื่องกัณฑ์สังข์ทองที่ดัดแปลงมาจากละครโศปerea ซึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปในยุคนั้นเป็นอย่างมาก ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งวงซิมโฟนีออเคสตรา (Symphony orchestra) ขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นช่วงเวลาที่คุณตรีคลาสสิกเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดเมื่อถึงยุคของปี พ.ศ. 2470-2474

เพ็ญศรี พุ่มชูศรี , จุรี โอศิริ , รวงทอง ทองลั่นทม , ศรีสุตา รัชตะวราภ , บุชญา รังสี ,
 มาริษา อมาตยกุล , มนัส รามโยธิน , ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ , ชรรยงค์ เสลานนท์
 ส่วนในรุ่นใหม่ที่เพิ่มขึ้นและมีชื่อเสียงคือ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส , ศรีวณี โพธิ์เทศ , ดาวใจ
 ไพจิตร , จิตรราภรณ์ บุญญรัตน์ , โฉมฉาย อรุณฉาน เป็นต้น

สำหรับนักแต่งเพลงของวงสุนทราภรณ์นั้น ประกอบไปด้วยผู้ที่มีประสบการณ์และความ
 สามารถทางดนตรีหลายท่าน อาทิเช่น เอื้อ สุนทรสนาน , แก้ว อัจฉริยะกุล , ม.จ.จักรพันธ์
 เพ็ญศรี จักรพันธ์ , สุรัฐ พุกกะเวส , ศรีสวัสดิ์ พิจิตรวรการ , ช่อม ปัญจพรรค , สมศักดิ์
 เทพานนท์ เป็นต้น

และด้วยความพร้อมในทุก ๆ ด้านของวง ทำให้สุนทราภรณ์มีความโดดเด่น ไม่เหมือน
 ใคร ทั้งนักร้อง นักดนตรี ผู้แต่งคำร้อง ผู้ให้ทำนอง และจุดเด่นคือ ลักษณะการร้องเพลงที่มีเสียง
 ร้องเป็นเอกลักษณ์คือ เสียงร้องแหลมสูงของนักร้องหญิง ที่ต้องผ่านการฝึกหัดในการเปล่งเสียงและ
 การขับร้อง เพื่อให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของวงที่ไม่เหมือนใคร "วิธีการสอนนักร้องของหัวหน้าเอื้อ
 นั้น มีความละเอียดอ่อนมาก สามารถจะบันดาลให้นักร้องแต่ละคนร้องและมีเสียงไปตามแนวทางที่
 ท่านได้กำหนดให้... ให้ร้องมีเสียงเอื้อนนิด ๆ เสียงสั้นระจวน้อย ๆ และให้เสียงนั้นคล้อยเคลื่อน
 เลื่อนไหลไปกับทำนองเพลง... จากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่ง เสียงจึงจะมีความไพเราะ
 นุ่มนวล อ่อนหวานและมีชีวิตจิตใจ" (ใหญ่ นภายน, 2532 : 93)

ส่วนผลงานเพลงของสุนทราภรณ์ก็มีมากมาย อาทิเช่น เพลงนางฟ้าจำแลง ช้างขึ้น
 เตือนหงาย นวลปรางนางหมอง ไชยี่ จามจุรีศรีจุฬา ใต้ร่มมลลิว ธรณีกันแสง จุฬาศรีคุณ
 ขวัญใจเจ้าทวย อุษาสวาท นางศรวณีย์ รักบังใบ สวัสดิ์บางกอก ขอให้เหมือนเดิม ตาอินกะ
 ตานา จิงหะชีวิต บัวกลางบึง ชีวิตกับความสุข หนึ่งในดวงใจ รักเอาบุญ เรือนนุชย์
 น้ำตามดาว ขอให้เหมือนเดิม พัทธาลาก่อน ฯลฯ

วงดนตรีสุนทราภรณ์เป็นที่นิยมสูงสุดในช่วงปี พ.ศ.2482 และเป็นที่ยอมรับเรื่อยมาจนถึง
 ปี พ.ศ.2512 เอื้อ สุนทรสนาน จึงได้เปิดโรงเรียนสุนทราภรณ์การดนตรีขึ้นที่อาคารเลขที่ 202
 ซ. สุจริต 2 ถนนพระรามที่ 5 เขตดุสิต กรุงเทพฯ โดยจัดให้มีการสอนทางด้านทฤษฎีดนตรีคือ

เปียโน เครื่องสาย เครื่องเป่า สอนการต่อเพลงกับดนตรี และการเป็นนักร้องในแบบสุนทราภรณ์ โดยมีผู้สอนเป็นนักดนตรีรุ่นแรก ๆ ของวงและนักร้องรุ่นแรกของวง โดยการควบคุมการสอนของเอื้อสุนทรสนาน จนถึงปัจจุบัน สุนทราภรณ์การดนตรีเป็นลิขสิทธิ์ของ อติพร เสนะวงศ์ ทายาทเพียงคนเดียวของเอื้อ สุนทรสนาน ยังคงผลิตนักร้องนักดนตรีสืบทอดเจตนารมณ์ดั้งเดิมของเอื้อ สุนทรสนาน แต่ไม่ค่อยได้ผลิตผลงานเพลงใหม่ ๆ ออกมาอีกเลยนับแต่เอื้อ สุนทรสนาน เสียชีวิตลง แต่ยังคงใช้เป็นที่รวมของคณะดนตรีที่ยังคงใช้ชื่อสุนทราภรณ์อยู่ แต่เป็นนักร้อง นักดนตรีรุ่นใหม่ ที่มักจะรับงานประจำตามห้องอาหารหรือรับจ้างแสดงตามงานต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ มีนักร้องนักดนตรีเต็มวงประมาณ 30 คน ในบางกรณีที่เป็นงานสำคัญก็จะเชิญนักร้องของวงสุนทราภรณ์รุ่นแรก ๆ ที่ยังคงมีชีวิตอยู่มาเสริมในวง เพื่อให้คงบรรยากาศของสุนทราภรณ์อยู่เช่นเดิม

นอกจากเพลงไทยสากลแนวลิลาศของคณะสุนทราภรณ์แล้วนั้น ในช่วงเวลาเดียวกันก็มีศิลปินเพลงไทยสากลประเภทลิลาศวงอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงอยู่เช่นกันได้แก่ วงดนตรีดุริยะโยธิน ภายใต้การควบคุมวงของจำปา เล่มสำราญ วงดนตรีทิพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ภายใต้การควบคุมวงของนารถ ถาวรบุตร วงดนตรีแซมเบอร์มิวสิค ของล้วน ควันธรรม นอกจากนี้ก็มีวงดนตรีที่บรรเลงเพลงสากลที่มีชื่อเสียงอยู่หลายวง อาทิเช่น มาเลเซียสตริงแบนด์ มาตุทิสต์ริงแบนด์ มิตรอำรุงสตริงแบนด์ วีระโยธินสตริงแบนด์ วงดนตรีฮาวาย ฮอน หาญบุญตรง (พ.ศ. 2486) วงดนตรีต่าง ๆ เหล่านี้มักจะแสดงกันตามโรงภาพยนตร์สลับการฉายหนังเช่น ที่โรงภาพยนตร์เทียนแก้วเทียน โรงภาพยนตร์พัฒนาการ ศาลาเฉลิมกรุง เป็นต้น และวงดนตรีเหล่านี้เป็นที่นิยมควบคู่กันมาในช่วงเวลาเดียวกันคือ พ.ศ. 2482-2488 แต่เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้นจนเมื่อสงครามสงบลง วงดนตรีต่าง ๆ เหล่านี้ก็เริ่มเสื่อมสลายไปหมด คงเหลือแต่วงดนตรีสุนทราภรณ์ที่ยังคงได้รับความนิยมต่อเนื่องเรื่อยมา และเกิดวงดนตรีใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกเป็นจำนวนมาก เพราะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ในประเทศไทยนิยมสถานเรีงรมย์ประเภทไนท์คลับ บาร์ และเปียร์ฮอลล์ ที่มีการบรรเลงเพลงของวงดนตรีเพื่อการฟังโดยเฉพาะวงดนตรีที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จึงมีมากมาย อาทิเช่น วงจุฬารัตน์ ของมงคล อมาตยกุล วงคตวัฒน์ ของไพบุลย์ ลีสุวัฒน์ วงประสานมิตร ของกรมตำรวจ วงมิตรสังคัม ของกรมสื่อสารทหารบก วงพาสักวัฒนามรย์ ที่มาจากวงที่บรรเลงในละครวิทยุ วงช้างแดง วงลูกทะเล ของกองทัพเรือ วงดนตรีลูกฟ้า ของกองทัพอากาศ วงดนตรีคีตะเสวี ที่มักจะบรรเลงเฉพาะเพลงสากลและเพลงพระราชนิพนธ์ เป็นต้น

และในช่วงปี พ.ศ. 2488 นั้นเองที่มีศิลปินเพลงไทยสากลที่สำคัญของไทยเกิดขึ้นอีก พระองค์หนึ่ง ซึ่งหมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งทรงดำรงพระยศเป็นพระอนุชาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลอยู่ในขณะนั้น ได้ทรงเริ่มพระราชนิพนธ์เพลงไทยสากลและเพลงสากลขึ้น โดยเริ่มจากทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็นเพียงบางท่อนบางตอน แล้วทรงโปรดให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ซึ่งเป็นนักแต่งเพลงสมัครเล่นผู้หนึ่ง เข้าร่วมถวายการแต่งคำร้องและทำนองร่วมกันกับพระองค์ ซึ่งเพลงแรกคือเพลง "แสงเทียน" แต่โปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลงยามเย็น และเพลงสายฝนออกมาก่อน โดยโปรดเกล้าฯ ให้วงดนตรีต่าง ๆ นำเพลงพระราชนิพนธ์ไปบรรเลงได้ เช่น วงสุนทราภรณ์ วงดุริยางค์ ฯลฯ ในบางกรณีก็ทรงโปรดที่จะทรงดนตรีด้วยพระองค์เองร่วมกับนักดนตรีอื่น ๆ เช่น วง อ.ส. วงลายคราม และบรรเลงให้ประชาชนทั่วไปได้ฟังทางการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุ หรือที่เวทีกีฬาสวนอัมพร ยิ่งความปลื้มปิติต่อพลสกนิกรชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง

บทเพลงพระราชนิพนธ์โดยมากจะมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในทำนองเดียวกัน เช่น เพลงแสงเทียน หรือ The Candlelight Blues เพลงยามเย็น หรือ Love at Sundawn เพลงสายฝน หรือ Falling Rain เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถทางด้านภาษาและการประพันธ์ของพระองค์ ซึ่งเพลงพระราชนิพนธ์แทบทุกเพลง เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างสูงจนถึงในปัจจุบัน อาทิเช่น เพลงแสงเทียน ยามเย็น สายฝน ใกล้เคียง ชะตาชีวิต ดวงใจกับความรัก อากิตย์อับแสง เทวาพาคู่ฝัน มหาจุฬาลงกรณ์ คำหวาน แก้วตาขวัญใจ ยิ้มสู้ มาร์ชราชวัลลภ รักคืน เรือน พรปีใหม่ ยามค่ำ Can't you ever say ธงชัยเฉลิมพล เมื่อโสมส่อง ลมหนาว Oh! I Say ลายคราม ศุกร์สัญญาลักษณ์ คำแล้ว สายลม ไกลกังวล เกิดเป็นไทยตามเพื่อไทย แสงเดือน ฝัน เพลินภูผิงค์ มาร์ชราชนาวิกโยธิน Nature Waltz, The Hunter, Kinari Waltz, ภริมย์รัก แผ่นดินของเรา ธรรมศาสตร์ ในดวงใจนิรันดร์ เตือนใจ ไร่เดือนไร่จันทร์ เกาะในฝัน แว่ว เกษตรศาสตร์ ความฝันอันสูงสุด เราสู้ เป็นต้น

ในขณะที่เพลงไทยสากลแนวลิลาศคงความเป็นที่นิยมอยู่นั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2491-2495 ละครเวทีกำลังเป็นที่นิยมขึ้นมาพร้อม ๆ กัน และมีผลในการสร้างศิลปินเพลงไทยสากลและ

ผลงานเพลงไทยสากลขึ้นจากการมีการแสดงหน้าม่าน* แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เพลงไทยสากลในช่วงนี้จะมีลักษณะของเพลงที่ "รับใช้นโยบายของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม" (ศมกมล ลิมปิชัย, 2532 : 66) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารบ้านเมืองในขณะนั้น

เมื่อหมดยุคของละครเวที ประมาณ พ.ศ. 2498 กรมประชาสัมพันธ์ได้เปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์แพร่ภาพออกอากาศทางช่อง 4 บางขุนพรหม มีการนำเอาวงดนตรีสุนทราภรณ์มาบรรเลงเพลงในวันเปิดสถานี เนื่องจากวงดนตรีสุนทราภรณ์ยังคงได้รับความนิยมอย่างสูง เนื่องจากความเป็นวงดนตรีที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมโฆษณาการ แต่เมื่อเริ่มมีสื่อโทรทัศน์เกิดขึ้นก็ได้มีผู้จัดรายการเพลงรายย่อย ๆ ขึ้น เปิดโอกาสให้ศิลปินเพลงใหม่ ๆ นอกเหนือไปจากวงสุนทราภรณ์ ได้มีโอกาสแสดงฝีมือ และได้รับการเผยแพร่ โดยแรกเริ่มมาจากการนำของอดิศักดิ์ เศวตนันท์ และสวัสดิ์ ผกาพันธ์ ที่รวบรวมเอาดาราละครเวทีมาแสดงละครออกโทรทัศน์ รวมทั้งมีการนำเอาดาราละครร้อง หรือนักร้องเพลงหน้าม่านในละครเวทีมาร้องเพลงออกโทรทัศน์ด้วยเช่นกัน โดยใช้ชื่อว่า รายการชื่นชมชุมศิลป์ "เราจัดกันเองที่ช่อง 4 บางขุนพรหม ก็มีทั้งท่าละครและมีทั้งที่เอานักร้องอย่างเช่น ชรินทร์ สุกเทพ นริศ อารีย์ ชุศรี ริเจนประดิษฐ์ พวกที่เคยร้องหน้าม่านที่มาร้องเพลงออกทีวีด้วยครั้งละครึ่งชั่วโมง" (สัมภาษณ์ สวัสดิ์ ผกาพันธ์, 2 ธันวาคม 2535)

ในเวลาเดียวกับที่รายการโทรทัศน์เริ่มมีการแพร่ภาพออกอากาศ สถานีที่เกี่ยวข้องามราตรีก็เริ่มเป็นที่นิยม โดยสถานีที่เจริญรุ่งเรืองเหล่านี้จะเปิดเป็นไนท์คลับ ที่มีอาหารรับประทานพร้อมก็มีดนตรีบรรเลง มีนักร้องมาร้องเพลงให้ฟังและมีฟลอร์ไว้สำหรับเต้นรำลีลาศได้ด้วย ในระยะแรกศิลปินต่างชาติโดยเฉพาะฟิลิปปินส์จะเป็นที่นิยมมากกว่านักร้องไทย "ถ้าไนท์คลับไหนขึ้นป้ายว่าที่นี่มีดนตรีฟิลิปปินส์แสดงก็จะเก๋มาก อย่างที่โลลิต้า หรือ พาราไดซ์ ราชประสงค์ จนกระทั่ง รวงทอง กองล้นทม เป็นนักร้องมีชื่อเสียงของไทยที่มาร้องไนท์คลับเป็นคนแรก ทำให้ฟิลิปปินส์ค่อย ๆ ตกงานไปและพวกเราก็มีงานมากขึ้น" (สัมภาษณ์ สวัสดิ์ ผกาพันธ์, 2 ธันวาคม 2535) การเที่ยวไนท์คลับ

* ละครเวที มีการแสดงเป็นฉาก ๆ โดยมากจะมี 5 ฉาก และเมื่อจบการแสดงในแต่ละฉาก หน้าหน้าเวทีจะปิดลง เพื่อให้นักแสดงได้พักและเปลี่ยนฉากละคร ส่วนหน้าม่านก็จะมีการแสดงเพื่อไม่ให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย เช่น การร้องเพลงหรือการแสดงจำพวก

มาเป็นที่นิยมสูงสุดเมื่อสรุพล พรทวีวัฒน์ นักธุรกิจที่มีอิทธิพลทางด้านการทำไนท์คลับ เริ่มเอาแผนการโปรโมชันมาใช้ในการโฆษณาดึงดูดใจคน โดยการนำข่าวคนที่มาเที่ยวไนท์คลับ โดยเฉพาะหนุ่มสาวสังคมในยุคนั้น แล้วนำไปลงในหนังสือพิมพ์เป็นลักษณะข่าวชุบชิบ ทำให้คนที่มาเที่ยวรู้สึกว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ที่จะต้องไปกินข้าวฟังเพลง ทำให้เพลงไทยสากลและศิลปินเพลงไทยสากลเป็นที่นิยมมากขึ้นโดยเฉพาะ สุเทพ วงศ์กำแหง สวลี ผกาพันธ์ รวงทอง ทองลั่นทม รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส อุดลย์ กรีน ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา ศรีสุดา รัชตะวรินทร์ มัลลนา โมรากุล วินัย จุลละบุษปะ ฯลฯ

นอกจากนี้รื่องเหล่านี้จะร้องเพลงตามไนท์คลับแล้ว ยังเป็นช่วงที่การอัดแผ่นเสียงเฟื่องฟูด้วยเช่นกัน เริ่มจากการนำเอาเพลงจากละครมาอัดแผ่นเสียง ตามมาด้วยเพลงที่แต่งขึ้นใหม่โดยนักดนตรีหรือนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น สง่า อาร์มภีร์ ล้วน ศวันธรรม สรุพล โททวนิก เป็นต้น ทำให้นักร้องเริ่มมาบันทึกเสียงทำแผ่นเสียงจำหน่ายกันมากขึ้น ทำให้มีผลงานเพลงไทยสากลและศิลปินเพลงไทยรุ่นใหม่ ๆ เกิดขึ้น และเกิดแนวเพลงที่เรียกกันว่าเป็นเพลงผู้ดีหรือที่ต่อมาเรียกกันติดปากว่า เพลงลูกกรุง ซึ่งหมายถึงเพลงในแบบของสุนทราภรณ์ หรือศิลปินเดี่ยว ๆ แบบสุเทพ วงศ์กำแหง สวลี ผกาพันธ์ ชรินทร์ นันทนาคร รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ดาวใจ ไพจิตร ศรีวดี โปธิเกศ ซึ่งเพลงลูกกรุงได้รับความนิยมสูงสุดมาตลอดในหมู่คนที่มีการศึกษา หรือคนในแวดวงสังคม จนถึงช่วงประมาณปี พ.ศ.2515 จึงค่อย ๆ เริ่มเสื่อมความนิยมลงไป แต่ศิลปินเพลงลูกกรุงก็ยังคงเป็นที่ต้องการอยู่ในหมู่ของคนฟังในยุคนั้น ทำให้ในปัจจุบันผลงานเพลงลูกกรุงใหม่ ๆ ไม่ค่อยมีก็จริง แต่มีการนำเพลงลูกกรุงแบบที่เคยฮิตเมื่อในอดีตกลับมาทำใหม่ โดยนักร้องยอดนิยมประเภทลูกกรุงที่ยังคงร้องเพลงอยู่เช่นเดิม จะมีนักร้องในแนวลูกกรุงรุ่นใหม่ ๆ ที่มีผลงานต่อเนื่องอยู่ไม่กี่คน เช่น กิพวรรณ ปิ่นทิบาล วิภา จันทกุล ศันสนีย์ นาคพงศ์ เป็นต้น แต่โดยมากแล้วศิลปินเพลงลูกกรุงที่เคยเป็นที่นิยมในช่วงไนท์คลับรุ่งเรือง จะยังคงยึดอาชีพนักร้องอาชีพที่คงร้องเพลงตามสถานเริงรมย์ในเวลาากลางคืนอยู่ เช่น ตามโรงแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร ฯลฯ ซึ่งยังมีแฟนเพลงติดตามไปฟังเพลงกันอยู่ตลอด แต่ไม่ได้เป็นที่นิยมฟูฟ่าเช่นสมัยก่อน

ศิลปินเพลงอีกประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับแนวเพลงลูกกรุงก็คือ เพลงลูกทุ่ง ที่ในระยะแรก ๆ ประมาณปี พ.ศ.2495-2500 นั้น เรียกกันว่าเป็นเพลงชีวิต หรือ เพลงตลาด ซึ่งเป็นแนวเพลงที่พัฒนามาจากเพลงพื้นบ้าน และเป็นที่นิยมในหมู่คนต่างจังหวัด ช่างนา

ชาวสวน ชาวไร่ และกรรมกร ส่ง่า อาร์มภีร์ ได้เคยกล่าวถึงความเป็นเพลงลูกทุ่งเอาไว้ว่า "พื้นฐานของความเป็นลูกทุ่งนั้น ได้นำเอามาจากเพลงที่มีล้าแบบพื้นบ้านง่าย ๆ จึงหว่าสนุกครั้น เตรง ก่วงทำนองสั้น ๆ กระชับ บางทีก็ซ้ำ ๆ กัน เนื้อหาก็คจะเป็นเรื่องเล่าแบบชาวบ้านไม่ตัดจริต คิดทำ บรรยายความงามของป่าเขา ท้องทุ่งนา ความรัก เรื่องตลกขบขัน บางครั้งก็เสียดสีสังคม แม้สำเนียงก็ออกมาแบบชาวบ้านแท้ ๆ คือ เหนือไปตามแต่ละท้องถิ่น" (ส่ง่า อาร์มภีร์ อ้างใน คันทรีมิวสิค ลูกทุ่งไทย, 2533 : 42)

นักร้องลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมในช่วงต้น ๆ คือ สุรพล สมบัติเจริญ ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ เพลินพรหมแดน ทูล ทองใจ ก้าน แก้วสุพรรณ รุ่งเพชร แหลมสิงห์ ชาย เมืองสิงห์ พรพิรมย์ พ่องศรี วรนุช เป็นต้น ซึ่งนักร้องลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงนี้มีมากจากการเป็นนักร้องในวงดนตรีลูกทุ่งมาก่อน แล้วมาแยกตัวเองออกมาตั้งวงดนตรีของตนเองภายหลัง "นักร้องลูกทุ่งนี้ โดยมากก็เริ่มจากการสมัครเข้าไปอยู่กับวงดนตรีวงใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงอย่างเช่น วงพวงค์ มุกดา วงสุรพล สมบัติเจริญ อาจจะเข้าไปได้เป็นนักร้องเลย หรือเข้าไปเป็นลูกน้อง เขาให้ทำอะไรก็ทำจนได้เข้าขั้นมาร้องเพลง ถ้าเกิดมีโอกาสตั้งขึ้นมา ก็จะแยกตัวออกมาตั้งวงกันใหม่ขยายตัวกันไป" (สัมภาษณ์ ชินกร ไกรลาศ, 7 ธันวาคม 2535)

เพลงลูกทุ่งเริ่มขยายวงกว้างขึ้นจากคนต่างจังหวัดเข้ามาสู่เมืองหลวง โดยเฉพาะเมื่อมีรายการเพลงลูกทุ่งทางโทรทัศน์ในปี พ.ศ.2507 คือรายการ "เพลงชาวบ้าน" ที่จัดโดย อาจินต์ ปัญจพรรค์ และ ท้วม ทรนง ซึ่งแรก ๆ ได้รับการต่อต้านอย่างมากว่าเป็นเพลงชั้นต่ำ เป็นเพลงตลาด แต่ต่อมาก็เริ่มเป็นที่ยอมรับพร้อม ๆ กับการเรียกเพลงตลาดหรือเพลงชั้นต่ำนี้ว่า "เพลงลูกทุ่ง" เป็นครั้งแรกในช่วงที่ วานงศ์ ริงสิกุล จัดรายการเพลงชื่อ ลูกทุ่งกรุงไทยขึ้นและทำให้คำว่า เพลงลูกทุ่ง กับ นักร้องลูกทุ่ง เริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น มีนักร้องลูกทุ่งที่เกิดขึ้นตามมาอีกมากมายอาทิเช่น ชาตรี ศรีชล สายัณห์ สัญญา ยอดรัก สลักใจ สรรวง สันติ ชลธิ์ ชารทอง ศรีเพชร ศรีสุพรรณ ศรีคีรี ศรีประจวบ ฯลฯ

เพลงลูกทุ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 เป็นต้นมา จนถึงประมาณปี พ.ศ.2527 วงการเพลงลูกทุ่งของไทยเริ่มต้นตัวอย่างสูงจากความมีชื่อเสียงของนักร้องลูกทุ่งสาวสวยที่ชื่อ น้าผึ้ง เมืองสุพรรณ หรือต่อมาคือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่เปลี่ยนแนวทางการ

แสดงของนักร้องลูกทุ่งเสียใหม่ โดยการนำลีลาการเดินที่ทันสมัย รวมทั้งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ล้ำยุค นำแฟชั่น ซึ่งผลปรากฏว่า พุ่มพวง ดวงจันทร์ ได้รับความนิยมนอย่างสูง รวมทั้งศิลปินเพลงลูกทุ่งรุ่นใหม่ ๆ ที่ได้รับความนิยมนับคู่กันมีทั้งหญิงและชาย อาทิเช่น ศิรินทรา นิยากร สุนารี ราชสีมา เอกพจน์ วงศ์นาค จินตรา พูลลาภ พรศักดิ์ ส่องแสง และ ชันนี ศรีอีสาน เป็นต้น

นอกจากเพลงลูกทุ่งที่มีแนวทางพัฒนามาจากเพลงพื้นบ้านของไทยแต่เดิมแล้วยังมีเพลงลูกทุ่งอีกประเภทหนึ่งที่เคยได้รับความนิยมเช่นกัน แต่ดูเหมือนว่าจะสูญหายไปในปัจจุบันแล้วนั่นก็คือ เพลงลูกทุ่งที่ดัดแปลงมาจากเพลงคันทรี (Country) ของอเมริกา นั่นคือเพลงลูกทุ่งแบบเพลงโห่ เป็นลูกทุ่งที่ "แต่งตัวแบบควาบอย สะพายกีตาร์ แล้วร้องเพลงในทำนองที่สนุกสนาน... โดยมีโห่เข้ามาแทรกอยู่... คือ โห่-ลิน-เล-ลิน-ลิ-โห่... สลับไปกับเนื้อร้อง... ในอเมริกาเรียกว่า โยนเดอลิ่งค ซองค์ (Yodling Songs)" (คันทรีมิวสิค ลูกทุ่งไทย, 2533 : 44) เพลงโห่ที่มีศิลปินไทยที่นำเข้ามาประยุกต์ร้องกับเนื้อไทยเป็นคนแรกคือ เลิศ ประสมทรัพย์ ต่อมาก็คือ คำนณสัมปณานนท์ นำการร้องเลียนแบบเพลงโห่ของ Gene Autry นักร้องคันทรีชื่อดังของอเมริกามาร้องเป็นภาษาไทยแต่มีโห่ และแต่งตัวแบบควาบอย สะพายกีตาร์แบบฝรั่ง และทำให้คำนณมีชื่อเสียงอยู่หลายปี จนเกิดนักร้องเพลงโห่เลียนแบบตามมาอีกหลายคน เช่น ประดิษฐ์ ชลารักษ์ ชัยชนะ บุษยะโชติ เมือง สมบัติเจริญ และที่โด่งดังที่สุดจนได้รับสมญาว่าเป็นราชาเพลงโห่เมืองไทยในเวลาต่อมาคือ เพชร พนมรุ้ง มีชื่อเสียงโด่งดังมากในช่วงปี พ.ศ. 2507-2510 เพชรพนมรุ้ง เป็นนักร้องเพลงโห่ที่นำเอาเพลงโห่ของฝรั่งที่ฮิต ๆ มาใส่เนื้อร้องเป็นภาษาไทย และอัดแผ่นเสียงออกจำหน่ายได้รับความนิยมสูงสุดในประเภทเพลงโห่ จนอีกหลายปีต่อมาเพลงลูกทุ่งแนวใหม่ ของ ยอดรัก สลักใจ สายัณห์ สัญญา โด่งดังขึ้นมา ทำให้เพลงโห่ค่อย ๆ ถูกกลืนหายไปจนในปัจจุบัน ไม่มีเพลงลูกทุ่งในแนวเพลงโห่ปรากฏให้เห็นอีกเลย

จุดสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงไทยสากลและศิลปินเพลงไทยสากลอีกประการหนึ่งคือ การที่ศิลปินเพลงไทยอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ใช่ศิลปินเพลงลูกทุ่งหรือลูกทุ่ง แต่เป็นกลุ่มศิลปินไทยที่นิยมแนวดนตรีแบบสากลของอังกฤษและอเมริกา โดยที่ไม่ได้นำเอาแนวเพลงของนักดนตรีตะวันตกมาดัดแปลงเป็นเพลงไทยแต่อย่างใด แต่เป็นการนำเอาผลงานเพลงตะวันตกมาเลียนแบบ (Copy) ทั้งการร้อง ทำเดิน ลีลา การแต่งตัว และรูปแบบของวงดนตรีเลยทีเดียว นั่นคือช่วงประมาณปี พ.ศ. 2509 ซึ่งตรงกับช่วงปี ค.ศ. 1966 หรือที่ชาวตะวันตกนิยมเรียกว่าเป็นยุคซิกซ์ตีส์

(Sixties) เป็นยุคที่ทางดนตรีคณะ The Beatles The Shadow The Lettermen Cliff Richard Elvis Presley มีชื่อเสียงโด่งดัง และแพร่หลายเข้ามาถึงในเมืองไทย ทำให้กลุ่มวัยรุ่นในยุคนี้ของไทยเกิดความตื่นตัวและนิยมแนวเพลงสากลอย่างมาก เนื่องจากในยุคนี้ เพลงไทยมีเพียงเพลงลีลาศ แนวลูกกรุงและลูกทุ่ง แต่ยังมีเพลงที่สนองตอบความต้องการของวัยรุ่นได้เท่ากับวงดนตรีของฝรั่ง จึงทำให้วัยรุ่นไทยรับเอาวงดนตรีและแนวเพลงสากลของศิลปินตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกา เข้ามาอย่างเต็มที่

"เพลงสากลพวกนี้เข้ามามากมาย เพราะช่วงสงครามเวียดนามมีทหาร จี.ไอ. จำนวนมากเข้ามาอยู่ตามแคมป์ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น อุดร โคราช อุตะเกา ตาคลี สมุทรปราการ เขาก็เอาเพลงพวกนี้เข้ามาด้วย แล้วก็นิยมเอาวงดนตรีไปเล่นตามแคมป์ วงที่ไปเล่นก็เลยต้องเล่นเพลงของพวกเขา Cliff Elvis Beatles เหล่านี้แล้วเราก็เลยพลอยฮิตไปด้วย" (สัมภาษณ์ วิทยุ พิณรุฑ์, 8 ต.ค. 2535) ลักษณะของวงดนตรีไทยในช่วงนั้น เลียนแบบมาจากวงแซดโรว์ (Shadow) ของอังกฤษ กล่าวคือ มีสมาชิกในวงประมาณ 4-5 คน แต่ละคนมีหน้าที่ในการเล่นเครื่องดนตรี ซึ่งมีประมาณ 4 ชิ้น คือ กีตาร์เบส (Bass Guitar) กีตาร์คอร์ด (Chord Guitar) กีตาร์โซโล่ หรือ ลีดกีตาร์ (Solo Guitar or Lead Guitar) และกลอง 1 ชุด ในแต่ละวงจะมีนักร้องนำที่อาจจะร้องเพลงเฉย ๆ โดยไม่ได้เล่นเครื่องดนตรีอะไรเป็นหลักกับนักร้องนำที่ทั้งร้องและเล่นดนตรีไปด้วย "การมีดนตรีแบบแซดโรว์ทำให้เกิดนักร้องประจำวงขึ้นคือในวง ๆ หนึ่งมีทั้งร้องทั้งเล่นเสร็จสรรพ" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธันวาคม 2535)

วงดนตรีประเภทแซดโรว์ในยุคนี้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังได้แก่ วงหลุยส์ กีตาร์บลูส์ ที่มีวิสูตร ตุงคะรัตน์ ที่เลียนแบบเอลวิสได้ใกล้เคียงทั้งรูปร่างหน้าตาตาม และการร้องเพลง วงซาร์มิ่ง บอยส์ ที่มีมองอาจ จีระพันธ์ ที่เลียนแบบเอลวิสได้ดีอีกคนหนึ่ง วงซิลเวอร์ แชนด์ นำทีมโดย วิรัช อยู่ถาวร เลียนแบบวง The Shadow ของอังกฤษ วงฮอลิเดย์ เจ.ทรี. ที่ต่อมาคือ วง จอยที รีแอ็คชั่น และล่าสุดเปลี่ยนชื่อเป็น ดิ อิมพอสซิเบิล วงข้างแดง วงไฟว์ ฟิงเกอร์ส และวงดนตรีอื่น ๆ อีกมากมาย ที่โดยมากเริ่มต้นจากการไปเล่นตามแคมป์ของทหารอเมริกันที่มาตั้งอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนมากถึงประมาณ 1,000 แคมป์ ทั่วประเทศไทย ทหาร จี.ไอ. อเมริกันตามแคมป์เหล่านี้ นิยมมีงานรื่นเริงและนำเอาวงดนตรีประเภทแซดโรว์นี้ไปบรรเลงขับร้องเพื่อความเพลิดเพลินเป็นประจำ เรียกได้ว่า ทุกแคมป์ต้องมีดนตรีไปแสดง ในบางแคมป์ที่เป็นแคมป์ใหญ่ ๆ แคมป์เดียวมีวงไป

แสดงถึงเกือบ 50 วง เพราะในแคมป์มีทหารหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็จะจัดให้มีการรื่นเริงในหมู่ของตน "ถ้าเป็นนายทหารเราก็จะเรียกว่าเป็นพวก Officer ถ้ารองลงมาเป็นพวกหัวหน้าหมู่ หัวหน้าหมวด เราก็เรียกพวก NCO และถ้าเป็นพลทหารเราก็เรียกว่าพวก Airman" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธ.ค. 35)

แคมป์ทหารอเมริกันเหล่านี้มีส่วนอย่างมากในการสร้างความแพร่กระจายของวงดนตรีใหม่ ๆ อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อาชีพนักดนตรีแนวแซ็คโด้วเฟื่องฟูมาก และทำให้เกิดวงดนตรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับขึ้นมาหลายวง เพลงที่นิยมนำมาแสดงให้ทหารในแคมป์ดู ก็จะเป็นเพลงที่เหล่าทหารชื่นชอบ ซึ่งมักจะเป็นเพลงฮิตของศิลปินชาติตะวันตก เช่น จิมมี เฮนดริคซ์ ดีพ เพอเพิล เดอะ บิทเทิลส์, ซิกาโก, คลิฟ ริชาร์ด, เอลวิส เพรสลีย์, เดอะแซ็คโด้ว, เดอะเลทเทอเมน ฯลฯ นักดนตรีไทยจึงต้องบรรเลงและขับร้องเพลงของศิลปินเหล่านี้ รวมไปถึงการแสดงท่าทางลีลาการเล่นดนตรี การแต่งกายที่เลียนแบบศิลปินชื่อดังไปด้วย

หลังจากแคมป์ทหารอเมริกันสลายตัวไป วงดนตรีที่เคยเล่นอยู่ตามแคมป์ต่างจังหวัด บางวงก็ได้เข้ามาทำงานทำในบาร์ในกรุงเทพฯ ซึ่งเกิดขึ้นมากหลังจากช่วงสงครามสงบ อันมีผลมาจากช่วงสงคราม "มีฝรั่งเข้ามาในประเทศไทยมาก จึงเกิดมีบาร์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แถว ๆ สีพระยา... เช่น บลูมูน บลูแรงเมอร์... หรือที่แถวราชดำเนิน" (สมาน กาญจนผลิน, 2528 : 63) บ้างก็ได้เข้าเล่นประจำที่ไนท์คลับ แต่บางวงก็ต้องรับจ้างเป็นงาน ๆ ไป ซึ่งมักจะเป็นงานของวัยรุ่น เพราะกลุ่มคนฟังในเพลงประเภทนี้จะเป็นคนละกลุ่มกับคนฟังสุเทพ สวัสดิ์สุนทรภรณ์ หรือแนวไทยสากลลูกกรุงแบบเดิม แต่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมฟังเพลงสากลของฝรั่ง รวมถึงการชอบแต่งตัวในสไตล์ฮิปปี้คือ ผมยาวรุงรัง สะพายย่าม ใส่เสื้อยืด ทุ่งกางเกงขาบาน เป็นต้น ซึ่งเป็นยุคที่คนฟังดนตรีกับนักดนตรีมีการแต่งกายและแสดงออกคล้าย ๆ กัน เลียนแบบฝรั่งไปด้วย ทำให้วงแซ็คโด้วเป็นที่นิยมของวัยรุ่นแทนที่เพลงลีลาศและเพลงลูกกรุงแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่คนที่มีอายุในวัยกลางคนไปแล้ว แต่การบรรเลงดนตรีในแนวแซ็คโด้วนี้มีปัญหาเกิดขึ้นทำให้ทางราชการต้องออกโรงต่อต้าน เนื่องจากในยุคนี้มักนิยมจ้างวงดนตรีไปแสดงในโรงภาพยนตร์ โดยเฉพาะรอบกาล่าพรีเมียร์ เช่น ที่โรงภาพยนตร์แกรนด์ โรงภาพยนตร์คิง โรงภาพยนตร์ควีน โรงภาพยนตร์กรุงเกษม ฯลฯ

การจัดแสดงดนตรีตามสถานที่เหล่านี้ทำให้มีการรวมตัวของวัยรุ่นจำนวนมาก จนกลายเป็นการมั่วสุม บางที่ถึงกับวิวาทชกต่อยตีกัน ทำให้ทางราชการเจาะจงมาว่าเป็นเพราะดนตรีในแบบของแจ๊สโตว์นี่ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะเพลงประเภทเฮฟวี่ (Heavy) ที่มีท่วงทำนองกระทกกระทัน มีลีลาเร้าร้อนรุนแรง มีผลในการยั่วยุให้วัยรุ่นที่มาชมเกิดอารมณ์ร่วมและก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันขึ้น "ทางราชการจึงสั่งห้ามจัด Tea Dance เพราะเห็นว่าวัยรุ่นมั่วสุม" (อำนาจ ศรีมา, 2523 : 89) และวงดนตรีที่เป็นที่นิยมในช่วงนี้คือ หลุยส์ กิตาร์บลู ซิลเวอร์แซนด์ ชาร์มมิ่งบอย ช้างแดง ไฟว์พีวเวอร์ส เป็นต้น

ส่วนผลของการที่ทางราชการสั่งระงับการแสดงดนตรีประเภทแจ๊สโตว์นี่ ทำให้วงดนตรีต่าง ๆ ตกอยู่ในสภาพของคนตกงานกันมาก ที่เหลือก็มีเพียงรับแสดงตามงานปาร์ตี้ตามโรงแรมแทน ซึ่งก็ต้องขออนุญาตจากทางตำรวจเสียก่อน ทำให้ทางสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ต้องหาทางช่วยด้วยการขอร้องให้รัฐบาลอนุมัติให้วงดนตรีสามารถแสดงดนตรีได้ โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวงจากแนวแจ๊สโตว์ มาเป็นสตริงคอมโบ้ คือการนำเอาเครื่องเป่าประเภททองเหลืองมาผสมกับวงแบบแจ๊สโตว์แต่เดิม ทำให้บรรยากาศของเพลงและการแสดงลดความรุนแรงเร้าร้อนลง รัฐบาลจึงอนุญาตให้มีการแสดงดนตรีได้เหมือนเดิม¹

ในปี พ.ศ. 2512 สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดให้มีการแข่งขันประกวดวงดนตรีสตริงคอมโบ้ชิงถ้วยพระราชทานขึ้น ทำให้วงดนตรีสตริงคอมโบ้ที่เคยเล่นเป็นอาชีพต่าง ๆ เข้าช่วยประกวดมากมาย แต่วงดนตรีที่ชนะเลิศการประกวดถึง 3 ปีติดต่อกันคือ วง ดิ อิมพอสซิเบิล "ชื่อ ดิ อิมพอสซิเบิลนี้มาจากภาพยนตร์การ์ตูนเรื่องดินน้ำมันไฟ ประมาณปี พ.ศ. 2509 โดยเศรษฐา ศิระฉายา เป็นผู้สรุปชื่อนี้ให้กับวง" (สัมภาษณ์ วินัย พันธุรักษ์, 8 ต.ค. 2535) เมื่อ ดิ อิมพอสซิเบิล ชนะการประกวดทำให้เป็นที่สนใจของผู้สร้างภาพยนตร์ไทยสมัยนั้นคือ เป๊ยก โปสเตอร์ ได้ติดต่อให้วง ดิ อิมพอสซิเบิล แต่งเพลงและขับร้องเพลงภาพยนตร์เรื่อง "โทน" ซึ่งเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ทำให้วงดิ อิมพอสซิเบิล มีชื่อเสียงและกลายเป็นผู้บุกเบิก

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร นายกสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2535

เพลงไทยสากลให้กลับฟื้นขึ้นมาหลังจากที่คนหันไปนิยมเพลงสากลกันอยู่นาน โดยการที่วงดิ อิมพอสซิเบิล ที่แต่แรกประกอบไปด้วย เศรษฐา ศิระฉายา อนุสรณ์ พัฒนกุล วินัย พันธุรักษ์ พิชัย ทองเนียม และ สิทธิพร อมรพันธ์ ทั้ง 5 คน คือศิลปินยุคแรกเริ่มของวง ต่อมาได้เพิ่มปราจีน ทรงเผ่า ซึ่งเชี่ยวชาญ ทางด้านการเรียบเรียงเสียงประสานเข้ามาอีก 1 คน และร่วมกันผลิตผลงานเพลงไทยสากลที่น่าทึ่งของเพลงสากลมาใส่เนื้อไทย และมีการร้องประสานเสียงกันโดยนักดนตรีในวงและมี เศรษฐา ศิระฉายา เป็นนักร้องนำ ทำให้ผลงานเพลงของดิ อิมพอสซิเบิล เป็นที่นิยมสูงสุดในหมู่วัยรุ่นขณะนั้น เป็นผลให้มิวสิคเดย์ประเภทสตริงคอมโบที่มีผลงานเพลงไทยสากล ออกมาอีกมากมาย อาทิเช่น วง ซิลเวอร์แซนด์ ภายใต้การควบคุมวงของ วิรัช อยู่ถาวร วง เดอะเชอส์เช็ส ของ สุกรี จรกรรม วง พี.เอ็ม.5 ที่มี ตอน สอนระเบียบ เป็นนักร้องนำ เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ.2514 ในขณะที่ศิลปินเพลงแนวแซดโด้เป็นที่นิยมและมักเล่นกันประจำตามไนท์คลับ สถานที่เริงรมย์ และตามโรงภาพยนตร์ ศิลปินเพลงอีกประเภทหนึ่งก็ได้ก่อตั้งขึ้นมา เจริญ ๆ ในวงแคบ ๆ ในหมู่นิสิต นักศึกษา ในช่วงที่เหตุการณ์ทางการเมืองของไทยกำลังมีปัญหา คือในช่วงปี พ.ศ.2514-2516 ศิลปินเพลงประเภทนี้ เป็นศิลปินเพลงที่เรียกตัวเองว่า เป็นศิลปินเพลงเพื่อชีวิต กล่าวคือเป็นแนวเพลงที่สร้างขึ้นเพื่อระบายความรู้สึกของชีวิต หรือสร้างมโนภาพที่ตนต้องการออกมาเพื่อบรรเทาความทุกข์และคู่คี่กับความสุข นอกจากนี้เพลงเพื่อชีวิตยังถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการระบายออกของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม ซึ่งเนื้อหาในบทเพลงทว่าความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงช่วงปลายปี พ.ศ.2518-2519 รัฐบาลเริ่มบีบบังคับให้นิสิต นักศึกษา และกลุ่มพวกหัวรุนแรงต้องหลบหนีอำนาจรัฐเข้าไปอยู่ในป่า ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตก็จำต้องหายจากเมืองไปอยู่ป่าด้วยเช่นกัน จนเมื่อปี พ.ศ.2523 รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ป่ากลับเข้ามาในเมืองได้ ทำให้บทเพลงเพื่อชีวิตกลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งพอตีกับที่ธุรกิจเทปเพลงเริ่มก่อตัวขึ้น ทำให้บทเพลงเพื่อชีวิตได้มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการผลิตออกเผยแพร่ในรูปแบบของเทปคาสเซ็ท และได้รับความนิยมมากขึ้น

ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตกลุ่มแรกคือ คาราวาน และสุรชัย จันทิมาธร ผู้เริ่มแต่งเพลงसान แสงทอง โดยนำทำนองเพลง Find a cost of freedom ของ Crosly, Stills และ Nash and Young มาใส่เนื้อภาษาไทย มีข้อความบางตอนว่า

" ขอพองเราจงมาร่วมกัน

ผูกสัมพันธ์ยิ่งใหญ่

สานแสงทองของความเป็นไท

ด้วยหัวใจบริสุทธิ์ " (ธริมา, 2535:121)

ต่อมาเพลงเพื่อชีวิตได้รับความนิยมสูงขึ้นเมื่อ คาราบาว ออกผลงานชุด "วมิพก" ในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของเพลงเพื่อชีวิตที่เคยมีแต่กีตาร์โปร่งตัวเดียวเล่นคลอประกอบเนื้อร้องมาเป็นวงดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม ทำให้ผลงานเพลง วมิพก ประสบความสำเร็จและมีผลให้เกิดวงดนตรีเพื่อชีวิตขึ้นอีกมากมาย อาทิเช่น คนด่านเกวียน คันไถ อมตะ นิรนาม กรรมาชน นฤคหิต ฟุ่่น โคบาล อิตตา เอราวัณ เสกสรร ทองวัฒนา พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ ชูชู กะท้อน โยป อินโคจีน และพงษ์สิทธิ์ คัมภีร์

และล่าสุด เหตุการณ์นองเลือดในเดือนพฤษภาคม 2535 หรือที่เรียกกันว่าเป็นพฤษภาทมิฬ เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความปวดร้าวและสูญเสียในจิตใจของผู้คนจำนวนมาก ทำให้ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตเริ่มแสดงบทบาทกันมากขึ้น โดยการออกผลงานเพลงเพื่อย้ำเตือนความรู้สึก และเรียกร้องถึงสิ่งที่สูญเสียไปจากเหตุการณ์นี้ ในผลงานต่าง ๆ อาทิเช่น ผลงานชุด "ดอกไม้พฤษภา" ของ ชูชู ชุด "รำลึกพฤษภา" ของ จีวัน และชุด "พฤษภา" ของ แอ๊ด-อ๊อด โอภาสкул เป็นต้น และนอกจากการสร้างผลงานเพลงเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ทางการเมืองแล้ว ผลงานเพลงเพื่อชีวิตยังได้กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมือง เช่น ปัญหาปากท้อง ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติด ฯลฯ และยังมีการเสียดสีสังคม และรัฐบาลอยู่เป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบทเพลงเพื่อชีวิต รวมทั้งเอกลักษณ์ของศิลปินเพลงเพื่อชีวิตที่มักแสดงออกในรูปของคณมยว แต่งตัวมอซอ เสื้อยืด กางเกงยีนส์ ที่แสดงถึงความเป็นคนติดดิน ไม่หลงรูปรสนและการแต่งกายสวยหรูแบบศิลปินแนวอื่น ๆ ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตจึงมีรูปแบบที่ไม่เหมือนใครและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่คงอยู่มาตลอด

ความเปลี่ยนแปลงล่าสุดในวงการเพลงไทยสากลที่มีผลต่อการเกิดศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบันเกิดขึ้น เมื่อเกิดวงดนตรีที่ใช้ชื่อว่า วงชาตรี "4 หนุ่มวงนี้...แต่งเพลงไทย ทำนองแบบสากลเล่นกันเอง จัดแผ่นเสียง ทำเป็นเทปขาย แม้จะไม่ประสบความสำเร็จโครมคราม แต่ก็มีแฟนเพลงกลุ่มเล็ก ๆ เป็นของตนเอง" (มานิช พุดตาล, 2530 : 126) ซึ่งแฟนเพลงกลุ่มเล็ก ๆ นี้คือกลุ่มวัยรุ่นที่เริ่มสนใจความแปลกใหม่ในยุคปี พ.ศ.2520 และต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2522 วงดนตรีแกรนด์เอ็กซ์ (Grand'Ex) ออกผลงานเพลงชุด "ดีส์โก้ลูกทุ่ง" ที่เอาเพลงลูกทุ่ง

ตั้งเดิมมาเรียบเรียงดนตรีใหม่ในแนวคีสโก้ และทำให้วงการเทปต้นตะลึง คือ สามารถจำหน่ายผลงานได้นับเป็นแสนล้าน วงดนตรีแกรนด์เอ็กซ์ เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมตัวของนักเรียนจากโรงเรียนบพิตรพิมุข โดยการนำของ นคร เวชสุภการณ์ และต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นวงดนตรีอาชีพที่เล่นตามไนท์คลับ และริเริ่มผลิตผลงานเพลงไทยสากลออกจำหน่ายในชุดแรกคือ "คู่รัก" แต่มาประสบความสำเร็จสูงสุดในชุด คีสโก้ลูกทุ่ง และชุด แกรนด์เอ็กซ์.โอ. ซึ่งเป็นการนำเพลงเก่า เช่น ลมสวาท บัวน้อยคอยรัก คนธรรพ์รำพัน มาเรียบเรียงใหม่และเป็นจุดเริ่มที่ทำให้คนสนใจเพลงไทยสากลมากขึ้น และเรียกวงดนตรีแนวแกรนด์เอ็กซ์นี้ว่าเป็น วงสตริง ฯลฯ

หลังจากความสำเร็จของ แกรนด์เอ็กซ์ มีผลให้วงสตริงฯ เริ่มหันมามีผลงานเพลงไทยสากลออกจำหน่ายในรูปของเทปเพลงมากขึ้น เช่น รอยัลสไปรท์ ออกผลงานชุดรักลิลลี่ รอยัลโมง และแจ็กกี้ชาน นอกจากนี้ยังมีเพลงแนวประสานเสียงที่เป็นที่นิยมขึ้นมาพร้อม ๆ กัน คือ เพลงของคณะดี สอท เปปเปอร์ ซิงเกอร์ส ในชุดลมรัก และหัวใจสลาย ซึ่งยังเป็นการนำเอาเพลงเก่ามาเรียบเรียงใหม่ และนำเอาทำนองเพลงต่างประเทศเช่นเพลงฝรั่ง เพลงจีน มาใส่เนื้อไทย ทำให้มีวงประสานเสียงออกมามากมาย เช่น เดอะท๊อป คอรัส สุเทพ คอรัส ดอกไม้ป่า เป็นต้น

และจากจุดเริ่มต้นของวงชาตรีนี้มีผลทำให้วัยรุ่นไทยหันกลับมานิยมเพลงไทยกันมากขึ้นพอดีกับที่เป็นช่วงของการเริ่มต้นระบบธุรกิจเทปเพลง มีกลุ่มนายทุนเปิดกิจการเป็นบริษัทผลิตผลงานเพลงไทยสากล เกิดขึ้นมากมาย เช่น บริษัท ห้างอัดเสียงทอง บริษัท อาร์.เอส.ชาวนด์ บริษัท นิทัศน์ โปรโมชั่น บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด บริษัท อี.เอ็ม.โอ. ประเทศไทย จำกัด ทำให้ในช่วงปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา เกิดวงดนตรีและนักร้องประเภทวัยรุ่นมากขึ้น มีการนำเอาวงดนตรีที่เล่นเป็นอาชีพยามกลางคืนมาออกผลงานเพลงไทยสากล เช่น วงแม่คือนทอช วงเบิร์นดี้ วงเดอะเซนต์ วงทริช วงฟรีดตี้ ฯลฯ และมีการสร้างนักร้อง นักดนตรีรุ่นใหม่ที่ไม่เคยเล่นดนตรีเป็นอาชีพแต่มีจุดเด่นทางด้านน้ำเสียง และมีฝีมือด้านดนตรีพอสมควร รวมทั้งต้องมีหน้าตาดีเพื่อเป็นจุดดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น โดยบริษัทเทป หรือค่ายเทปจะสรรหาตัวศิลปินเหล่านี้มา แล้วผลิตผลงานเพลงไทยสากลออกจำหน่าย พร้อมกับมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือจนทำให้มีศิลปินเพลงไทยสากลเกิดขึ้นและมีชื่อเสียงกันอย่างมากมายในหมู่วัยรุ่น อาทิเช่น วงศิริบุญ วง สาว สาว สาว วง ดี อินโนเซนต์ วง พอร์เอฟเวอร์ วง ปุยฝ้าย ฯลฯ ศิลปินต่าง ๆ ในช่วงนี้จำเป็นต้องมีสังกัดผู้ผลิตและโฆษณาทั้งสิ้น เนื่องจากต้องใช้ทุนสูงในการโฆษณาประชาสัมพันธ์

ซึ่งค่ายเทปคือนายทุนที่สามารถเก็หนุ่กกิจกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

ลักษณะของการสร้างศิลปินเพลงไทยสากลได้ขยายตัวมากขึ้นพร้อม ๆ กับการขยายตัวของบริษัทค่ายเทปที่มีมากขึ้น มีทั้งบริษัทเทปเพลงที่เดิมเคยเป็นห้างจำหน่ายแผ่นเสียงมาก่อน เช่น บริษัท เมโทรแผ่นเสียงและเทป จำกัด หรือบริษัทเทปเพลงที่เป็นบริษัทที่ดำเนินการจำหน่ายแผ่นเสียงและเทปเพลงสากล ที่ต่อมาก็มักมีการเปลี่ยนแปลงมาผลิตผลงานเพลงไทยสากลมากขึ้น เช่น บริษัท อี.เอ็ม.ไอ (ประเทศไทย) บริษัท ไนท์สโปกด์ โปรดักชั่น บริษัท อโซน่า (ประเทศไทย) และบริษัทเทปเพลงที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อผลิตผลงานเพลงไทยสากลโดยเฉพาะ เช่น บริษัท นิธิทัศน์ โพรโมชัน จำกัด บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด บริษัท ห้องอัดเสียงทอง จำกัด บริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด บริษัท คีตา แผ่นเสียงและเทป จำกัด บริษัท โปรมีเดียมาร์ท จำกัด บริษัท มูเซอ จำกัด บริษัท ชวตส์เกล จำกัด บริษัท อาร์.เอส.โพรโมชัน จำกัด เป็นต้น

การสร้างศิลปินและผลงานเพลงไทยสากลของค่ายเทป เป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในวงการเพลงไทย มีการแข่งขันกันอย่างมากเพื่อครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาดให้ได้สูงที่สุดสร้างความพัฒนาให้กับคุณภาพของเพลงทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ตลอดไปจนถึงตัวศิลปินนักร้อง นักดนตรี บริษัทที่มีบทบาทเด่นที่สุดและถือว่าประสบความสำเร็จสูงสุดในการสร้างความเปลี่ยนแปลงนี้คือ บริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ที่ริเริ่มการผลิตเพลงอย่างมีระบบ มีการวางแผนงาน การควบคุมการผลิตโดยผู้อำนวยการผลิตผลงานเพลง มีการดูแลด้านเนื้อร้องทำนองและมีการสร้างภาพลักษณ์ของศิลปินที่รวมไปถึงการแต่งกายของศิลปิน ทำให้ศิลปินแต่ละคนที่มีผลงานออกจำหน่ายของบริษัท แกรมมี่ มีความเด่นเฉพาะตัว ส่วนบริษัทอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญรอง ๆ ลงมาได้แก่ บริษัท อาร์.เอส.โพรโมชัน 1992 จำกัด บริษัท นิธิทัศน์ โพรโมชัน จำกัด บริษัท คีตา เร็คคอร์ดส์ จำกัด และ บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด นอกจากนั้นเป็นบริษัทเล็กๆ ที่ยังมีผลงานออกมาไม่สม่ำเสมอเท่าใดนัก

สำหรับในยุคปัจจุบันนั้น มีความสับสนเนื่องมาจากศิลปินในยุคที่เพลงประเภทวงสตริงๆ เป็นที่นิยม และสับสนเนื่องมาจากการสร้างศิลปินในระบบค่ายเทป ศิลปินที่ถูกสร้างโดยค่ายเทปมีลักษณะสำคัญประการแรกก็คือคล้ายคลึงกันคือ เป็นศิลปินที่มีจุดสนใจในหมู่วัยรุ่นเป็นสำคัญ เริ่มจากศิลปินต้องมีหน้าตาดีเป็นส่วนประกอบสำคัญพร้อม ๆ กับที่มีเสียงร้องที่สดด้วย และเป็นที่ยอมรับที่จะสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินและผู้ชมผู้ฟัง ด้วยการใช้ชื่อเล่น หรือชื่อวงมากกว่าชื่อจริง เช่น อู๋ แม็คคินทอช แจ๊ แกรนด์เอ็กซ์ แอม สาว สาว สาว โจ นูโว ต๊ก ชิโร่ เบิร์ต พริกซ์หนูใหม่ ไม้ม้วน ฯลฯ

และแนวทางในการเป็นศิลปินเพลงไทยสากลเริ่มเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยมีการนำเอาคนที่อยู่ในวงการภาพยนตร์ วงการละคร นายแบบ นางแบบ เข้ามาเป็นศิลปินเพลงไทยสากลกันมากขึ้น และเริ่มเป็นที่ยอมรับในหมู่วัยรุ่น โดยการช่วยเหลือของค่ายเทปที่นำดารานายแบบ นางแบบ เหล่านี้มาฝึกปรือในด้านการเปล่งเสียงร้องเพลง การแสดง ออก บุคลิก และลีลาท่าทาง จนสามารถมีผลงานเทปเพลงออกจำหน่ายได้ ซึ่งค่ายเทปถือว่าการได้ดารานักแสดงมาทำเทปก็มีส่วนช่วยในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ดีกว่าการสร้างนักร้องใหม่ "สิ่งที่จะมารองรับเหตุผลตรงนี้ได้ก็คือการเดินสายย้ายวิกของดารามาสู่วงการนักร้องในลักษณะ ทุ-อิน-วัน คือเป็นดาราก็ไปด้วย ร้องเพลงไปด้วย" (เรือนแก้ว บำรุง, 2535 : 91) ศิลปินเพลงในกลุ่มนี้มีอาทิเช่น พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง อำพล ลำพูน ธงไชย แม็คอินไตร์ สุนิสา สุขบุญสังข์ แสงระวี อิศวรักษ์ จารุณี สุขสวัสดิ์ สรพงษ์ ชาตรี มาช่า วัฒนพานิช ใหม่ เจริญปุระ เพ็ญพักตร์ ศิริกุล ฯลฯ

นอกจากการนำเอาดารานักร้องมาออกเทปแล้ว ค่ายเทปก็ยังคงมีการสร้างศิลปินใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่บ้าง โดยศิลปินใหม่นี้ก็มีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งผู้หญิงผู้ชาย ทั้งที่เป็นหมู่คณะและที่เป็นศิลปินเดี่ยว ศิลปินใหม่นี้อาจจะไม่ได้เป็นคนดังมาก่อน เป็นคนที่ยังหน้าใหม่ในวงการอยู่ แต่ค่ายเทปเล็งเห็นว่าตลาดจะรับได้ เนื่องจาก "การสร้างศิลปินเพื่อขายเทป...ต้องเป็นไปในลักษณะของการสร้างภาพพจน์แบบการขายสินค้า คนร้องต้องคู่ดี แต่งตัวเท่ น่าสมัย จังหวะเพลงต้องสนุก เราใจ ถ้าเป็นเพลงรักต้องซึ้งสุด เพลงอกหักให้ซึ้งเศร้าจนกินข้าวไม่ลง" (เรือนแก้ว บำรุง, 2535 : 92) ส่วนตลาดของเพลงไทยนั้นในปัจจุบันคือวัยรุ่น "ตลาดเพลงไทยตอนนี้เป็นเด็ก เด็กจริง ๆ ผู้ใหญ่เขาเลิกซึ้งกันไปแล้ว สังกัดเขาเลขลงมาหาเด็ก" (รัชชพร เหล่าวานิช, 2535 : 92) ดังนั้น ในการสร้างศิลปินใหม่ ๆ ที่ไม่ใช่ดารานักแสดงชื่อดังส่วนหนึ่งก็ยังคงต้องมองหาภาพพจน์เพื่อที่สังกัดจะได้นำมาเป็นจุดในการนำเสนอหรือเป็นจุดขายได้ ซึ่ง "สังกัดอาจจะซ้ำของเรื่องการวางบุคลิกนักร้องให้ออกมาได้สารพัดสารพัน" (เรือนแก้ว บำรุง, 2535 : 92) แต่ในการสร้างศิลปินใหม่สำหรับบางค่าย ก็ยังคงเน้นไปที่การให้โอกาส

ศิลปินที่มีความสามารถทางดนตรีมาสร้างงานในแบบของตัวเอง โดยที่ค่ายเทปไม่ได้มีส่วนในการสร้างภาพหรือบุคลิกของตัวศิลปินรวมถึงไม่ได้วางแนวเพลงให้ แต่ศิลปินประเภทนี้จะเป็นตัวของตัวเอง "อย่างพงษ์สิทธิ์ คำภีร์นี่ หรือ ปฐมพร ปฐมพร เขาก็จะทำเพลงของเขาได้เลย เราก็เพียงแต่ดูภาพรวมว่าเพลงดีไหม พอจะขายได้หรือไม่ ตัวของเขาเองเป็นอย่างไรเราก็ปล่อยเขาแต่งไปตามใจ แต่เราจะคอยควบคุมบอกเขาว่าถึงแค่นี้ละ คือเราอาจจะมีการอบให้เขาบ้าง" (สัมภาษณ์ ประเสริฐ พงษ์ชานุกร, 6 กันยายน 2535)

อย่างไรก็ตาม ศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีความหลากหลายในด้านของรูปแบบและแนวทางเฉพาะตัวทั้งทางด้านตัวศิลปินเองและผลงานเพลง ซึ่งเป็นผลที่มาจาก การสร้างโดยค่ายเพลงไทยสากลที่มีส่วนผลักดันในการสร้างศิลปินและผลงานเพลงไทยสากลให้เกิดขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน และทำให้ธุรกิจเพลงไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง "จากที่เคยเป็นแบบอุตสาหกรรมในครอบครัวให้กลับเป็นอุตสาหกรรมหนักระดับประเทศ" (มานิช พุ่มตาล, 2530 : 127) จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของค่ายเทปธุรกิจเพลงไทยสากล โดยเฉพาะในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการสร้างศิลปินเพลงไทยสากลในส่วนต่อไป

ความเป็นมาของค่ายเพลงและระบบธุรกิจเทปเพลงไทยสากล

ค่ายเพลง หรือบริษัทผู้ผลิตเทปเพลงไทยสากล มีวิวัฒนาการมาจากการที่มีการดำเนินกิจการด้านการบันทึกเสียงเกิดขึ้นในอดีต ซึ่งสันนิษฐานว่าการบันทึกเสียงนั้นมีขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยมีการบันทึกลงบนกระบอกเสียง ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐานจากพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 "ที่ปรากฏในหนังสือไกลบ้านว่า ได้ทรงฟังแผ่นเสียงเพลงแสนเสนาะที่หม่อมสัมจัน* ร้องและแผ่นเสียงแปลเรื่องพระไวย รวมทั้งเทศน์มหาชาติ กัณฑ์ต่าง ๆ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2442" (วิมล เขิตเจริญ, 2535 : 95) หลังจากที่ไทยเริ่มมีการบันทึกเสียงนั้น

* หม่อมสัมจัน คือ ภรรยาของพระยาราชานุประพันธ์ และเป็นนักร้องหญิงไทยคนแรกที่ได้บันทึกเสียงลงบนกระบอกเสียง

เป็นต้นมา ก็ได้มีพัฒนาการทางด้านการบันทึกเสียงเรื่อยมาตลอดจากกระบอกเสียงมาเป็นแผ่นเสียง
 ที่ในช่วงแรกเป็น "แผ่นเสียงชนิดหน้าเดียวทำด้วยครี... หมุน 78 รอบต่อนาที" (สมกมล ลิมปิชัย,
 2532 : 85) และได้พัฒนามาเป็นแผ่นเสียงที่มีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องไฟฟ้า ในช่วงกลางสมัย
 รัชกาลที่ 7 คือในปี พ.ศ.2471 ซึ่งเริ่มมีกิจการบันทึกเสียงอย่างเป็นทางการเป็นล่ำเป็นสัน โดยเริ่มจาก
 การเข้ามาดำเนินกิจการของบริษัทต่างชาติ "ที่สำคัญคือบริษัท โอเดียน บริษัท พาโลโฟน บริษัท
 โคลัมเบีย" (พูนพิศ อมาตยกุล, 2523 : 12) นอกจากบริษัทต่างชาติ บริษัทของไทยเองที่ดำ
 เนินกิจการด้านบันทึกเสียงก็มีอยู่ อาทิเช่น ห้าง ต.เง็กชวน ผลิตแผ่นเสียงตรากระต่าย หรือ
 ห้างแผ่นเสียงศรีกรุง ผลิตแผ่นเสียงตราพระปรารักษ์ เป็นต้น โดยที่ยังคงเป็นแผ่นเสียงเพลงไทย
 เดิมอยู่

จนกระทั่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ก็ได้เริ่มมีการอัด
 แผ่นเสียงเพลงไทยสากล "ส่วนใหญ่เป็นเพลงประกอบในภาพยนตร์... และได้มีการแพร่กระจาย
 เสียงทางสถานีวิทยุต่าง ๆ" (สมกมล ลิมปิชัย, 2532 : 86) ทำให้เพลงไทยสากลที่ได้อัด
 แผ่นได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะวงดนตรีกรมโฆษณาการ ซึ่งได้รับความนิยมมาจากการ
 การที่เพลงจากแผ่นเสียงได้มีการนำไปเปิดในสถานีวิทยุอย่างแพร่หลาย ทำให้ความนิยมในเพลง
 ไทยสากลมีเพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กับการพัฒนาของการผลิตแผ่นเสียง จนเมื่อบริษัทผลิตได้พัฒนาปรับ
 ปรุงจนมาเป็นเทป (Tape) เริ่มจากเทปแบบคาร์ทริดจ์ (Cartridge) มาเป็นเทปคาสเซ็ท
 (Cassette) ในช่วงปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจากความนิยมแผ่น
 เสียงมาเป็นเทปคาสเซ็ทแทน เนื่องจากเทปมีราคาถูกกว่าแผ่นเสียงและมีขนาดเล็ก กระทัดรัด
 และมีความสะดวกมากกว่าแผ่นเสียง บริษัทเทปเพลงจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยที่ในระยะแรกมี
 การดำเนินกิจการโดยการอัดเพลงสากลหรือเพลงไทยจากแผ่นเสียงลงเทปคาสเซ็ทในลักษณะของ
 "เทปผี" ซึ่งทำกันมากในปี พ.ศ.2516 "อาทิเช่น ห้างแผ่นเสียงเมโทร บริษัทอโซน่า (ประ
 เทศไทย) จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรสชาวด์ มิวสิค ห้างหุ้นส่วนจำกัด ออเน้า สเตอริโอ
 บริษัท โรต้าแผ่นเสียงและเทป จำกัด เป็นต้น" (สมกมล ลิมปิชัย, 2532 : 88)

หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2521 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์
 ของผลงานด้านวรรณกรรม และศิลปกรรม ทำให้บริษัทที่เคยบันทึกเทปในลักษณะเทปผี หันมาผลิต
 ผลงานเพลงใหม่ของบริษัทเองขึ้นมา อันเป็นผลให้เกิดจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานการผลิตผลงาน

เพลงในลักษณะของค่ายเทปขึ้น "ตอนที่พี่ พ.ร.บ. คຸ້ມครองลิขสิทธิ์นั้นก็เพราะสมาคมดนตรีนี้ ต้องการจะช่วยเหลือคຸ້ມครองผลงานเพลงโดยไม่ให้มีการละเมิดทางกฎหมายของนักแต่งเพลง กันนี้ พอบริษัทเทปพี่ไม่สามารถอัดเทปเพลงขายได้เหมือนเดิม เขาก็ต้องหาทางรอดด้วยการผลิตเพลง ใหม่ ๆ ขึ้นมาเอง ไม่เช่นนั้นก็ต้องปิดกิจการไปหรือขายแต่เทปเพลงสากลงต่อไป" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธันวาคม 2535)

จากจุดนี้เองที่ทำให้บริษัทที่เคยดำเนินกิจการด้านการจำหน่ายแผ่นเสียงและเทป โดยเฉพาะที่ทำการอัดเพลงไทยสากลงจากแผ่นเสียงมาลงเทปในลักษณะละเมิดลิขสิทธิ์นี้ ได้หันมา ผลิตผลงานเพลงไทยสากลงหรือจัดจำหน่ายผลงานเพลงไทยสากลงที่ผลิตขึ้นใหม่หลายบริษัท อาทิเช่น บริษัทเมโทรแผ่นเสียงและเทป ที่เดิมเคยเป็นบริษัทผลิตแผ่นเสียงเพลงไทยสากลง แต่ต่อมาได้ดำเนินธุรกิจด้านการผลิตผลงานเพลงไทยสากลง รวมทั้งเป็นบริษัทที่รับทำการส่งเสริมการจำหน่ายผลงานเพลงด้วย มีผลงานที่เคยวางจำหน่ายหลายชุด อาทิเช่น "แผ่นดิน" และ "จากไปลอนดอน" ของ วงชาตรี หรือ "คิดถึง" ของมณีนุช เสมรสุต เป็นต้น ส่วนบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นใหม่เพื่อผลิตและ สร้างสรรค์ผลงานเพลงไทยสากลง เพื่อโฆษณาหรือส่งเสริมการขายและเพื่อจัดจำหน่ายผลงาน เพลงไทยสากลงก็เริ่มมีผู้ก่อตั้งกันมากขึ้นตั้งแต่ช่วงที่เทปเพลงไทยสากลงของวงแกรนด์เอ็กซ์ วงชาตรี เป็นที่นิยมขึ้นมา และที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่จนถึงปัจจุบันก็มีอยู่หลายบริษัท อาทิเช่น บริษัท รถไฟ คนตรี จำกัด (พ.ศ. 2524-ปัจจุบัน) บริษัท แกรมมี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (พ.ศ. 2526- ปัจจุบัน) บริษัท นิธิทัศน์โปรโมชั่น จำกัด (พ.ศ. 2524-ปัจจุบัน) บริษัท คีตาเร็คคอร์ดส์ จำกัด (พ.ศ. 2530-ปัจจุบัน) เหล่านี้เป็นต้น

สำหรับในปัจจุบัน นอกจากค่ายเทปที่มีมานานจนปัจจุบันเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีผล ผลิตที่สม่ำเสมอแล้ว ยังคงมีค่ายเทปที่ก่อตั้งขึ้นใหม่อีกหลายบริษัทที่มีขนาดเล็ก มีผลงานเพลงต่อปีไม่ กี่ชุด "ซึ่งบริษัทเล็กมีมากขึ้นเพราะการขายตัวทางการตลาด ซึ่งค่ายเล็กก็ต้องหวังที่จะแบ่งส่วน แบ่งทางการตลาดจากค่ายใหญ่ ในขณะที่ค่ายใหญ่ก็ต้องพยายามครองตลาดไว้ให้ได้มากที่สุดเช่นกัน" (สัมภาษณ์ สถาพร พานิชรักษาพงศ์, 18 พฤศจิกายน 2535) ค่ายเทปขนาดเล็กที่ก่อตั้งขึ้นและ เริ่มมีบทบาทในการสร้างและผลิตผลงานเพลงไทยสากลงออกมาในตลาดในช่วงปัจจุบันนี้ มีอยู่หลาย บริษัท อาทิเช่น บริษัท มูเซอ บริษัท ดี-เคย์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด บริษัท ออสก้า เอ็น เตอร์เทนเมนท์ จำกัด บริษัท โน้ตโปรโมชั่น จำกัด ฯลฯ

เมื่อเกิดบริษัทเทปเพลงไทยสากลขึ้น ทำให้เกิดผลผลิตที่เป็นเทปเพลงไทยสากลเพิ่มขึ้นตามมามีด้วย การดำเนินงานในระบบของธุรกิจเทปจึงเกิดการพัฒนาคบคู่กันมากับค่ายเทปเพลงไทยสากล โดยที่ "ธุรกิจเทปเพลงไทยโดยทั่ว ๆ ไป มีส่วนสำคัญ ๆ ที่ถือว่าเป็นหัวใจอยู่ 3 ส่วนคือ 1. ส่วนของการผลิต (Production) 2. ส่วนของการส่งเสริมการจำหน่าย (Promotion) 3. ส่วนของการจัดจำหน่าย (Distribution)" (กองบรรณาธิการ Young Executive, 2534 : 46)

ส่วนที่ 1 คือส่วนของการผลิต (Production) นั้น หมายถึง การมีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตและสร้างสรรค์ผลงานเพลงจนออกมาในรูปของ master tape... เป็นฝ่ายที่ริเริ่มสร้าง "ผลงาน" (ศมกมล ลิ้มปิชัย, 2532 : 93) ในส่วนของการผลิตนี้จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันของทีมงานที่จะประกอบไปด้วย นายทุน ซึ่งหมายถึงบริษัทเทปเพลงต้นสังกัด ผู้อำนวยการผลิต (Producer) "ที่ทำหน้าที่ดูแลการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่ตัวศิลปิน หาศักยภาพให้เขา เทรนเสียงร้องจนไปถึงดูแลการแต่งเพลง แนวของเพลง แนวทางความนิยมของตลาด แล้วก็ควบคุมการทำงานในห้องอัดทั้งหมด เช่น ทำดนตรี ดูแลเสียงประสาน" (สัมภาษณ์ มงคลพัฒน์ ทองเรือง, 26 พฤศจิกายน 2535) นอกจากผู้อำนวยการผลิต ก็จะต้องประกอบไปด้วย นักประพันธ์-นักแต่งคำร้อง/ทำนอง ที่มีอยู่ที่ประจำในบริษัท และที่เป็นนักประพันธ์รับจ้าง นักดนตรี ที่มีทั้งนักดนตรีที่รับจ้างและนักดนตรีประจำบริษัท หรือนักดนตรีที่มีผลงานเพลงเองด้วย นักร้อง หรือตัวศิลปินเพลงไทยสากลเจ้าของผลงานเพลงที่จะออกวางตลาดเอง และนักร้องประสานเสียงรับจ้าง และส่วนสำคัญที่สุดของส่วนในการผลิตนี้ก็คือ วิศวกรทางการบันทึกเสียง ที่มีทั้งผู้บันทึกเสียงที่ทำหน้าที่ในการบันทึกเสียง แต่งเสียง ประสมเสียงร้องกับเสียงดนตรี (Mix) ซึ่งรวมเรียกว่าเป็น ซาวด์ เอ็นจิเนียร์ (Sound Engineer)

ทีมงานทั้งหมดจะมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้ Master tape คือ เทปต้นฉบับ หรือ เทปตัวแม่ ที่สามารถนำไปผลิตออกมาเป็นเทปคาสเซ็ทหรือแผ่นเสียงเป็นจำนวนมากเพื่อจัดจำหน่ายต่อไป

ส่วนที่ 2 คือส่วนของการส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นระบบที่ค่ายเทปใช้ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เทปเพลงให้เป็นที่รู้จักให้ได้มากที่สุด โดยที่มีหัวใจในการส่งเสริมการขายคือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยสื่อมวลชน อาทิเช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งวิธีการในการส่งเสริมการขายของธุรกิจเทปเพลงไทยสากลโดยสื่อมวลชนนั้นมีการดำเนินการอยู่หลายรูปแบบ อาทิเช่น "คิวเพลงทางทีวี คิวเพลงทางรายการวิทยุ ข่าวการประชาสัมพันธ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะต้องทำไปพร้อมกันควบคู่กันไปในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปก็ใช้เวลาในการโปรโมท 2 เดือนต่อผลงาน 1 ชุด" (สัมภาษณ์ สถาพรพานิชกริชชาพงศ์, 18 พฤศจิกายน 2535) ส่วนงบประมาณในการส่งเสริมการขายนี้ ตามปกติขั้นต่ำคือประมาณ 2 ล้านบาท จนถึง 5 ล้านบาท¹

ส่วนที่ 3 คือส่วนของการจัดจำหน่าย (Distribution) ที่มีทั้งบริษัทที่รับจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่ไม่ใช่ค่ายเทปผู้ผลิต และการจัดจำหน่ายโดยบริษัทที่ผลิตผลงานเพลงเองด้วย โดยการจัดจำหน่ายนี้คือ "การจัดจำหน่ายเทปเพลงให้พ่อค้าขายส่ง (wholesaler) และพ่อค้าขายปลีก (retailer) โดยบริษัทจัดจำหน่ายจะทำหน้าที่เป็นเสมือน "คนกลาง" ที่จะนำสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค" (สมกมล ลิ้มปิชัย, 2532 : 107) ในการจัดจำหน่ายนี้ผู้จัดจำหน่ายจะต้องตกลงกับค่ายเทปเพื่อแบ่งส่วนราคาในการขายเทปเพลงเป็นเปอร์เซ็นต์ โดยส่วนหนึ่งตกอยู่กับค่ายเทปผู้ผลิต อีกส่วนหนึ่งตกอยู่กับบริษัทผู้จัดจำหน่าย ซึ่งโดยมากจะเป็นบริษัทที่ผลิตเทปและแผ่นเสียง และส่วนท้ายที่สุดตกอยู่กับผู้ค้าเทปรายย่อย "เช่น เทปเพลงตลับหนึ่งนั้น นายทุนค่ายเพลงเอา "หน้าตราปก" ไปขายให้คนจัดจำหน่าย ได้มาปกละ 28 บาท" (สมรรัตน์, 2532 : 72) หน้าตราปกก็คือ ราคาจากหน้าปกเทป ยกตัวอย่างเช่น "เทปที่มีราคาหน้าปก 80 บาท ค่ายเทปรับ 28-30 บาท ที่เหลือก็จะตกเป็นรายได้ของบริษัทจัดจำหน่าย ประมาณ 12-15 บาท ส่วนที่เหลือประมาณ 30-35 บาท คือ ส่วนที่พ่อค้าขายปลีกจะได้รับ ซึ่งในบางครั้งผู้ขายอาจตัดราคาไม่ถึงที่กำหนดในราคาปก เพื่อแข่งขันกันระหว่างร้านค้า คือร้านค้าอาจยอมลดส่วนแบ่งลงแต่เพื่อให้ขายได้จำนวนมาก เช่น ตราปก 80 บาท ถ้าร้านค้าขายเต็มราคา 80 บาท ก็

¹ ข้อมูลจาก บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด

จะได้กำไรในการขายเต็มที่ 30-35 บาทต่อม้วน (มักเป็นห้างสรรพสินค้าที่จะขายตามหน้าตราปก) แต่บางครั้งร้านค้าก็ต้องตัดราคาลงมาเนื่องจากคู่แข่งตัดราคาเช่นกัน บางครั้งอาจจะยอมขายที่ราคา 55 บาท ถึง 65 บาท จากราคาปก 80 บาท เท่ากับร้านค้ายอมเสียประโยชน์น้อยลงนั่นเอง"¹

ผลจากการจำหน่ายจึงแบ่งออกเป็น 3 ส่วนโดยตรงคือ พ่อค้า บริษัทจัดจำหน่าย และบริษัทค่ายเทปผู้ผลิตผลงานเพลงไทยสากล แต่ส่วนปลีกย่อยที่บริษัทเทปเพลงไทยสากลจะต้องใช้จ่ายจะมีอีกหลายส่วน อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และค่าใช้จ่ายให้แก่ด้านการผลิตที่รวมไปถึงเปอร์เซ็นต์หรือส่วนแบ่งสำหรับศิลปินเพลงไทยสากล "ที่เหลือแล้วประมาณ 3 บาทต่อ 1 ชุด คือส่วนแบ่งขั้นต่ำสำหรับศิลปินทั่วไป แต่ค่ายเทปมีสิทธิ์จ่ายสูงขึ้นตามความเห็นชอบและตามข้อตกลงที่มีระหว่างค่ายกับศิลปิน"²

อย่างไรก็ตามทั้งการผลิต การส่งเสริมการจำหน่ายและการจัดจำหน่ายคือระบบธุรกิจเทปเพลงที่เกิดขึ้นมาจากการที่มีค่ายเทปเพลงไทยสากลขึ้น และพัฒนาให้การผลิตเพื่อการค้าเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ค่ายเทปเพลงใหญ่ ๆ มักจะทำให้บริษัทที่มีการดำเนินการธุรกิจแบบครบวงจรให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะได้เพิ่มโอกาสในการได้รับผลกำไรให้มากยิ่งขึ้นนั่นเอง

จากการศึกษาถึงวิวัฒนาการและความเป็นมาของศิลปินเพลงไทยสากลและวงการเพลงไทยสากลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับวิวัฒนาการของศิลปินเพลงไทยสากลเพื่อตอบปัญหาในข้อที่ว่า ศิลปินเพลงไทยสากลจากอดีตถึงปัจจุบันมีวิวัฒนาการเป็นมาอย่างไร ได้ดังต่อไปนี้

¹ ข้อมูลจากการยกตัวอย่างประกอบโดยต้นเบญช์ วิดีโอ ผู้จำหน่ายวิดีโอเช่า และเทปเพลงไทยสากลรายย่อยที่หน้าโรงพยาบาลลาดพร้าวสะพาน 2 ถ.ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

² ข้อมูลจากค่ายเทปเพลงไทยสากล 3 ค่าย คือ บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด บริษัท อาร์.เอส. โปรโมชั่น จำกัด และบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

บทวิเคราะห์วิวัฒนาการของศิลปะป๊อปเพลงไทยสากลจากอดีตสู่ปัจจุบัน

วิวัฒนาการของศิลปะป๊อปเพลงไทยสากล นับตั้งแต่ช่วงที่ได้เริ่มทำการศึกษาค้นคว้าคือในปี พ.ศ. 2482 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันคือในปี พ.ศ. 2535 นั้น ได้มีสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปในหลายลักษณะดังที่วิเคราะห์ออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ 1. วิเคราะห์วิวัฒนาการด้านรูปแบบของศิลปะป๊อปเพลงไทยสากล และ 2. วิเคราะห์วิวัฒนาการด้านการผลิตผลงานเพลงของศิลปะป๊อปเพลงไทยสากล

1. วิวัฒนาการทางด้านรูปแบบของศิลปะป๊อปเพลงไทยสากล

ศิลปะป๊อปเพลงไทยสากลมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบของตัวศิลปินและแนวดนตรีที่แตกต่างกันในยุคสมัยต่าง ๆ กันที่สามารถจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังต่อไปนี้

1.1 ศิลปะป๊อปเพลงไทยสากลแนวลิลาศ เป็นศิลปะป๊อปเพลงไทยสากลที่มีลักษณะของนักร้องเดี่ยวหรือนักร้องหมู่ประจำวงหรือคณะดนตรีที่มีทั้งนักร้องและนักดนตรีรวมอยู่ด้วยกันเช่น คณะสุนทราภรณ์ วงดนตรีทิพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ วงแชมเบอร์มิวสิกของล้วน ควินธรมหรือวงดนตรีคีตวัฒน์ เป็นต้น ส่วนแนวดนตรีในรูปแบบนี้เป็นรูปแบบของเพลงมาตรฐาน "คือ เอ-เอ-บี-เอ" ... เป็นเพลงที่เป็นอารมณ์และเทคนิคแบบไทย วงดนตรีเป็นลักษณะวงดนตรีลิลาศ" (สันศักดิ์ ตันชนันท์, 2526 : 169) กล่าวคือ มีการแต่งทำนองและคำร้องขึ้นใหม่ ทำนองเป็นทำนองที่มีความเป็นสากลมากขึ้น ไม่มีแนวเพลงไทยเดิมอยู่ (ประเภทที่มีการเอื้อนเสียงแบบเพลง 2 ชั้นหรือเพลง 3 ชั้น) ส่วนคำร้องมีการประพันธ์ขึ้นใหม่โดยศิลปินนักแต่งเพลงหลายท่าน และมีรูปแบบการขับร้องและบรรเลงในลักษณะเป็นวงใหญ่ มีวงดนตรีที่ประกอบด้วยนักดนตรีจำนวนมากกว่า 10 คนขึ้นไป มีเครื่องดนตรีมากขึ้น เช่น กลอง แซกโซโฟน ทรัมเปต เปียโน กีตาร์ไฟฟ้า ไวโอลิน โดยเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นอาจมีผู้เล่นจำนวนหลายคน ส่วนนักร้องก็จะมีจำนวนมากเช่นกัน โดยมีนักร้องประจำวงทั้งหญิงและชาย การขับร้องจะมีทั้งการขับร้องเดี่ยว ขับร้องคู่ และขับร้องหมู่

บางคณะมีแนวทางที่ไม่เหมือนใคร เช่น คณะดนตรีสุนทราภรณ์ (ที่เน้นการฝึกฝนเสียงร้องของนักร้องทุกคนให้มีแนวเดียวกัน ถ้าเป็นหญิงจะมีเสียงแหลมสูง ถ้าเป็นชายจะมีเสียงที่ มีการทอดหางเสียงทำยาค่าแบบนุ่มนวลในลักษณะของหัวหน้าคณะคือ เอื้อ สุนทรสนาน) การแสดงของวงดนตรียุคนี้จะเป็นการแสดงโดยมีวงบรรเลงดนตรีเป็นหลัก โดยสลับสับเปลี่ยนนักร้องหมุนเวียนกันไปในแต่ละเพลง ลักษณะของการแสดงบนเวทีของศิลปินเพลง มักจะเป็นการยืนร้องเพลงโดยไม่มี การออกลีลา ท่าทางประกอบเพลงมากนัก นอกจากเพลงคู่ที่บางครั้งอาจมีการกระเข้าเข้าหาหย้ เกียงพาราตีตามเนื้อเพลง ส่วนจังหวะและท่วงทำนองเพลงมีเค้าโครงมาจากจังหวะเพลงเต้นรำ ลีลาศของสากล เช่น จังหวะ ชะ ชะ ชะ (Cha Cha Cha) จังหวะรุมบ้า (Rumba) จังหวะ แทงโก (Tango) จังหวะออฟบีท (Off-beat) เป็นต้น มักเป็นที่นิยมในงานประเภทงานบอลล์ งานเลี้ยงสังสรรค์ที่มีเวทีลีลาศ หรือมีพลอร์เต้นรำที่ให้ผู้ชมผู้ฟังมีโอกาสเข้ามาลีลาศประกอบการ บรรเลงของวงโดยเพลงลีลาศนี้เป็นที่นิยมสูงสุดในช่วงปี พ.ศ. 2482

1.2 ศิลปินเพลงไทยสากลแนวลูกกรุง ศิลปินเพลงไทยสากลในยุคนี้เป็นที่ นิยมสูงสุดหลังจากช่วงปี พ.ศ. 2492-2495 เป็นต้นมา เป็นยุคของเพลงไทยสากลในแนวเดี่ยว กันกับแนวเพลงลีลาศ ทั้งในด้านคำร้องที่มีการใช้ภาษาที่ไพเราะสละสลวยและท่วงทำนองดนตรีที่มี จังหวะและรูปแบบของเพลงสากล เช่น จังหวะสโลว์ (Slow) โซล (Soul) จังหวะบีกิน (Begin) โบเลโร (Bolero) ชะ ชะ ชะ (Cha Cha Cha) เป็นต้น แต่จะเด่นของเพลง ในยุคนี้อีก คือ การนิยมศิลปินเดี่ยวกันมากขึ้น ศิลปินเพลงลูกกรุงโดยมากมักเป็นศิลปินเดี่ยวที่แยกตัว ออกมาจากวงดนตรี หรือศิลปินเดี่ยวที่มีผลงานเพลงของตนเองในรูปของแผ่นเสียง ความโดดเด่นของศิลปินแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของเสียงร้อง และการขับร้อง มีเอกลักษณ์ประจำตัวสูงขึ้นไป ไม่ติดรูปแบบของวงดนตรี นอกจากนักร้องที่แยกตัวมาจากวงดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อย่างเช่น สุนทราภรณ์ ก็ยังคงนำการร้องเพลงในแบบฉบับของสุนทราภรณ์มาเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวไปด้วย ศิลปินเพลงในยุคนี้เริ่มเป็นที่นิยมจากการขับร้องตามสถานบันเทิง เช่น ไนต์คลับ ไนต์บาร์ ซึ่งนิยมให้มีวงดนตรีที่บรรเลงเป็นหลักประจำสถานที่ ซึ่งเป็นวงดนตรีขนาดเล็ก กว่าวงดนตรีแบบวงลีลาศ มีนักดนตรีจำนวนไม่เกิน 10 คน บรรเลงเพลงให้แก่ นักร้องเพลงลูกกรุง ที่มีชื่อเสียง ซึ่งจะสลับสับเปลี่ยนกันขึ้นมาขับร้องเพลง แนวทางในการแต่งกายทั้งหญิงและชายยังคงไม่แตกต่างไปจากเดิมคือ นิยมแต่งกายชุดสากลนิยม และไม่คอยแสดงท่าทางหรือลีลาประกอบการขับร้องมากนัก เพลงที่ขับร้องส่วนมากจะเป็นเพลงช้า หรือเพลงที่มีจังหวะเร็วปานกลาง ผู้ชม

นิยมมารับประทานอาหารตามสถานทีนั้น ๆ พร้อมกับชมและฟังการบรรเลงเพลง รวมทั้งยังคงมีการล้าลาอยู่บ้างเนื่องจากความนิยมที่ยังมีสืบเนื่องมาจากยุคคลีลาศ

"นักร้องลูกกรุงเขาก็ฟังจะมาเรียกกันทีหลัง แต่จริง ๆ แล้วก็คือนักร้องที่มาจากวงลีลาศที่แยกตัวออกมารับงานเดี่ยว ๆ จนได้อัดแผ่นกันไปก็มาก หรือมาจากพวกเวทีละครนี่ก็มีอยู่บ้างเหมือนกัน เพลงลูกกรุงมาฮิตมาก ๆ ก็สมัยที่มีการร้องเพลงตามไนท์คลับที่คนมาเที่ยวกันมากเป็นแฟชั่นเลยแล้วนักร้องคนแรกที่มาร้องไนท์คลับที่ร้องแบบลูกกรุงนี่ก็คือ คุณรวงทอง ทองลั่นทม นั่นนะทำให้เพลงลูกกรุงและนักร้องลูกกรุงฮิตมากแทนที่พวกนักร้องวงฟิลิปปินส์ที่เคยครองไนท์คลับมาก่อน" (สัมภาษณ์ สวลี ผกาพันธ์, 2 ธันวาคม 2535)

ศิลปินเพลงสากลในแนวเพลงลูกกรุงนี้ เป็นที่นิยมสูงสุดอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งประมาณ 10 ปี และค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงไป เนื่องจากมีแนวเพลงยุคใหม่เข้ามาแทนที่ แต่ในปัจจุบันก็ยังมียุคศิลปินที่ดำเนินรอยตามแนวเพลงลูกกรุงอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ส่วนศิลปินเพลงไทยสากลที่มีชื่อเสียงในแนวเพลงลูกกรุงนี้มีอยู่มากมาย อาทิเช่น สุเทพ วงษ์กำแหง สวลี ผกาพันธ์ รวงทอง ทองลั่นทม ชรินทร์ นันทนาคร รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส กนกศักดิ์ ภักดีเทวา ชำนินทร์ อินทรเทพ สามารถ บริบูรณ์เวช ดาวใจ ไพจิตร ชรินทร์ เทพชัย อุมพร บัวผึ้ง วงจันทร์ ไพโรจน์ จินตนา สุขสถิตย์ ศรีไศล สุชาติวุฒิ สุวัจชัย สุทธิมา เป็นต้น

1.3 ศิลปินเพลงไทยสากลแนวลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่งมีจุดเริ่มต้นมาจาก 2 แหล่งคือ จากเพลงพื้นบ้าน เช่น พวกเพลงฉ่อย เพลงอีแซว ฯลฯ กับเพลงไทยเดิม โดยลูกทุ่งจะมีการประยุกต์เข้ามามีแบบฉบับเฉพาะตัว คือมีลูกเอื้อนลูกขัดในการร้อง" (เจนภพ จบกระบวนวรรณ อ้างในคันทน์กริมิวสิค...ลูกทุ่งไทย, 2533 : 42)

เพลงลูกทุ่งมาได้รับความนิยมสูงสุดระหว่างปี พ.ศ. 2484-2488 คือช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากในระหว่างสงครามโลก ความบันเทิงต่าง ๆ ไม่สามารถจัดให้มีขึ้นได้มากนัก งานรื่นเริงต่าง ๆ ที่มีได้มากที่สุดคือ รำวงกับการประกวดร้องเพลง "ถือได้ว่าช่วงสงครามโลกเพลงรำวงเฟื่องฟูมากที่สุด เป็นผลให้เพลงรำวงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เสร็จสิ้นลง พวกคณะร่ำวงต่าง ๆ พากันออกตระเวนแสดงกันไปที่ทั่วประเทศ จึงทำให้เพลงร่ำวงหรือเพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย... มีนักร้องดัง ๆ อย่างเช่น เบญจมินทร์" (คันทรีแอนด์เวสเทอร์นกับเพลงลูกทุ่งไทย, 2533 : 43) รูปแบบของวงดนตรีลูกทุ่งจึงมีพัฒนามาจากการแสดงร่ำวง โดยที่ต่อมาได้มีการแสดงแบบมีวงดนตรีวงใหญ่แบบวงป๊อปปูล่าร์เล่นประกอบอยู่ด้านหลัง ในส่วนหน้าเวทีจะมีนักร้องยืนร้องเพลงสลับกับการแสดงของจำอวด ซึ่งในตอนแรกยังไม่ได้เรียกหรือนักร้องลูกทุ่งหรือเพลงลูกทุ่ง แต่เรียกว่าเป็นนักร้องตลาด เป็นเพลงตลาด "ซึ่งก็ไม่ใช้การตลกตู่แกล้ง เพียงแต่ให้มีการแบ่งแยกกันระหว่างเพลงตลาด คือเป็นเพลงที่ฟังได้ง่าย เข้าถึงชาวบ้านได้ดี" (คันทรีแอนด์เวสเทอร์นกับเพลงลูกทุ่งไทย, 2533 : 43) เชื่อกันว่าคำว่า ลูกทุ่ง เกิดขึ้นจากการที่อาจารย์จำนง รุ่งสิกุล ได้จัดรายการเพลงออกอากาศทางทีวีช่อง 4 ในช่วงปี พ.ศ.2507 โดยนำเอานักร้องเพลงตลาดมาออกทีวีโดยใช้ชื่อรายการว่า ลูกทุ่งกรุงไทย พอดีกับในขณะนั้นมีภาพยนตร์เรื่อง Your Cheating Heart เข้าฉายที่โรงภาพยนตร์คิงส์ และมีชื่อภาษาไทยว่า "เพลงลูกทุ่ง" ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับนักร้อง Country ของอเมริกา จึงทำให้มีการยอมรับเอาคำว่า ลูกทุ่งมาใช้เรียกนักร้องและเพลงที่มีแนวร่ำวงแบบพื้นบ้าน จากนั้นเป็นต้นมาเพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมยาวนานจากจุดเริ่มแรกในช่วงปี พ.ศ.2484-2488 จนถึงในปัจจุบัน โดยยังคงครองความนิยมในกลุ่มของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะชาวบ้านชาวชนบท และคนต่างจังหวัด แต่รูปแบบของศิลปินลูกทุ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามพัฒนาการของเวลาและสังคม ส่วนที่เปลี่ยนไปมากคือการแต่งกายของศิลปินซึ่งมีความทันสมัยมากขึ้น แต่ในด้านของการแสดง การเรียบเรียงผลงานเพลงยังคงไม่มีความแตกต่างไปจากเดิมมากนัก ศิลปินเพลงลูกทุ่งที่เป็นที่นิยมจากยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบันมี อาทิเช่น ไหวพจน์ เพ็ชรสุพรรณ สุรพล สมบัติเจริญ ผ่องศรี วรนุช นพตผี ชาวไร่เงินก้าน แก้วสุพรรณ ทูล ทองใจ รุ่งเพชร แหลมสิงห์ เพลิน พรหมแดน ชาย เมืองสิงห์ ชินกร ไกรลาศ สายัณห์ สัญญา ยอดรัก สลักใจ น้ำอ้อย พรวิเชียร ศรีชัย เมฆวิเชียร ศรีคีรี ศรีประจวบ ชาตรี ศรีชล อ้อยทิพย์ ปัญญากร พุ่มพวง ดวงจันทร์ จรรยา ปิยะวดี นพดล ดวงพร สุณารี ราชสีมา เอกพจน์ วงศ์นาถ โชคชัย โชคอนันต์ สลักจิต ดวงจันทร์ ฮันนี่ ศรีอีสาน จันทหรา พูนลาภ ศรีนภรา นิยากร เป็นต้น

1.4 ศิลปินเพลงไทยสากลแนวเพื่อชีวิต โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงเพลงเพื่อชีวิต "เราก็มักจะชวนนึกถึงเหตุการณ์บ้านเมืองเมื่อครั้ง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519" (ธริมา, 2535 : 120) ซึ่งเป็นช่วงของความผันผวนทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิตนักศึกษา กับรัฐบาล ที่เริ่มจากการประท้วงของกลุ่มปัญญาชนที่ต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมจากรัฐบาลแล้วบานปลายออกจนเป็นการกวาดล้าง สังหารหมู่ในที่สุด ความกดดันจากภาวะที่บีบคั้นทำให้เกิดกลุ่มผู้ที่ต้องการต่อสู้ เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมในยุคนั้น กึ่งๆ ในความเป็นจริงบทเพลงเพื่อชีวิตนั้นได้มีมาตั้งแต่ยุคของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แล้ว โดยที่ในยุคนั้นมี "นโยบายการนำประเทศก้าวไปสู่ความทันสมัย ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย นักแต่งเพลงก็ได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ออกมาเป็นบทเพลง เช่น ผลงานของ ค่ำรณ สัมปณานนท์ ในเพลง "มนต์การเมือง"...หรือเพลง "สามล้อคัน" ที่แต่งโดย เสน่ห์ โกมารชุน" (ธริมา, 2535 : 120)

เห็นได้ว่าเพลงเพื่อชีวิตมีมาก่อนยุค 14 ตุลาคม 2516 แล้ว เพียงแต่เพลงในแนวเพื่อชีวิตนี้ไม่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เพราะไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล เนื่องจากเพลงบางเพลงถือว่ามีเนื้อหากระทบกระเทือนต่อรัฐบาล ซึ่งถือเป็นเพลงต้องห้าม ประกอบกับสื่อมวลชนก็ตกอยู่ในมือของรัฐบาลโดยตรง อาทิเช่น กรมโฆษณาการ ซึ่งจะเผยแพร่แต่ผลงานที่มาจากวงดนตรีของกรมฯ เป็นต้น การที่เพลงเพื่อชีวิตมีอุปสรรคในการนำเสนอเพราะการจำกัดขอบเขตของรัฐบาลในยุคนั้น "ทำให้ศิลปินนักแต่งเพลงหลายคน จำต้องพลิกผันบทบาทของตัวเองไปบางคนเปลี่ยนแนวมาแต่งเพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงที่สะท้อนความเป็นอยู่แบบชาวบ้านธรรมดา หรือแม้กระทั่งเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติ" (ธริมา, 2535 : 120)

หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ส่งผลเพลงเพื่อชีวิตจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทอีกครั้งพร้อมกับเสรีภาพในการนำเสนอที่มีมากขึ้น ในขณะที่สังคมหลังปี พ.ศ. 2519 กำลังนิยมเพลงจากต่างชาติ ก็ได้มีศิลปินเพลงเพื่อชีวิตกลุ่มหนึ่งกลับมากำเริบเพลงเพื่อชีวิตให้ฟื้นคืนมาอีกครั้ง นั่นคือ วงคาราวาน "ช่วงนี้ก็มีเพลงรัก เพลงฝรั่ง และเพลงกลุ่มประสาทำให้เคลิบเคลิ้มไปโน้ตแสงสีทีวีไล่ซ์ เพลงในเนื้อหาเพื่อชีวิตมีอยู่บ้างเหมือนกัน แต่ว่าคนไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก ช่วงนั้นการต่อสู้ขาดงานศิลปะ เราก้เข้ามาต่อสู้ในจุดนี้โดยเฉพาะ" (สุรชัย จันทิมาธร สัมภาษณ์ โดยธริมา, 2535 : 121) คาราวานจึงเริ่มมีผลงานเพลงเพื่อชีวิตพร้อมกับที่ศิลปินเพลงเพื่อชีวิต

กลุ่มอื่น ๆ ก็มีขึ้นตาม ๆ มา เช่น กรรมราชัน ครูชุน ต้นกล้า กงล้อ รวมฆ้อง โคมฉาย ลูกทุ่งสังฆกรรม ฯลฯ โดยที่มีเนื้อหาที่หนีไม่พ้นการกล่าวถึงในเรื่องชีวิต ความเป็นอยู่ ความเป็นอยู่ เปรียบเทียบเปรียบเทียบ การเสียดสีสังคม ล้อเลียนการเมืองต่าง ๆ โดยมีการผลิตกันในเชิงธุรกิจ จนทำให้ศิลปินประเภทเพลงเพื่อชีวิตได้รับความนิยมอย่างสูงควบคู่ไปกับเพลงประเภทอื่น ๆ แนวเพลงเริ่มมีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีเข้าไปมากขึ้น ๆ ซึ่งโดยมากเป็นเครื่องดนตรีไฟฟ้า สำหรับการแสดงของวงดนตรีหรือศิลปินเพลงแนวเพื่อชีวิตมักเป็นการแสดงในลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือสังคม รับผิดชอบตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จนเมื่อมีระบบธุรกิจเพลงไทย ดนตรีแนวเพื่อชีวิตก็เริ่มมีการแสดงแบบเก็บค่าเข้าชมอยู่บ้างเช่นกัน เป็นการแสดงคอนเสิร์ตของวงคาราบาวที่โด่งดังมากในปี พ.ศ. 2527-2528 ซึ่งจัดขึ้นที่อินดอร์สเตเดียม หัวหมาก มีคนเข้าชมล้นหลามแน่นขนัดจนไม่มีแม้ที่จะยืน เนื่องจากเพลงชุด เมดอินไทยแลนด์ ของคาราบาวได้รับความนิยมสูงสุดในขณะนั้น ส่วนคุณลักษณะเด่นของศิลปินแนวนี้คือ การแต่งตัว เรียบง่าย เสื้อผ้าคือชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อยืด กางเกงยีนส์ รองเท้าผ้าใบ ไม่มีการแต่งแต้มรูปลักษณ์มากนัก

ศิลปินเพลงในแนวนั้นเป็นที่นิยมมีอยู่หลายกลุ่มคณะด้วยกัน อาทิเช่น คาราวาน คาราบาว คนด่านเกวียน โยป ชูชู คันไถ นรินาม กรรมราชัน อินโดจีน กะท้อน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีศิลปินเดี่ยว ๆ อีกหลายคน เช่น อี๊ด โอภาส เล็ก คาราบาว (ปรีชา ชนะภิช) พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ เป็นต้น

1.5 ศิลปินเพลงไทยสากลแนวสตรีท ศิลปินเพลงไทยสากลในแนวนั้นมีขอบเขตและรูปแบบที่พัฒนามาจากการรับเอาวัฒนธรรมดนตรีสากลแบบของตะวันตกเข้ามาอย่างมาก โดยเฉพาะการลอกเลียนแบบวงดนตรีที่เป็นวงยอดนิยมของอังกฤษ เช่น วงเดอะแซตว์ คณะสี่เต่าทอง คลิป ริชาร์ด หรือวงดนตรีของอเมริกัน เช่น เอลวิส เพรสลีย์ เบรนต์ลี คอร์นีย์ ฟรานซิส เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะของวงดนตรีที่ประกอบไปด้วย กีตาร์ 3 ชิ้น คือ กีตาร์ลีด (Lead Guitar) กีตาร์โซโล (Solo Guitar) และเบส (Bass Guitar) รวมทั้งกลองอีก 1 ชุด "วงแบบนี้เราเรียกกันว่า วงแซตว์ คือเรียกเลียนแบบวงต้นแบบที่เข้ามาฮิตในเมืองไทยคือ วงเดอะแซตว์ วงแบ็คอินของ คลิป ริชาร์ด" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธันวาคม 2535)

ศิลปินในยุคต้นของแนวสตรีทนี่จึงเป็นที่นิยมเรียกกันว่า เป็นวงแซ็คโคว์ และเป็นยุคที่มีศิลปินกลุ่มแนวนี้เกิดขึ้นอย่างมากในประเทศไทย เนื่องมาจากการมีค่ายทหารอเมริกันที่เข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย กรณีสงครามเวียดนามในช่วงปี พ.ศ.2510 ซึ่งตามค่ายทหารอเมริกันที่มีอยู่ทั่วไปในประเทศไทยขณะนั้น นิยมให้ทีมงานรื่นเริงอยู่เสมอ โดยจ้างวงดนตรีในแนวแซ็คโคว์นี้ไปแสดงให้ทหารอเมริกันชม "ทหารพวกนี้ชอบมีงาน ชอบฟังเพลง อย่างนาซทหาร หรือพวก officer นี้ก็จะฟัง จนถึงพวก NCO คือพวกจ่า หรือพวก Airman นี้หมายถึงพลทหาร นิยมฟังดนตรีกันทั้งนี้ วงดนตรีที่เข้าไปเล่นก็เลยมีมากตามไปด้วยเพราะทหารแต่ละกลุ่ม แต่ละค่ายมีเป็น 1,000" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธันวาคม 2535)

นอกจากการแสดงให้กับค่ายทหารอเมริกันแล้ว วงแบบแซ็คโคว์นี้ก็ยังมีการแสดงให้บรรดานักศึกษาได้ชมตามโรงภาพยนตร์ ซึ่งสมัยก่อนวัยรุ่นนิยมจัดงานแสดงดนตรีในโรงภาพยนตร์ โดยจัดรอบกาล่าพรีเมียร์ขึ้น แล้วก็มีการวงดนตรีที่โด่งดังมาจากค่ายทหารอเมริกันเป็นส่วนมากมาเล่นให้ชม เช่น วงหลุยส์ก็ตาร์บลู วงซิลเวอร์แซนด์ วงชาร์มีมิงบอย วงข้างแดง ฯลฯ ซึ่งวงพวกนี้มักจะร้องและบรรเลงเพลงสากลในแนวเพลงร็อกแอนด์โรล "พวกเพลงร็อกนี่ก็มาจาก Rock'n Role ของวงดนตรีเมืองนอก อย่าง Beatly Elvis Pressley Cliff Richard พวกนี้เป็นส่วนใหญ่" (สัมภาษณ์ วินัย พันธุรักษ์, 8 ตุลาคม 2535) แต่เนื่องจากความรู้สึกรุนแรงของวัยรุ่นกับดนตรีร็อก มีผลให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้งในการแสดงดนตรีแบบนี้ จนรัฐบาลต้องเข้ามาระงับไม่ให้มีการแสดงดนตรีเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท ทำให้ทางสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยต้องหาทางช่วยเหลือ "ด้วยการเพิ่มเอาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่ามาผสมกับเครื่องสายเดิมคือกีตาร์ แล้วเรียวงดนตรีแบบนี้เสียใหม่ว่า วงสตรีทๆ หรือ วงสตรีทๆคอมโบ้ที่เอาเครื่องเป่ามาผสมนี้ก็เพราะต้องการให้มาลดความรุนแรงในแบบร็อกของวงแบบแซ็คโคว์ให้น้อยลง" (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 12 ธันวาคม 2535)

แล้วจุดเปลี่ยนแปลงของวงสตรีทคอมโบ้ก็เกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่วงดนตรีดิอิมพอสซิเบิล ซึ่งเป็นแชมป์ประเภทวงสตรีทคอมโบ้ถ้วยพระราชทาน 3 ปีซ้อน (พ.ศ.2512-2514) ได้หันมาผลิตผลงานเพลงไทยสากลขึ้นเป็นครั้งแรกในการทำเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง โทกน "เพลงของภาพยนตร์เรื่องนี้ทำให้เพลงไทยได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมากมาย ตัวภาพยนตร์เองก็ได้รับความสำเร็จสูงสุดด้วยทำให้ชื่อเสียงของวงดิอิมฯดังมาก พร้อม ๆ กับที่เริ่มหันมาทำเพลงไทยกันแทนที่

เพลงสากลด้วย" (สัมภาษณ์ วินัย พันธุรักษ์, 8 ตุลาคม 2535)

ส่วนศิลปินในแนวเพลงแบบแซ่โศกหรือคอมโบ้หรือสตริงคอมโบ้ในยุคเริ่มแรกนี้ มีวงดนตรีที่ผลิตผลงานเพลงไทยสากลได้รับความนิยมอยู่หลายวง อาทิเช่น ดี อิมพอสซิเบิล ซิลเวอร์แซนด์ เดอะเธรสเซิส วงที.เอ็ม. 5 เป็นต้น หลังจากนั้นเพลงไทยสากลและศิลปินเพลงไทยสากลในแนวสตริงนั้นก็ครองความนิยมโดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่นมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ที่มีวงชาตรี บุกเบิกเพลงไทยสากลที่แต่งขึ้นใหม่หมดในเนื้อหาเกี่ยวกับวัยรุ่นวัยเรียน ได้รับความนิยม พร้อมกับที่คณะดนตรีแกรนด์เอ็กซ์ก็ประสบความสำเร็จอย่างสูงในช่วงปี พ.ศ. 2522 จากการเอาเพลงลูกทุ่งหรือเพลงไทยเก่า ๆ มาทำดนตรีใหม่ เรียบเรียงเสียงประสานใหม่ ในชุดดิสโก้ลูกทุ่ง ที่ประสบความสำเร็จในการขายอย่างสูง "ซึ่งตอนนั้นเกิดความคิดกันว่าทำไมมีแต่เพลงลูกทุ่งแบบเก่า แล้ววัยรุ่นคือพวกเรา ก็ฟังแต่เพลงฝรั่ง น่าจะลองเปลี่ยนแปลงดู ก็เลยคิดว่าเอาเพลงเก่ามาทำใหม่ให้มันเป็นแบบดิสโก้ที่กำลังเป็นจังหวะเต้นรำที่ฮิตตอนนั้น ก็เลยออกมาเป็นชุดดิสโก้ลูกทุ่ง แล้วพอขายได้ก็เลยหันมาเอาจริงกับการทำเพลงไทย แต่งกันใหม่โดยพวกที่วงกันเองมากขึ้น" (สัมภาษณ์ นคร เวชสุภาพร, 22 ธันวาคม 2535) และเมื่อวงดนตรีแกรนด์เอ็กซ์สร้างความตื่นตะลึงด้วยยอดขายแผ่นเพลงชุดลูกทุ่งดิสโก้ ในปี พ.ศ. 2522 สูงกว่าแผ่นม้วน ทำให้เริ่มมีพ่อค้า นายทุน ที่เล็งเห็นวิถีทางการจำหน่ายผลงานเพลง เริ่มก่อตั้งเป็นบริษัทที่ดำเนินการในด้านการจัดตั้งวงดนตรี หรือศิลปินเพลงไทยสากลในรูปแบบวงสตริงที่เป็นศิลปินหน้าใหม่ ๆ มีจุดเด่นทางด้านหน้าตาเข้ามาเป็นองค์ประกอบเสริมจากความสามารถด้านดนตรี มีการหาผู้ประพันธ์เพลงทั้งคำร้องและทำนองมาให้วงดนตรีเหล่านี้ขับร้องและบรรเลงบันทึกเทปออกจำหน่าย มีการดำเนินการด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน ทำให้ยุคนี้เป็นยุคที่ศิลปินเพลงไทยสากลเฟื่องฟูที่สุด มีผลทำให้คนฟังที่เป็นวัยรุ่นหันมานิยมเพลงไทยสากลอย่างมาก ต่างจากช่วงแรกที่วัยรุ่นมักนิยมฟังเพลงสากล เมื่อมีศิลปินเพลงประเภทวงสตริงๆ จึงทำให้วงการเพลงเกิดการเปลี่ยนแปลง ตัวศิลปินเองก็นิยมที่จะมีผลงานของตนเองเป็นหลัก ต่างคนต่างมีเพลงฮิตของตน ผู้ชมและผู้ฟังมีทางเลือกมากขึ้นเพราะมีวงดนตรีเกิดขึ้นมากตามไปด้วย

การแสดงดนตรีของศิลปินยุคนี้ มีมากกว่ายุคอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นยุคที่สื่อมวลชนเริ่มมีบทบาทสำคัญทำให้มีการแสดงทั้งตามสถานที่ต่าง ๆ และการแสดงในรายการโทรทัศน์ การแสดงคอนเสิร์ตหรือการแสดงสดให้ผู้ชมเข้าชม ซึ่งมักจะเป็นวัยรุ่นที่มากันเป็นหมู่คณะ ตัวศิลปิน

เองก็เป็นวัยรุ่นเช่นกัน จึงมีการแต่งกายที่มักจะก่อให้เกิดผลทางการนำแฟชั่น กล่าวคือ ผู้ที่มาชมหรือผู้ที่เห็นแฟชั่นเพลงก็มักจะแต่งกายตามศิลปินที่ตนชื่นชอบ ซึ่งโดยมากจะเป็นเสื้อยืด เสื้อเชิ้ต สีสันสดใส กางเกงยีนส์ รองเท้าผ้าใบ เป็นต้น

การแสดงดนตรีของศิลปินในยุคของเพลงสตริงเช่นนี้ เน้นความเป็นกันเองกับผู้ชม ทำให้ผู้ชมรู้สึกคุ้นเคยกับตัวนักดนตรี มีการส่งเสริมให้ผู้ชมแสดงออกและมีความรู้สึกร่วมกับการแสดง เช่นการปรบมือ การร่วมร้องเพลง การพูดคุย ชักถามโต้ตอบกันระหว่างนักร้อง นักดนตรี และผู้ชม ส่วนแนวเพลงก็ยังคมเป็นแนวเพลงประเภทเพลงป๊อป (Pop) ที่มีทั้งช้าและเร็ว เนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักเป็นหลักใหญ่ หรือเนื้อหาด้านการเรียน การเล่นของวัยรุ่น ใช้ภาษาของวัยรุ่นมากขึ้น และโดยมากมักเป็นศิลปินประเภทวงที่มีจำนวนนักร้องนักดนตรีประจำวง จำนวนมากกว่า 5-6 คนขึ้นไป แต่มักจะไม่เกิน 10 คน มีนักร้องนำซึ่งทำหน้าที่ร้องอย่างเดียวหรือร้องด้วยเล่นดนตรีด้วย และมีการใช้เครื่องดนตรีไฟฟ้าประเภทคีย์บอร์ดมากขึ้น ลดเครื่องเป่าลง แต่ส่วนอื่นเช่น กีตาร์และกลองยังคงเป็นหลักอยู่เช่นเดิม

ศิลปินที่เป็นที่นิยมในยุควงสตริงนี้มีอยู่มากมาย อาทิเช่น วงชาติรี วงแกรนด์เอ็กซ์ วงมัตคอินทอช วงรอยัลสไปรท์ วงคีร์บูน วงฟรุตตี้ วงบรันดี วงเดอะเซนต์ วงฟอร์เอฟเวอร์ วงดี อินโนเซนต์ วงฟรีเบิร์ด วงเรดิโอ วงเจเนอเรชั่น วงทริย์ วงฟิงค์ แพนเตอร์ วงเลเบอร์ วงซีตเซส วงโอเวชั่น วงสิงหลกะ วงซิกซ์เซนต์ วงพาวเวอร์แบนด์ วงสเตก เอ็กซ์เพรส วงบาราคุดัส เป็นต้น ส่วนศิลปินเดี่ยว ๆ หรือศิลปินหมู่คณะที่ไม่ได้เป็นวงดนตรี เป็นเพียงนักร้องอย่างเดียว แต่มิใช่แนวเพลงเป็นเพลงป๊อป (Pop) และมีวงดนตรีแบ็คอัพ (Back Up) หรือวงที่เล่นดนตรีให้แก่ศิลปินเหล่านี้ ยังคงเป็นวงประเภทสตริงอยู่เช่นกัน เพียงแต่ไม่ได้ขับร้องและมีผลงานของตัวเองนอกจากทำหน้าที่บรรเลงดนตรี ซึ่งเป็นเพลงของศิลปินคนอื่นเท่านั้น ซึ่งศิลปินเดี่ยวหรือนักร้องที่มีผลงานเพลงในช่วงของยุคดนตรีแนวสตริงเช่นนี้ มีอยู่หลายคนที่มีชื่อเสียงเช่นกัน อาทิเช่น สุชาติ ชวางกูร คมะ สาว สาว สาว คมะปุยฝ้าย จันทนี อุนากุล ปราชญ์นา อุนากุล ชรัส เฟื่องอารมณ์ นันทิดา แก้วบัวสาย วิติมา สุตสุนทร อัญชลี จงคดีกิจ เป็นต้น

1.6 ศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากการเป็นที่นิยมของศิลปินเพลงไทยสากลในยุคของสตริงๆ คือช่วงปี พ.ศ.2522-2530 โดยประมาณ ทำให้เกิดระบบธุรกิจเพลงไทยสากลขึ้นพร้อม ๆ กับค่ายเทปต่าง ๆ ที่แข่งกันผลิตและสร้างสรรค์ทั้งผลงานและศิลปิน เพลงไทยสากลใหม่ขึ้นมากมาย และมีหลากหลายรูปแบบ หลายประเภทจนไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าเป็นศิลปินเพลงลูกกรุง เพลงลูกทุ่ง เพลงลิลาศ เพลงสตริงๆ ประเภทใดเพียงประเภทเดียวหรือ เพราะยุคปัจจุบันคือยุคที่มีศิลปินเพลงไทยสากลเกิดขึ้นมากมายหลายประเภท ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงจากการมีระบบธุรกิจเพลงไทยสากล ทำให้มีการแข่งขันสูงทางด้านความคิดสร้างสรรค์ผลงานและศิลปินเพลงไทยสากล ซึ่งโดยมากยังคงเน้นกลุ่มวัยรุ่นมากที่สุด ในขณะที่เด็ยกันก็มีการสร้างผลงานและศิลปินเพลงที่รองรับตลาดของนักฟังเพลงรุ่นเก่ามากขึ้น เช่น การนำเพลงเก่ามาขับร้องใหม่โดยนักร้องรุ่นใหม่ หรือการนำนักร้องรุ่นเก่าที่เคยมีผลงานเพลงฮิตกลับมาร้องเพลงเหล่านั้นใหม่ในลักษณะของการผลิตซ้ำขึ้นใหม่ (Reproduction) ดังนั้นในยุคปัจจุบันนี้ จึงเป็นยุคที่มีศิลปินเกือบทุกประเภทที่มีผลงานเพลงไทยสากลและเป็นที่นิยมในแต่ละกลุ่ม ผู้ฟังแนวเพลงส่วนใหญ่ยังคงเป็นแนวเพลงที่ดูภาพรวมแล้วเป็นเพลงป๊อป (Pop) เป็นเพลงที่มุ่งทำนองการบรรเลงเป็นเพลงแนวสากล และมีพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีเครื่องดนตรีสูงขึ้น และเพื่อความชัดเจนถูกต้องในการนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบัน จึงใช้วิธีวิเคราะห์จากการรวบรวมผลงานเพลงไทยสากลของศิลปินเพลงไทยสากลทุกประเภทที่ออกจำหน่ายในปี พ.ศ.2535 รวมทั้งสิ้นเท่าที่สำรวจพบคือ 126 ชุด และหาข้อสรุปเกี่ยวกับศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบันออกมาโดยละเอียดดังต่อไปนี้

ในการวิเคราะห์สภาพของศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยอาศัยตารางในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสรุปดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์รูปแบบแนวเพลงของศิลปินเพลงไทยสากล

ตารางที่ 4.1 : สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบแนวเพลงของศิลปินเพลงไทยสากล

รวมผลงาน	รูปแบบแนวเพลงของศิลปินเพลงไทยสากลประเภทต่าง ๆ					
	ศิลปิน เพลง ป๊อป ทั่วไป	ศิลปิน เพลง ป๊อป ลูกกรุง	ศิลปิน เพลง ป๊อป ลูกทุ่ง	ศิลปิน เพลง ป๊อป ร็อค	ศิลปิน เพลง ป๊อป แจ๊ส	ศิลปิน เพลง ป๊อป เพื่อชีวิต
126 ชุด	56	1	21	16	4	28
คิดเป็น 100%	44.44	0.80	16.67	12.70	3.17	22.22

จากตารางข้างต้น แสดงถึงจำนวนผลงานเพลงที่ได้สำรวจมาทั้งหมด 126 ชุด ที่ได้ออกวางจำหน่ายในปี พ.ศ.2535 (มกราคม - ธันวาคม 2535) สามารถสรุปรูปแบบของศิลปินตามแนวเพลงออกเป็น 6 ประเภท คือ

ก. ศิลปินเพลงป๊อปทั่วไป - หมายถึง "เพลงซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคมหนึ่ง ๆ ในยุคหนึ่ง ๆ" (อมรรัตน์ รัตนภาสุร, 2534 : 93) นอกจากนี้ยังมีลักษณะเด่นชัดคือเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก และตัวศิลปิน มีลักษณะเด่นที่ความสุภาพ อ่อนโยน สนุกสนาน และมีแนวเพลงที่ใช้โน้ตดนตรีแบบมาตรฐานคือ A-A-B-A เป็นโครงสร้างสำคัญ ศิลปินเพลงป๊อปทั่วไปในปัจจุบันที่มีชื่อเสียงมีอยู่พอเป็นตัวอย่างได้ อาทิเช่น วงเรนโบว์ (ชุดเมื่อความรักเดินทาง) แซม สุรนนท์ ภมรมนตรี (ชุด มนุษย์หมาป่า) ศิริพร อยู่ยอด หรือ ตึก ลีลา (ชุด นอนคนเดียว) อรพรรณ พานทอง (ชุด ตัว นิด..นิด) ธงไชย แม็คอินดอร์ (ชุด พรักซ์หนู)

ข. ศิลปินเพลงป๊อปลูกกรุง - เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในยุคเก่า โดยแนวเพลงมีลักษณะคล้ายคลึงกับดนตรีลีลาศ มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักที่ใช้ถ้อยคำภาษาสุภาพ สลับซับซ้อนลึกซึ้ง ไม่ค่อยมีจังหวะเร็วเร้าร้อน แต่จะเน้นความเป็นเพลงรัก เพลงหวาน ที่สืบทอดมาจากแบบอย่างของเพลงลูกกรุงยุคสุเทพ วงศ์กำแหง และมีกวีเพลงเก่าในยุคนี้มาขับร้องใหม่ ในสไตล์เดิมทั้งลักษณะการขับร้อง และลักษณะของตัวนักร้อง เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันได้แก่ อรวี สัจจานนท์ (ชุด ทะเลอารมณ์) แจ๊ (ชุด ลายไทย 1-2)

ค. ศิลปินเพลงป๊อปลูกทุ่ง - สืบทอดมาจากแนวเพลงลูกทุ่งในอดีตที่ยังคงเน้นการขับร้องที่ใช้ภาษาแบบตรงไปตรงมา และจังหวะแบบเพลงรำวงที่ประยุกต์ให้เข้ากับดนตรีสมัยใหม่ ตัวศิลปินเพลงลูกทุ่งมักเป็นศิลปินเดี่ยวหญิง หรือชาย ที่เน้นการนำเสนอในรูปแบบเดิมคือ มีการขับร้องกับวงดนตรีใหญ่พร้อมทางเครื่องและจำวอด พร้อมกับออกเทปเพื่อจำหน่าย ศิลปินเพลงป๊อปลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงได้แก่ สุณารี ราชสีมา และท้าวบัวเงิน (ชุด คู่ขวัญสองฝั่งโขง) เอกพจน์ วงศ์นาค (ชุด เอาไปเลย) เป็นต้น

ง. ศิลปินเพลงป๊อปรีด - ศิลปินเพลงไทยสากลแนวนี้จะมั่งจุดเด่นอยู่การขับร้องที่เพลงเร็วจะมีความแรง ร้องกระแทกเสียง ดนตรีมีความหนักหน่วง รุนแรง เน้นเสียงกลองและกีตาร์เป็นหลัก "เพลงรีดคนในเมืองไทยจะเด่นที่ตัวนักร้อง อยู่กับการแต่งตัวที่ดูจะเหมือน ๆ พวกนักร้องฝรั่งพวกเฮฟวี่ที่ผมขาว ๆ หรือใส่เสื้อหนัง เวลาร้องเพลงต้องออกท่าทางดูเด็ดมาก แต่ถ้าเพลงรีดจริง ๆ นี่แค่เพลงเร็ว จังหวะสนุกมันส์ มีเต้นมีโยกเล็กน้อยไม่มากอย่างพวกเฮฟวี่ นักร้องเพลงรีดจริง ๆ นี่ฝรั่งมีมานานแล้วตั้งแต่สมัย ฮัค แบร์รี่ ลิตเติ้ลริชาร์ด มาจนถึงเอลวิส เพรสลีย์ แต่นักร้องเพลงรีดคนในเมืองไทยนี่จะมีอิทธิพลมาจากเฮฟวี่มากกว่า" (สัมภาษณ์ สุดา ชื่นบาน, 16 กันยายน 2535) ส่วนศิลปินแนวป๊อปรีดที่มีชื่อเสียงได้แก่ อำพล ลำพูน (ชุด วัตถุไวไฟ) วงคาไลโดสโคป (ชุด กระซอกใจ) วงยูเรเนียม (ชุด ปฏิกริยารีด) บิลลี่ โอแกน (ชุด ทรงเครื่อง) ธเนศ วรากุลนุเคราะห์ (ชุด รีดกระทบบไม้) เป็นต้น

จ. ศิลปินเพลงป๊อปแจ๊ส - ศิลปินเพลงป๊อปแจ๊ส มีผลงานเพลงเข้าเป็นส่วนมาก มีแนวดนตรีที่มีลักษณะของแจ๊ส ซึ่งเป็นแนวดนตรีสากล "แจ๊ส นี่คือนดนตรีที่มีลักษณะของการไล่เสียง ไม่มี Melody แน่นอนหนัก บางทีก็มีลักษณะของการค้น หรือที่เรียกว่า improvise เกิดมาจากพวกพิวต้า

ในอเมริกา " (สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร, 2535) ศิลปินเพลงป๊อปแจ๊สที่มีผลงานออกจำหน่าย และเป็นที่ยอมรับกันดีได้แก่ ชรัส เฟื่องอารมณ์ (ชุด เก็บรักที่ปลายใจ) มาม่าบลูส์ (ชุด มาม่าบลูส์) มาลีวัลย์ เจมีน่า (ชุด ขอเพียงที่พักใจ) เป็นต้น

ฉ. ศิลปินเพลงป๊อปเพื่อชีวิต - มีจุดเด่นที่เนื้อหาของเพลง และการแต่งกายแนวเพลงจะเกี่ยวข้องกับ การเรียกร้องความเป็นธรรมทางสังคม เสียสละสังคม การเมืองและปัญหาปากท้องต่าง ๆ โดยที่ตัวศิลปินมักนำเสนอเพลงพร้อม ๆ กับรูปแบบการแต่งกายที่ค่อนข้างติดดินเหมือนประชาชนคนเดินถนนทั่วไป ศิลปินเพลงป๊อปเพื่อชีวิตที่มีชื่อเสียงได้แก่ คาราวาน (ชุด กลับมาเกิด) โยธ (ชุด ดอกไม้แห่งกาลเวลา) ชูชู (ชุด สัญญาตะวัน) สุรชัย จันทิมาธร (ชุด ขอหาดไม้ขาวให้เต่ามะเฟือง) เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่าจากจำนวนผลงานเพลงที่วางตลาด 126 ชุด มีศิลปินเพลงประเภทเพลงป๊อปทั่วไปมากที่สุดถึง 56 ชุด หรือ 44.44 เปอร์เซ็นต์ ตามมาด้วยศิลปินเพลงป๊อปเพื่อชีวิต 28 ชุด หรือ 22.22 เปอร์เซ็นต์ ศิลปินเพลงป๊อปลูกทุ่ง 21 ชุด หรือ 16.67 เปอร์เซ็นต์ ศิลปินเพลงป๊อปรีดค 16 ชุด หรือ 12.70 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ศิลปินเพลงป๊อปแจ๊สกับป๊อปลูกกรุงมีจำนวนน้อยคือ 4 ชุด หรือ 3.17 เปอร์เซ็นต์ และ 1 ชุด หรือ 0.08 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

แสดงว่า ศิลปินในแนวเพลงป๊อปทั่วไปยังคงครองตลาดสูงสุด เนื่องจากเพลงป๊อปคือเพลงฮิตที่มีท่วงทำนองและเนื้อร้องที่ฟังแล้วจำได้ง่าย สะดุดหูคนฟังได้เร็ว และมีตลาดที่อยู่ในวงกว้าง ทั้งนักร้องหญิงและนักร้องชาย ส่วนเพลงเพื่อชีวิตก็มีผลงานออกวางจำหน่ายมาก ทั้งนี้เพราะศิลปินเพลงเพื่อชีวิตส่วนมากมีการดำเนินงานที่เป็นอิสระคือ ทำเพลงขึ้นมาเอง แล้วอาศัยค่ายเทปช่วยเรื่องการส่งเสริมการขายและจัดจำหน่าย ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตจึงมีงานเพลงออกมามากเนื่องจากการทำงานไม่ต้องขึ้นอยู่กับค่ายเทปมากนักและไม่ต้องมีกำหนด ระยะเวลาในการดำเนินงานนานเท่ากับศิลปินอื่น ๆ ที่มีอยู่ในค่ายเทป รวมทั้งเสรีภาพในการนำเสนอผลงานเพลงที่ได้รับจากรัฐบาลก็มีมากขึ้นด้วย

ส่วนศิลปินเพลงป๊อปรีดคั้เริ่มมีผลงานวางตลาดมากขึ้นและโดยมากมักเป็นศิลปินผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ส่วนศิลปินเพลงลูกทุ่ง ยังคงมีผลงานออกวางตลาดอยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีแฟนเพลงกลุ่มประจำกลุ่มใหญ่อยู่ทั่วประเทศ รวมทั้งศิลปินเพลงลูกทุ่งที่มีผลงานเพลงในแนวเพลงภาษาอีสานก็มีอยู่มากด้วยเช่นกัน ในขณะที่ศิลปินเพลงป๊อปแจ๊สกับศิลปินเพลงป๊อปลูกกรุงยังคงมีอยู่น้อย เพราะกลุ่มตลาดมีอยู่เพียงกลุ่มเล็ก ๆ

นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์สภาพศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบันยังทำให้สามารถจัดแบ่งคุณลักษณะของศิลปินเพลงไทยสากลออกได้ตามผลจากตาราง 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 : สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบคุณลักษณะของศิลปินเพลงไทยสากล

รวมผลงาน	รูปแบบคุณลักษณะของศิลปินเพลงไทยสากล				
	ศิลปินชายเดี่ยว	ศิลปินหญิงเดี่ยว	ศิลปินชายหมู่	ศิลปินหญิงหมู่	ศิลปินผสม
126 ชุด	64	26	25	3	8
คิดเป็น 100%	50.80	20.63	19.84	2.38	6.35

จากตาราง สรุปได้ว่าคุณลักษณะของศิลปินเพลงไทยสากลแบ่งออกเป็น

- ก. ศิลปินชายเดี่ยว
- ข. ศิลปินหญิงเดี่ยว
- ค. ศิลปินชายหมู่ (2 คนขึ้นไป)
- ง. ศิลปินหญิงหมู่ (2 คนขึ้นไป)
- จ. ศิลปินหมู่ผสม (ที่มีทั้งชายและหญิงรวมกัน)

จากการสำรวจพบว่า ศิลปินชายเดี่ยวมีผลงานออกมาในท้องตลาดมากที่สุด ในเพลงทุกประเภทคือ 64 ชุด จาก 126 ชุด คิดเป็น 50.80 เปอร์เซ็นต์ ตามมาด้วยศิลปินหญิงเดี่ยว 26 ชุด หรือ 20.63 เปอร์เซ็นต์ ตามมาด้วยศิลปินชายหมู่ ที่มีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มี 25 ชุด หรือ 19.84 เปอร์เซ็นต์ ส่วนศิลปินหมู่ผสมมี 8 ชุด หรือ 6.35 เปอร์เซ็นต์ และที่น้อยที่สุดคือศิลปินหญิงหมู่ มีเพียง 3 ชุด ในปี พ.ศ. 2535 หรือเพียง 2.38 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

นอกจากรูปแบบของศิลปินเพลงไทยสากลที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์ถึงภาพลักษณ์ของศิลปินเพลงไทยสากล โดยวิเคราะห์ภาพลักษณ์ที่สร้างขึ้นจากอาชีพของศิลปิน และภาพลักษณ์ที่ค่ายเทปนำเสนอในรูปแบบของบุคลิกลักษณะ ท่าทาง การแต่งกาย และการแสดงออก โดยอาศัยตารางในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3: สรุปผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ที่สร้างจากอาชีพของศิลปินเพลงไทยสากล

รวมผลงาน	ภาพลักษณ์ของศิลปินเพลงไทยสากลด้านพื้นฐานอาชีพ				
	มีอาชีพ นักร้อง นักดนตรี	มีอาชีพ ดารา นักแสดง	มีอาชีพ นางแบบ นายแบบ	มีอาชีพอื่น ๆ	
				พิธีกร โทรทัศน์/วิทยุ	นักกีฬา
126 ชุด	95	21	5	3	2
คิดเป็น 100%	75.40	16.68	3.96	2.38	1.58

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4.3 แสดงให้เห็นว่าศิลปินเพลงไทยสากลที่ถูกนำเสนอภาพลักษณ์ทางด้านพื้นฐานอาชีพ ในปี พ.ศ. 2535 มีภาพลักษณ์ของการเป็นนักร้องนักดนตรีอยู่ถึง 75.40 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ศิลปินที่มาจากการเป็นดารา นายแบบนางแบบ มีจำนวนตามมาถึง 16.68 และ 3.96 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนอาชีพพิธีกร และนักกีฬา มีอยู่ประปราย และดูจะไม่คงที่เท่าอาชีพดารา และนายแบบนางแบบ คือมีเพียง 2.38 และ 1.58 เปอร์เซ็นต์

การสร้างภาพลักษณ์จากอาชีพของศิลปิน - เป็นจุดแรกเริ่มในการสร้างความสนใจแก่สาธารณชน ซึ่งมีแยกย่อยเป็น 2 ประเภทคือ

ก. ภาพลักษณ์ของนักร้องนักดนตรีอาชีพ ซึ่งศิลปินที่ถูกสร้างขึ้นมาจากภาพลักษณ์นี้มักมีความสามารถทางด้านการเล่นเพลงหรือการบรรเลงดนตรีอยู่ค่อนข้างสูง โดยมีจุดเน้นในเรื่องของพลังเสียงร้อง ประสบการณ์ด้านดนตรีหรือความสามารถในการเล่นดนตรี ซึ่งศิลปินที่มีภาพลักษณ์

ของลักษณะนี้จะมีอยู่ 2 แบบคือ ผู้ที่เคยเป็นนักร้องหรือนักดนตรีอาชีพมาก่อน กับผู้ที่ไม่ได้มีอาชีพนักร้องนักดนตรีแต่มีจุดเด่นทางเสียงร้องหรือความสามารถ

ข. ภาพลักษณ์ของนักร้องนักดนตรีที่มาจากกรณีชื่อเสียงทางด้านอื่นมาก่อน

เป็นศิลปินที่เกิดจากความเป็นคนมีชื่อเสียงอยู่ก่อนแล้วเช่น เป็นดารารายวันละคร นายแบบ นางแบบ พิธีกร นักจัดรายการวิทยุ ฯลฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคนรู้จัก นิยมชมชอบ ทำให้ค่ายเทปสนใจ จึงชักชวนมาทำผลงานเพลงของตัวเอง โดยที่ศิลปินที่มาจากภาพลักษณ์เช่นนี้ อาจมีความสามารถทางด้านดนตรี มีเสียงร้องที่ดีมาก่อนแล้ว หรือมีคุณสมบัติเพียงแต่สามารถร้องเพลงได้ ซึ่งจะมีการฝึกฝนทางด้านมาร้อง การแสดงกันภายหลัง ซึ่งการที่เป็นผู้มีชื่อเสียงมาก่อนที่จะเข้ามาทำเทปเพลงนั้นมีผลดีสำหรับค่ายเทปตรงที่สามารถสร้างความสนใจได้ดีและเร็วกว่าสร้างศิลปินใหม่ ซึ่งทางค่ายเทปในปัจจุบันนิยมทำ "เราก็พิจารณาภาพรวมว่า เค้าเป็นดารารแล้วร้องเพลงดี พอใช้ได้หรือเปล่า ถ้าหน้าตาดีอย่างเดียว เป็นดารารอย่างเดียวแต่ร้องเพียงนั้นก็คงลำบาก แต่ถ้าเค้าร้องเพลงได้ดีด้วย อาจไม่ตีมากเท่าแก่นักร้องอาชีพก็ไม่ใช่ เราฝึกกันได้ อันนี้ก็ถือว่าดี เพราะคนเป็นดาราร ใคร ๆ ก็สนใจ เวลาโปรโมทมันก็ง่ายเข้า" (สัมภาษณ์ ประเสริฐ พงษ์ชานานิกร, 6 กันยายน, 2535)

ในส่วนส่วนตัวศิลปินที่มาจากกรณีเป็นดารารนักแสดงเองต่างก็มีความคิดเห็นดังต่อไปนี้

"ถ้าเราเป็นดารารแล้วเราสามารถที่จะร้องเพลงได้ด้วย เราจะมาเป็นนักร้องไม่ได้ เขียวหรือ หรือว่าเราเป็นดารารแล้วเราต้องเป็นดารารอย่างเดียวไปเลย ซึ่งการที่เราได้ทำหลาย ๆ อย่างในสิ่งที่เราชอบ... อย่างยู๊ ยู๊เป็นดารารมาก่อน... ยู๊ก็ไม่ใช่แก่นักร้องอาชีพ เสียงก็ธรรมดา เพียงแต่ว่าเป็นงานที่เราชอบ และเราก็ตั้งใจทำออกมาให้ดีที่สุด" (แพรวสุดสัปดาห์ สัมภาษณ์ ปัทมวรรณ เค้ามุลคดี, 2535 : 83)

"ผมว่ามันเป็นโอกาสที่ดีนะ และเป็นประสบการณ์ที่ดีด้วย ในล้านคนจะมีสักกี่คนที่มันตีเทปเป็นของตัวเอง มันยากนะ... แต่อย่างไรก็คิดว่าตัวเองน่าจะทำได้" (แพรวสุดสัปดาห์ สัมภาษณ์ อนันต์ บุนนาค, 2535 : 84)

"มันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นวัฏจักรมากกว่า เมื่อถึงเวลาหนึ่ง มันก็จะเปลี่ยนไปเอง และถ้าเรามองในแง่ดี มันก็ตรงที่จะมีข้อดีให้คนเลือกเยอะขึ้น ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเลือกซื้อแทบใคร หรือไม่ซื้อก็ได้ กันดารมาเป็นนักร้อง ถ้าทำออกมาไม่ดี ตัวเขาก็จะเสียเอง ก็ตั้งใจทำเองนี่ อันนี้เป็นเรื่องที่ไม่เดือดร้อนนะ ทุกคนน่าจะรู้ตัวเอง ถ้าทำออกมา" (แพรวสุดสัปดาห์ สัมภาษณ์ กมลชนก โกมลฐิติ, 2535 : 81)

ตารางที่ 4.4 : สรุปผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของศิลปินเพลงไทยสากล

รวมผลงาน	ภาพลักษณ์ของศิลปินเพลงไทยสากล จากการสร้างบุคลิกลักษณะของศิลปิน				
	สวย เซ็กซี่ หล่อ เท่	สุขภาพ อ่อนโยน อบอุ่น	สนุกสนาน เฮฮา ร่าเริง	ห้าว แกร่ง สะใจ เข้มแข็ง	เป็นคน ดี มีความ เข้าใจ ในชีวิต
126 ชุด	18	31	33	21	23
คิดเป็น 100%	14.28	24.60	26.20	17.46	17.51

จากตาราง 4.4 ได้วิเคราะห์ภาพลักษณ์จากการสร้างบุคลิก ลักษณะของศิลปินเพลงไทยสากลจากผลงานเพลง 126 ชุด ที่สำรวจออกมาเป็นภาพรวมต่าง ๆ ดังนี้

ก. สวย เช็กซี/หล่อ เก๋ - จากการสำรวจมี 18 ชุด หรือ 14.28 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เน้นสร้างความสนใจจากการแต่งกาย โดยเฉพาะนักร้องหญิง ที่ต้องการให้มีภาพที่เช็กซี เน้นรูปร่างหน้าตา เช่น คริสติน่า อากีลารี (ชุด อาวุธลับ) แสงระวี อัครวิทย์ (ชุด พยัคฆ์สาว) พาเมล่า บาวเด็น (ชุด ทอร์นาโด) เป็นต้น ส่วนศิลปินชายจะเน้นที่ความหล่อ เก๋ หน้าตาดี มีมาดที่มีความเป็นแมน เป็นหนุ่มขวัญใจสาว ๆ เช่น วงนูโว (ชุด ออกซิเจน) วงสวน (ชุด สวน...ชะแล้ว) สุรนนท์ ภรมนตรี (ชุด มนุษย์หมาป่า) เป็นต้น

ข. สภาพ อ่อนโยน อบอุ่น - จากการสำรวจมี 31 ชุด หรือ 24.60 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นบุคลิกที่เกิดกับศิลปินประเภทเพลงป๊อปทั่วไป เพลงป๊อปแจ๊ส และเพลงป๊อปลูกกรุง อาทิ เช่น ทรงสิทธิ์ รุ่งนพคุณศรี (ชุด ขอแสดงความนับถือ) อริสมันต์ พงษ์เรืองรอง (ชุด สงสัยใจสะเทือน) ชรัส เฟื่องอารมย์ (ชุด เก็บรักที่ปลายใจ) อรวี สัจจานนท์ (ชุด ทะเลอารมย์) เป็นต้น

ค. สนุกสนาน เฮฮา ร่าเริง - เป็นภาพลักษณ์ที่เกิดกับนักร้องวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ จากการสำรวจมี 33 ชุด หรือ 26.20 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีอยู่มากที่สุด เนื่องจากความสนุกสนาน เฮฮา ร่าเริง เป็นบุคลิกที่เข้าได้กับกลุ่มผู้ชมผู้ฟังทุกกลุ่ม อาทิ เช่น สนธิสา สุขบุญสิงข์ (ชุด อ้อมอารมย์เนี่ย) อรพรรณ พานทอง (ชุด ตัวนิด...นิด) อนันต์ บุนนาค (ชุด ขอภัยในความไม่สะดวก) เป็นต้น

ง. ห้าว แกร่ง สะใจ เข้มแข็ง - เป็นบุคลิกลักษณะของศิลปินชายมากกว่าศิลปินหญิง และมักเกิดในศิลปินแนวเพลงป๊อปรีดมากที่สุด มีจำนวนที่สำรวจได้ 21 ชุด หรือ 17.46 เปอร์เซ็นต์ อาทิเช่น อ่ำพล ลำพูน (ชุด วัตถุไวไฟ) ธเนศ วรากุลนุเคราะห์ (ชุด ร็อคกระทบบไม้) พงษ์พัฒน์ วชิระบรรจง (ชุด พงษ์พัฒน์ 3) เป็นต้น

จ. เป็นคนคิดดี มีความเข้าใจในชีวิต - จากการสำรวจมี 23 ชุด หรือ 17.57 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นบุคลิกของศิลปินเพลงประเภทเพื่อชีวิตมากที่สุด อาทิเช่น สุรชัย จันทิมาธร (ชุด Sound Track) แฮมเมอร์ (ชุด สะตอ) พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ (ชุด มาตามสัญญา) เป็นต้น

ภาพลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวศิลปินเพลงไทยสากลนั้น จะมีความสอดคล้องกับแนวเพลงในอัลบั้มนั้น ๆ และส่วนหนึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่การเสริมแต่ง "การสร้างศิลปินเพื่อขาย" เทปจึงต้องเป็นไปในลักษณะของการสร้างภาพพจน์แบบการขายสินค้า คนร้องต้องดูดี แต่งตัวที่น่าสมมุติ" (จริมา, 2535 : 92) กล่าวได้ว่า การสร้างภาพลักษณ์ยังคงเป็นส่วนสำคัญในการหาจุดยืน หรือจุดเด่น ของศิลปินเพลงไทยสากลประเภทต่าง ๆ โดยมีค่ายเทปเข้ามามีส่วนสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์เช่นนี้ต่อไป

สภาพของศิลปินเพลงไทยสากลที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงผลสรุปที่สร้างขึ้นจากการศึกษาผลงานเพลงทั้ง 126 ชุด ที่มีจำหน่ายในปี พ.ศ. 2535 เท่านั้น ซึ่งอาจจะครอบคลุมสภาพของศิลปินเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบันได้บ้าง อย่างไรก็ตามย่อมมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคตของวงการเพลงไทยสากล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาติดตามต่อไป อย่างไรก็ตามสิ่งที่ได้ศึกษาอีกประการหนึ่งในงานวิจัยนี้ คือการเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลของนักร้องนักดนตรีไทย ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กันตามช่วงเวลาที่ผ่านมา ดังที่สรุปได้จากการวิเคราะห์ในส่วนต่อไป

แนวทางในการเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากล

อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลนั้น ครั้งหนึ่งในอดีตเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าใดนัก โดยมีคำเปรียบเปรยว่าเป็นอาชีพเดินกินรำกิ้น และเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ เพราะการเป็นนักร้องนักดนตรีในยุคก่อน ๆ ต้องร่อนเร่ไปแสดงตามที่ต่าง ๆ หรือไม่ก็ต้องแสดงกันตามไนท์คลับตามบาร์ ซึ่งดูเหมือนเป็นที่มั่วสุมกันของพวกนักเที่ยว แต่ในเวลาต่อมามีระบบการทำเพลงเป็นธุรกิจเทปเพลง มีค่ายเทปเกิดขึ้น มีการสร้างภาพสร้างชื่อเสียงให้กับนักร้องนักดนตรีในสังกัด จนทำให้อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลเริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น จนในปัจจุบันกลับกลายเป็นอาชีพที่คนส่วนมาก โดยเฉพาะวัยรุ่นใฝ่ฝันที่จะได้เป็น เพราะการเป็นศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบันหมายถึงการประสบความสำเร็จทั้งในด้านชื่อเสียงและด้านของรายรับที่จะเป็นผลตอบแทน ดังนั้นคนที่อยากเป็นศิลปินเพลงไทยสากลในปัจจุบันคือ คนที่ต้องการเงินและต้องการชื่อเสียง "คนที่อยู่ในพีดนี้แหละ สองอย่างที่สำคัญที่สุดคือ เงินทองและชื่อเสียง พอเขาได้ตรงนี้แล้ว ความดีของเขาต่างหากว่าเขาจะไปเป็นอะไรต่อไป" (สัมภาษณ์ เรวดี พุทธิพันธ์ ในเปิดห้องไฮคลาส, 2534 : 52)

สำหรับแนวทางในการเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลนั้น ทั้งในอดีตและปัจจุบันมีวิธีการที่คล้ายคลึงกัน พอจะจำแนกออกได้ชัดเจนมีอยู่ 3 วิธีการ ดังนี้

1. การเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลโดยการประกวดร้องเพลง

ในอดีต การประกวดร้องเพลงจะถูกจัดขึ้นบ่อยครั้งและมักจัดกันตามงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น ถ้าเป็นการประกวดร้องเพลงในแนวลูกทุ่งก็จะประกวดกันตามงานวัด งานประจำปีงานภูเขาทอง แต่ถ้าเป็นการประกวดร้องเพลงในแนวลูกกรุง ก็จะประกวดกันที่สวนอัมพร หรือประกวดตามสถานศึกษา เช่น สถานศึกษา ป.ช.ส. หรือ สถานศึกษา ส.ท.ร. นักร้องนักดนตรีที่เข้ามาประกวดต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะมีอาชีพเป็นนักร้องนักดนตรี ได้ร่วมแสดงกับวงดนตรีที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น "ใครอยากเป็นนักร้อง แล้วคิดว่าตัวเองมีความสามารถก็ไปประกวดร้องเพลง ถ้าประกวดได้รางวัลจะหนึ่ง หรือรองก็ตาม ก็เป็นโอกาสที่จะได้ไปสมัครเข้าวงดนตรีที่มีชื่อเสียงอย่างวงดนตรีพอยด์ มุกดา กันพอวงเขาไปแสดงที่ไหนเราก็ได้ไปร้องกับเขา ได้ค่าตัววันละ 50 บาท ร้องครั้งละ 2-3 เพลง นี่ก็ถือว่าดีแล้ว" (สัมภาษณ์ วินัย พันธุรักษ์, 8 ตุลาคม 2535)

ต่อมาเมื่อการประกวดร้องเพลงมีการพัฒนาขึ้น มีมาตรฐานขึ้น นักร้องนักดนตรีที่มาจากการประกวดก็เริ่มที่จะมีชื่อเสียงมากขึ้น บางรายเมื่อชนะการประกวดแล้ว ก็มีโอกาสดังออกผลงานเพลงไทยสากลของตัวเองได้เลย โดยไม่ต้องไปตระเวนแสดงกับวงดนตรีดังเช่นในยุคแรก ๆ อย่างเช่นการจัดประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศนักร้องสมัครเล่นของไทยทีวีสี ช่อง 3 ที่เริ่มจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2523 ที่ได้นักร้องชนะเลิศที่ต่อมากลายเป็นศิลปินเพลงไทยสากลที่มีชื่อเสียง มีผลงานเพลงโด่งดัง เช่น ทิพวรรณ ปิ่นภิบาล นันทิดา แก้วบัวสาย และลำสุต อาเธอร์ ปัญญาโชติ เป็นต้น "ยุคที่ช่อง 3 จัดประกวดนั้นยังไม่มีการทำเทปเพลงไทยกันมากนัก พอดีเรามีชื่อเสียงจากการประกวดก็เลยได้รับการชักชวนจากนักดนตรีวง B.E.C. Band ของช่อง 3 นั้นเอง ให้มาทำเทปเพลงไทย" (สัมภาษณ์ ทิพวรรณ ปิ่นภิบาล, 21 ตุลาคม 2535)

การประกวดร้องเพลงยังคงเป็นที่นิยมของคนที่ต้องการเข้าสู่อาชีพนักร้องนักดนตรีมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าการประกวดในระดับชาติอย่างช่อง 3 ต้องยุติลงในปี พ.ศ. 2523 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 บริษัท สยามกลการ ก็ได้เริ่มจัดการประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรก และประสบความสำเร็จเรื่อยมา เนื่องจากเป็นการประกวดที่ได้มาตรฐาน มีการตัดสินโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ทำให้มีผู้สมัครเข้าประกวดร้องเพลงเป็น

จำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี การประกวดของสยามกลการนี้ ได้จัดติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันคือ ปี พ.ศ. 2535 และมีนักร้องที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดแล้วได้มีโอกาสเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากล มีผลงานเพลงเป็นที่นิยมหลายคน อาทิเช่น ธงไชย แมคอินไตย์ (ได้รับรางวัลนักร้องดีเด่น ในปี พ.ศ. 2527) รวีวรรณ จินดา (ได้รับรางวัลนักร้องยอดเยี่ยม ปี พ.ศ. 2527) นันทนา บุญหลง (ได้รับรางวัลนักร้องดีเด่น ในปี พ.ศ. 2530) ศิริพร อยู่ยอด หรือ ดีก ลีลา (ได้รับรางวัลนักร้องดีเด่น ในปี พ.ศ. 2532)¹

นอกจากนี้ยังเคยมีการจัดประกวดคอนเสิร์ต-คอนเทสต์ ของบริษัท เจ.เอส.แอล ในช่วงปี พ.ศ. 2528-2530 ซึ่งเป็นการประกวดทางโทรทัศน์ทุกสัปดาห์ และประกวดเก็บคะแนนจนได้บิกแชมป์ ซึ่งส่วนมากต่อมาได้กลายเป็นศิลปินเพลงไทยสากลที่ได้ทำผลงานเพลงกับบริษัท คีตาเร็คคอร์ดส์ อาทิเช่น แอนนา วิจารณ์รุ่งฤกษ์ และ อังศนา ช้างเสวต เป็นต้น

2. การเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลด้วยการฝึกฝนและจากประสบการณ์ของตัวศิลปินเอง

การเข้าวงการเพลงด้วยวิธีนี้เป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลา และความพยายามสูง เนื่องจากเป็นการไต่เต้าจากจุดศูนย์เรื่อยมาจนถึงจุดสูงสุดคือ การได้เป็นศิลปินเพลงไทยสากล มีผลงานเพลงของตนเอง แต่ศิลปินที่เข้าวงการด้วยวิธีนี้ มักเป็นศิลปินที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากมีประสบการณ์สูง ผ่านการแสดงมามาก ซึ่งมีศิลปินหลายท่านที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคและฝึกฝนฝีมือจนมีโอกาสได้มีผลงานเพลง อาทิเช่น ชินกร ไกรลาส "ที่แรกไปสมัครเป็นนักร้องในวงดนตรีพยงค์ มุกดา แต่ไม่ผ่านทดสอบ แต่เพื่อนที่มาด้วยกันเขาได้ เขาก็อ่อนน้อมขอให้เราได้เข้าไปอยู่ในวงด้วย ก็ไปทำในตำแหน่งชนเครื่องดนตรี ยกของ ทำงานบ้านสารพัด ระหว่างนี้ก็ฝึกร้องเพลงไปกับเขาด้วย จนครูพยงค์ เห็นว่าพอจะเข้าชั้น ก็เลยได้เขียนขึ้นมาร้องเพลงในวงได้" (สัมภาษณ์ ชินกร ไกรลาส, 7 ธันวาคม 2535)

หรือบางครั้ง ศิลปินบางคนเริ่มจากการเป็นนักดนตรีมาก่อนแล้วจึงได้มีโอกาสเข้า

¹ ข้อมูลจากบริษัท สยามกลการ จำกัด

สว่างการเพลง เช่น ภูสมิง หน่อสวรรค์ "เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ ป.4 จนถึง มศ.7 โดยเล่นกีตาร์และร้องเพลงในโรงเรียน ก็ถือเป็นการฝึกฝีมือมาเรื่อย ๆ จน พ.ศ.2524 เขามีค่ายเทปกันแล้วก็เลยลองเข้ามาสมัครขอทำเพลงกับค่ายเทปต่าง ๆ โดยทำเพลงกับเพื่อนคือ ธนศิษฐ์ ศิลปกิจ ทำกันเองเลย แล้วก็เอามาสเตอร์เทปไปเสนอบริษัทต่าง ๆ จนได้ทำเพลงชุดแรกคือ ชุดขอรัก" (สัมภาษณ์ ภูสมิง หน่อสวรรค์, 29 ตุลาคม 2535)

และในปัจจุบันที่แม้จะมีค่ายเทปเข้ามาเป็นทางลัดในการสร้างนักร้องนักดนตรี แต่ก็ยังมีศิลปินบางคนที่ไม่ได้เข้ามาด้วยตัวเองและพาตัวเองเข้ามาสมัครกับค่ายเทปจนได้มีโอกาสมีผลงานเพลงออกจำหน่ายมากมาย อาทิเช่น เบิร์ดกับฮาร์ท ที่เป็นนักดนตรีสมัครเล่น ในขณะที่เป็นนักศึกษาอยู่ต่างประเทศ แต่ด้วยใจรักจึงร่วมกันกับเพื่อน ๆ ทำเพลงมาเสนอค่ายเทปจนได้มีผลงานหลายชุดหรือล่าสุด กิตติกร เพ็ญโรจน์ (เบิร์ด) เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์ แต่มีใจรักทางดนตรี "อยากเล่นดนตรี อยากเล่นเปียโน ก็เรียนมาตั้งแต่เด็ก ๆ พอเข้าจุฬาฯได้ก็มาสมัครอยู่กับวง CU.Band แล้วระหว่างนั้นก็ส่งผลงานเพลงประกวด Getaway Jingle Contest ได้รางวัล ก็เลยได้รู้จักกับพี่ ๆ วง Butterfly ซึ่งก็ได้ชักชวนให้มาทำเพลงโฆษณา ผมก็ทำอยู่เบื้องหลังมาตลอด จนทาง Butterfly อีกนั่นแหละชวนให้ทำเทปกี่เลขได้ทำ" (สัมภาษณ์ กิตติกร เพ็ญโรจน์, 6 ธันวาคม 2535)

3. การเข้าสู่อาชีพศิลปินเพลงไทยสากลด้วยการชักชวนจากบุคคลในวงการ

การเข้าวงการเพลงด้วยวิธีนี้ เป็นแนวทางที่สะดวกสบายกว่าวิธีอื่น ๆ เนื่องจากว่าผู้ที่ได้รับการชักชวนนั้นอาจมีจุดเด่นหรือมีความสามารถที่ผู้ชักชวนเล็งเห็น และคิดว่าสามารถเป็นศิลปินเพลงไทยสากลได้ โดยที่ไม่ต้องผ่านการประกวดมาก่อน ไม่ต้องมีฝีมือ ไม่ต้องผ่านการฝึกฝนมาก่อน แต่เป็นผู้ที่มีความเด่นในหลายกรณี อาทิเช่น มีแนวที่จะเป็นนักร้อง นักดนตรีได้ จากการแสดงความสามารถในการร้องเพลง หรือเล่นดนตรีในงานส่วนตัวบางงานแล้วมีผู้อยู่ในวงการเพลงได้ร่วมอยู่ในงานนั้น แล้วเห็นว่ามีความน่าสนใจ ก็จะชักชวนให้มาเป็นนักร้อง "คุณมนัส รามโยธิน ผู้ใหญ่ในกรมประชาสัมพันธ์สมัยนั้น ท่านสนิทกับที่บ้าน ก็รู้ว่าเราร้องเพลงได้ ก็เลยชวนให้เราไปร้องเพลงในรายการดาวรุ่งพวงนี้ของสุนทราภรณ์ ซึ่งเราก็ต้องไปทดสอบเสียงก่อน โดยร้องสด ๆ กับเปียโน พอผ่านถึงจะได้ไปแสดงที่สวนอัมพร จากนั้นก็เลยได้ร้องอยู่กับวง จนได้ทำแผ่นเสียงชุดแรกกับสุนทราภรณ์ คือ พัทธาลาก่อน" (สัมภาษณ์ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส, 17 พ.ย. 35)

ในบางครั้งการชักชวนอาจมาจากการที่ถูกชักชวนเป็นคารา เป็นนางแบบ เป็น นายแบบ หรือเป็นบุคคลที่กำลังมีชื่อเสียง เป็นที่น่าสนใจจากบุคคลทั่วไปในขณะนั้นอยู่แล้ว โดยที่ อาจจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการร้องเพลงอยู่ด้วยหรือพอร้องเพลงได้ แต่สามารถมาฝึกฝน ภายหลังได้ อาทิเช่น อนันต์ บุนนาค ปัทมวรรณ เค้ามูลคดี บดินทร์ ติ๊ก กัสสร บุญญเกียรติ แสงระวี อิศวรักษ์ สุรนนท์ ภมรมนตรี เพ็ญพิภตร์ ศิริกุล อรพรรณ พานทอง หรือแม้แต่ ชงไชย แม็คอินไตร์ ก็เคยผ่านงานแสดงมาก่อนเช่นกัน

2. วิวัฒนาการทางการผลิตผลงานเพลงของศิลปินเพลงไทยสากล

การผลิตผลงานเพลงไทยสากลจริง ๆ แล้วมีจุดเริ่มต้นมาจากการเริ่มมีกระบอกเสียง เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย กระบอกเสียงคือ เครื่องบันทึกเสียงในยุคแรกๆ ที่ได้รับการประดิษฐ์ คิดค้นขึ้นมาโดย โทมัส อัลวา เอดิสัน ในปี พ.ศ. 2420 ต่อมาได้มีผู้นำกระบอกเสียงนี้เข้ามาใน ประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชจักรีวงศ์ ในช่วง ประมาณปี พ.ศ. 2435 "กระบอกเสียงนี้มีลักษณะคล้ายกระบอกข้าวหลาม ซึ่งเคลือบขี้ผึ้งสีขาวนวล เอาไว้สำหรับบันทึกเสียง มีข้อเสื่อไว้หมุนให้เคลื่อนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เสียงที่ถูกกรอกลงไปไม่ ข้ำรอยเส้นกัน" (กองบรรณาธิการ Young Executive, 2534 : 50) ประโยชน์ของกระบอก เสียงจึงถูกนำมาใช้บันทึกเสียงเพลงประเภทเพลงฉ่อย เพลงลิเก เพลงลำตัด เพลงไทยเดิม เพลงงิ้ว และเพลงละครร้อง เพื่อนำไปเปิดให้ประชาชนฟังตามงานมหรสพต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นของ ใหม่ทำให้ประชาชนแตกตื่นแห่กันมาฟังเพลงจากกระบอกเสียง ชนิดที่ว่าถ้าในงานมีมหรสพหลายชนิด ก็จริงแต่ถ้ามาเจอกระบอกเสียงแล้วจะเรียกความสนใจจากคนดูได้มากที่สุดทีเดียว

ต่อมาความนิยมในด้านการใช้กระบอกเสียงเสื่อมลงน้อยลง เนื่องจากคุณภาพในการ บันทึกเสียงของกระบอกเสียงไม่มีความคงทนถาวร กล่าวคือ เมื่อบันทึกเสียงไปครั้งหนึ่งแล้ว ถ้า ต้องการบันทึกใหม่ ก็สามารถทำได้โดยการชุบลงถังได้ทันทีแล้วอัดเสียงบันทึกได้ ทำให้มีการอัดแล้ว ลงถังแล้วอัดซ้ำกันอยู่เรื่อย ๆ จนมีการสูญหายของเพลงต่าง ๆ ไปมากมาย จนกระทั่งในสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในตอนปลายรัชกาล การบันทึกเสียงก็มีการ เปลี่ยนมาเป็นการอัดแผ่นเสียง "แต่เป็นแผ่นเสียงหน้าเดียวทำด้วยครึ่งผสมกับวัสดุบางอย่างอย่างข้อมสีดา แผ่นหนา หมุน 78 รอบต่อนาที" (สมกมล ลิ้มปิจัย, 2532 : 85) และยังไม่ได้ใช้เครื่องไฟฟ้า

การอัดเสียงลงบนแผ่นเสียงจึงเข้ามาแทนที่กระบอกเสียงเนื่องจากมีคุณภาพดีกว่า และยังดีขึ้นเมื่อแผ่นเสียงมีการพัฒนาไปใช้การอัดด้วยระบบไฟฟ้า ในปี พ.ศ. 2471 และในประเทศไทยขณะนั้นมีบริษัทที่บันทึกเสียงที่เข้ามาแข่งขันกันคือ บริษัทโอเดียน บริษัทพาโลโฟน บริษัทโคลัมเบีย เป็นต้น สำหรับห้างแผ่นเสียงของคนไทยก็มีห้างแผ่นเสียง ต.เง็กชวน จำหน่ายแผ่นเสียงตรากระต่าย ห้างแผ่นเสียงศรีกรุง จำหน่ายแผ่นเสียงตราพระปรมาภิไธย เป็นต้น จากที่มีการบันทึกเสียงจำหน่ายและมีห้างแผ่นเสียงมากขึ้น จึงทำให้มีห้องบันทึกเสียงเปิดกิจการขึ้นตามมา เริ่มจากห้องบันทึกเสียงของห้างสุชาติลัก และตามมาด้วยห้องอัดเล็ก ๆ โดยมีลักษณะที่เป็นเพียงแค่อัดห้องว่าง ๆ ที่ปิดมิดชิดเพื่อเก็บเสียง "เป็นห้องสี่เหลี่ยมโล่ง ๆ ห้องใหญ่ และเก็บเสียงได้ดีพอควร แล้วก็ไม้ค้ำห้อยลงมาจากเพดาน หรือไม้ค้ำจ่อตามเครื่องดนตรีไม้กักตัว แล้วก็จ่อปากนักร้อง 1 ตัว" (สัมภาษณ์ สวัสดิภาพพันธ์, 2 ธันวาคม 2535)

จากห้องอัดเสียงเล็ก ๆ ก็เริ่มมีผู้ดำเนินการขยายด้านห้องอัดให้ใหญ่ขึ้น คือ บริษัทกมลสุโกศล จำกัด ที่เริ่มจากการจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ย.อ. แล้วขยายวงเข้ามาทำกิจการห้องอัดเสียง และทำให้มาตรฐานของห้องอัดเสียงดีขึ้นเพราะว่า "สมัยนั้นห้องอัดเสียงยังมีน้อย ส่วนมากจะเป็นห้องอัดเล็ก ๆ ห้องอัดกมลฯเป็นแห่งแรก ที่มีถึง 16 แทร็ค* ซึ่งถือว่าใหญ่ที่สุด ช่วงนั้นเทปคาสเซ็ทยังไม่มี คนที่ชอบฟังเพลงส่วนใหญ่จะฟังจากแผ่นเสียง" (สัมภาษณ์ อุกฤษณ์ พลากรณ์ อ้างใน นิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ 16 พฤศจิกายน 2535 : 97)

* แทร็ค หรือ ร่องเสียง คือ ร่องในการบันทึกเสียงที่แยกการบันทึกเสียงต่าง ๆ แต่ละชนิดของเสียงดนตรี ตามจำนวนของแทร็คที่มี เช่น ถ้ามี 4 แทร็ค ก็คือ อัดได้ 4 ร่องเสียง คือ 1. เสียงร้อง 2. เสียงกลอง 3. เสียงคีย์บอร์ด 4. เสียงกีตาร์ เป็นต้น แต่ถ้ายังมีจำนวนแทร็คมากขึ้นเท่าไรก็สามารถอัดเสียงได้รายละเอียดของเพลงเพิ่มมากขึ้น เช่น เสียงตักตอกที่เป็นจังหวะหลักให้เพลง เสียงกีตาร์ลีด (Lead Guitar) กีตาร์โซโล (Solo Guitar) กีตาร์คอร์ด (Chord Guitar) หรือเสียงประสานต่าง ๆ และการบันทึกเสียงก็ใช้วิธีอัดแยกกันทีละเสียง หนึ่งเสียงต่อหนึ่งแทร็ค แล้วท้ายที่สุดจึงเอาเสียงต่าง ๆ จากแทร็คต่าง ๆ มาผสมสัญญาณเสียง (Mix) เข้าด้วยกัน โดยผู้ที่ทำหน้าที่ที่เรียกว่า มิกซ์เซอร์ (Mixer) หรือ มิกซ์ดาวน (Mix down) การมีระบบแทร็คมากขึ้นทำให้เปลี่ยนแปลงจากการที่ต้องบันทึกเสียงร้องและดนตรีทุกชิ้นพร้อมกันในยุคแรกเพราะไม่มีการอัดแยกแทร็ค มาเป็นการอัดเสียงแยกแทร็คในปัจจุบัน

การบันทึกเสียงลงบนแผ่นเสียงมีการผลิตกันอย่างจริงจังเริ่มในช่วงหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีราคาแผ่นเสียงที่ขายต่อแผ่นประมาณ 100 ถึง 200 บาท ซึ่งเรียกได้ว่ามีราคาค่อนข้างแพงมากในสมัยนั้น ทำให้ผู้ที่สามารถจะซื้อหาแผ่นเสียงมาฟังได้ รวมไปถึงการที่จะหาเครื่องเล่นแผ่นเสียงมาอยู่ในครอบครองได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีรายได้สูงพอสมควร กลุ่มผู้ฟังเพลงจึงมักเป็นผู้ใหญ่ ข้าราชการ คนทำงานแล้ว ส่วนคนอื่น ๆ เช่น วัยรุ่น หรือคนที่มีรายได้น้อย ก็จะสามารถฟังเพลงได้จากวิทยุ โดยเฉพาะวิทยุของกรมโฆษณาการ ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในขณะนั้น

หลังจากแผ่นเสียงได้รับความนิยมอยู่นาน การพัฒนาด้านการบันทึกเสียงก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการบันทึกเสียงในรูปแบบของแถบบันทึกเสียง หรือเทป (Tape) ซึ่ง โดยเริ่มจากการบันทึกในระบบคาร์ทริดจ์ (Cartridge) ในช่วงประมาณปี พ.ศ.2500 และต่อมาได้ปรับปรุงมาเป็นเทประบบคาสเซ็ท (Cassette) และเริ่มได้รับความนิยมเพราะมีขนาดเล็กกระทัดรัด ทนทาน ไม่ชำรุดเสียหายง่าย และมีราคาถูกกว่าแผ่นเสียงมาก คือ มีราคาเพียงตลบละ 20 ถึง 25 บาทเท่านั้น ซึ่งคนทั่วไปสามารถหาซื้อได้สะดวกและประหยัดขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยมมากนักเท่ากับปัจจุบัน เพราะเครื่องเล่นวิทยุเทปยังมีราคาสูงอยู่มากเช่นกัน ส่วนเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงนี้มีก็จะเป็นเพลงสากลมากกว่า ส่วนเพลงไทยสากลเริ่มมาเป็นที่นิยมในช่วงหลังจากปี พ.ศ.2510 ไปแล้ว และเป็นจุดที่ทำให้มีการลอกเลียน (Copy) เพลงจากแผ่นเสียงมาอัดลงเทปคาสเซ็ทจำหน่ายในรูปแบบของ "เทปผี" มากมาย ทำให้คนที่ฟังเพลงสามารถซื้อผลงานเพลงได้ในราคาถูกจากเทปคาสเซ็ทแทนที่จะต้องซื้อผลงานดั้งเดิม (Original) จากแผ่นเสียง ซึ่งมีราคาแพงกว่า เป็นเหตุให้ในเวลาต่อมารัฐบาลต้องออกประกาศ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2521 เป็นต้นมา คือ ห้ามมิให้มีการลอกเลียนเพลงในลักษณะที่ละเมิดลิขสิทธิ์ และถ้ามีผู้ฝ่าฝืนจะต้องถูกปรับเป็นเงิน 200,000 บาท ทำให้การลอกเลียนแบบผิดกฎหมายโดยเฉพาะกับเพลงไทยลดน้อยลงไป กลายมาเป็นการที่มีผู้ผลิตผลงานเพลงใหม่ ๆ ออกแข่งขันกันจนเกิดเป็นระบบธุรกิจเทปเพลงดังเช่นในปัจจุบัน

เทปคาสเซ็ทเริ่มมีบทบาทสูงสุดหลังจากปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา เนื่องจากมีการผลิตเครื่องเล่นต่าง ๆ มากขึ้นหลายชนิด เช่น วิทยุเทป วิทยุที่มีหูฟัง หรือ ซาวนอเบาท์ (Sound about) และวิทยุติดในรถยนต์ที่มีลักษณะเป็นวิทยุเทปด้วย ทำให้ตลาดของเทปเพลงขยายตัวกว้างขึ้น โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่นที่เริ่มมีกำลังซื้อสูงขึ้นจนกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ส่วนราคาเทปในปัจจุบันอยู่ในระหว่าง 65-80 บาท และยังมีเทปที่ผลิตด้วยคุณภาพของเนื้อเทปที่ดีกว่าเทปคาสเซ็ทธรรมดา คือ เทปโครเมียม (Chromium) มีราคาประมาณ 100-120 บาท นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเป็นการสร้างเครื่องเล่นแบบใหม่คือ เครื่องเล่น C.D. หรือ เครื่องเล่น Compact Disk ที่ใช้แผ่น C.D. มีลักษณะกลม ๆ คล้ายแผ่นเสียงแต่มีขนาดเล็กเพียง 4-5 นิ้ว และมีความหนาเพียง 0.5 มิลลิเมตร เท่านั้น และมีราคาประมาณ 450 บาท แต่ยังไม่ได้รับความนิยมเท่าเทปคาสเซ็ท เพราะราคายังแพงอยู่มากถ้าเทียบกับเทปคาสเซ็ท และความทนทานรวมถึงความสะดวกในการใช้ยังไม่ดีเท่าเทปคาสเซ็ท อย่างไรก็ตาม บริษัทเทปต่าง ๆ ก็บันทึกเสียงและจำหน่ายในรูปของแผ่น C.D. มากขึ้นแล้วในปัจจุบัน สำหรับนักฟังเพลงที่นิยมฟังเพลงในระบบเสียงที่ดีกว่าเทปคาสเซ็ท ซึ่งก็มีอยู่เป็นจำนวนหนึ่ง

สำหรับการผลิตผลงานเพลงนั้น โดยทั่ว ๆ ไปมีองค์ประกอบและกลไกที่สำคัญในส่วนใหญ่อยู่ 4 ประการเหมือนกันในทุกยุคสมัยคือ

1. การประพันธ์คำร้อง
2. การประพันธ์ทำนองและเรียบเรียงเสียงประสาน
3. การบรรเลงดนตรีโดยนักดนตรี
4. การขับร้องเพลงโดยนักร้อง

ส่วนความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของการผลิตผลงานเพลงในแต่ละยุคสมัย ขึ้นอยู่กับขั้นตอนในการผลิตที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามความพัฒนาของวงการเพลง และการพัฒนาของเทคโนโลยี อาทิ ห้องอัดเสียงหรือเครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

การผลิตผลงานเพลงไทยสากลในช่วงแรก มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำบทเพลงไปบรรเลงและขับร้องแสดงให้ผู้ชมชมและฟังในงานมหรสพและงานรื่นเริงต่าง ๆ เมื่อผู้ชมได้ฟังเพลงแล้วมีความชอบอกชอบใจ ก็จะจดจำเอาไปร้องกันจนติดปากในหมู่คนแคบ ๆ และเมื่อกรมโฆษณาการได้มีการจัดรายการเพลงถ่ายทอดสดทางวิทยุกระจายเสียง โดยมีวงดนตรีของกรมทำหน้าที่บรรเลง

และขับร้องเพลงออกอากาศเพื่อกระจายเสียงไปสู่ผู้ฟังทางเครื่องรับวิทยุ โดยเริ่มจากการบรรเลงเพลงสากลเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เป็นที่นิยมในกลุ่มคนฟังสมัยนั้น เพราะเป็นของใหม่ที่ต่างไปจากการไปฟังเพลง คุณดนตรีตามงานมหรสพ เพลงทางวิทยุจึงได้รับความนิยม และยิ่งมากขึ้นเมื่อวงดนตรีของกรมโฆษณาการภายใต้การนำของ เอื้อ สุนทรสนาน ก็ได้รวบรวมนักดนตรี นักประพันธ์เพลง และนักร้องทั้งหญิงชายมารวมกลุ่มกันเป็นคณะใหญ่ ใช้ชื่อว่า สุนทราภรณ์ขึ้น โดยได้รับการสถาปนาเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2482 ซึ่งคณะสุนทราภรณ์ได้ชื่อว่าเป็นผู้บุกเบิกวงการเพลงไทยสากลให้ได้รับความนิยมสูงสุดและเป็นผู้บุกเบิกด้านการผลิตผลงานเพลงไทยสากล เพราะสุนทราภรณ์เป็นวงดนตรีที่มีทั้งผู้ประพันธ์เพลงทั้งเนื้อร้องและทำนอง อาทิเช่น แก้ว อัจฉริยะกุล มจ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ สุรัฐ พุกกะเวส ฯลฯ มีนักดนตรีที่มีฝีมือแบบครบวง และมีนักร้องประจำวงมากมาย ทำให้มีโอกาสสร้างผลงานเพลงไทยสากลใหม่ ๆ ขึ้นมามากเช่นกัน โดยความคิดริเริ่มของ เอื้อ สุนทรสนาน หัวหน้าวง ซึ่งมีความคิดที่จะให้วงสุนทราภรณ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร ทั้งในด้านรูปแบบของวง การขับร้องในโทนเสียงเดียวกัน และการมีเพลงที่แต่งขึ้นสำหรับขับร้องและบรรเลงเฉพาะในวงเท่านั้น ในการแต่งเพลงก็จะใช้วิจักษณ์ของครูเอื้อจะบอกว่า นักร้องคนนี้ได้ทีแล้ว ควรมีเพลงเป็นของตัวเอง จากนั้นท่านก็จะเขียนทำนองเพลงขึ้นมาก่อน จากนั้นก็จะคิดว่าเนื้อเพลงควรเกี่ยวกับเรื่องแบบใด ควรมีลักษณะใดแล้วจึงจะมาปรึกษากับนักแต่งเพลงของวง เพื่อให้ นักแต่งเพลงเอาความคิดนั้นไปแต่งเนื้อร้องให้ตรงตามที่ครูเอื้อให้แนวทางไว้ จนเมื่อเพลงที่ได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว ก็จะนำไปให้นักดนตรีบรรเลง และให้นักร้องที่คิดว่าเหมาะสมได้ขับร้องต่อไป ในการคัดเลือกตัวนักร้องนั้น "ท่านดูเสียงก่อนว่าใคร เสียงออกมายังไง แนวไหน... ท่านถึงจะแต่งเพลงให้เป็นแต่ละคนไป หลังจากแต่งให้แล้วก็จะให้ไปร้องตามงาน ร้องออกอากาศส่งวิทยุ... ร้องจนกระทั่งท่านเรียกว่า "ซ้ำ" แต่เข้าถึงเพลงได้จริง ๆ ... ท่านถึงจะให้เข้าห้องอัด" (สัมภาษณ์ อติพร เสนาะวงศ์ อั้งในสุนทราภรณ์ครึ่งศตวรรษ, 2532 : 159) ซึ่งนักร้องที่ครูเอื้อสร้างขึ้นมา และแต่งเพลงให้ร้องเข้าห้องอัดนั้นมีอยู่หลายท่านที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น ชวลี ช่วงวิทย์ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี รวงทอง ทองลั่นทม รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส โฉมฉาย อรุณฉาน ฯลฯ

นอกจากการผลิตผลงานเพลงของสุนทราภรณ์แล้ว ก็ยังมีการผลิตผลงานเพลงโดยนักแต่งเพลงอิสระมากมาย เช่น พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล ที่ทรงมีพระนิพนธ์เพลงประกอบละคร ไสล ไกรเลิศ ล้วน ควันธรรม สง่า อารัมภ์ ไพบุลย์ บุตรขัน

พยางค์ มุกดา หรือ นคร มงคลายน ต้นตำรับเพลงแปลง และนักแต่งเพลงท่านอื่น ๆ อีกมากมาย นักแต่งเพลงเหล่านี้ จะแต่งเพลงขึ้นมาแล้วคัดเลือกนักร้องที่ตนคิดว่าเหมาะสมกับเพลงมาขับร้องอัดแผ่นเสียงเพื่อจำหน่าย ซึ่งการอัดแผ่นเสียงในช่วงบุกเบิกนี้ จะเป็นการอัดกันแบบสด ๆ กล่าวคือ นักร้องก็ร้องสด ๆ พร้อมกับดนตรีที่บรรเลงสดเช่นกัน "ตอนนั้นการอัดแผ่นเสียงมันต้องอัดสด ทุกอย่างสดหมด ถ้านักร้องไม่ Perfect จริง ๆ แล้ว โอกาสใช้เวลาในการอัดเสียงมีมา... นักร้องต้อง run ที่เดี๋ยวหมดจบเพลง" (สัมภาษณ์ อติพร เสนะวงศ์ เล่มเดียวกัน) ดังนั้น ถ้านักดนตรีหรือนักร้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดผิดพลาดขึ้นในระหว่างที่อัดเสียง ก็จะต้องเริ่มต้นอัดกันใหม่ตั้งแต่ต้นจนจบ บางทีอัดเพลง ๆ หนึ่งใช้เวลานานถึง 2-3 วันทีเดียว

ในส่วนของนักร้อง เมื่อได้รับมอบหมายให้ร้องเพลงอัดเสียง ก็จะต้อง "ต่อเพลง" ให้ได้เสียก่อนที่จะทำการอัดเสียง "เวลาต่อเพลงก็ต่อกับเปียโนตัวเดียวกันเอง คือ คนแต่งเขาก็จะเอาโน้ตมาวางแล้วตีคานองให้เราฟัง เราก็ดูเนื้อแล้วก็ขี้นทำนองตามไปจนจับคานองได้" (สัมภาษณ์ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส, 17 พ.ย. 35) "เวลาต่อเพลง ก็จะต่อจากนักแต่งเพลงตรงนั้น เดี่ยวนั้นที่ห้องอัดนั้นละ นักดนตรีก็ขี้นมกั้นไป ตัวเราก็ขี้นมร้องไป ถ้าเป็นสุรพล โกวิทวิก ก็เนื้ออาจจะยังแหงอยู่เป็นช่วง ๆ เราก็จะใช้วิธี ฮือ...ฮาไปก่อน พอเราได้คานอง ก็พอดีสุรพลเขาแต่งเนื้อเสร็จพอดี" (สัมภาษณ์ สวลี ผกาพันธ์, 2 ธ.ค. 35)

อาจจะดูเหมือนขั้นตอนในการเตรียมตัวอัดเสียงของนักร้องในช่วงนี้ใช้เวลาสั้น ๆ แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นผลงานที่ขาดคุณภาพ เพราะก่อนที่จะมามีผลงานเป็นเพลงที่อัดเสียงออกมานั้น ทั้งนักร้องและนักดนตรีเหล่านี้มักจะคุ้นเคยกับการร้องและบรรเลงมาอย่างดีจากการแสดงสดตามงานต่าง ๆ จนเรียกได้ว่ามีฝีมือคงที่แล้ว ถ้าเป็นนักดนตรีก็จะมีควมเชี่ยวชาญถึงขนาดที่พอเห็นโน้ตเพลงใหม่มาวางตรงหน้าก็สามารถอ่านและเล่นได้เลยทันที หรือที่เรียกว่า Sight Reading นั่นเอง เมื่ออ่านโน้ตได้เร็ว ก็สามารถขี้นมให้คล่องแคล่วได้ในเวลาอันสั้น ความล่าช้าในการอัดเสียงจะตกไปอยู่ที่ความพร้อมเพรียงและกลมกลืนกันของทั้งนักร้องและนักดนตรีมากกว่า และประการสำคัญที่ทำให้การอัดเสียงล่าช้าคือ ขีดความสามารถของอุปกรณ์ในการบันทึกเสียงที่ยังไม่ได้มีวิวัฒนาการสูงเช่นปัจจุบัน "ห้องอัดสมัยแรก ๆ เป็นห้องโล่ง ๆ ห้องใหญ่ มีไม้คัตัวเดี่ยวห้อยลงมาจากเพดาน หรือบางทีมีไม้คัหลายตัวห้อย ก็จะแบ่ง ๆ กันไปจ่อตามเครื่อง

ดนตรีบ้าง จ๊อตตรงปากคนร้องบ้าง แล้วก็ร้องทั้งเล่นในห้องนั้นไปพร้อม ๆ กัน ผิดก็เริ่มกันใหม่" (สัมภาษณ์ สวลี ผกาพันธุ์, 2 ธ.ค. 35)

สาเหตุที่ต้องอัดเสียงพร้อม ๆ กันทั้งเสียงร้องและเสียงดนตรี ก็เพราะการบันทึกเสียงในยุคนั้น ยังไม่ได้มีช่องบันทึกเสียง (Track) มากมายหลายช่องดังเช่นในปัจจุบัน แต่จะมีเพียงช่องเดียวหรือแทร็คเดียว ทำให้ไม่สามารถแยกอัดเสียงดนตรีหรือเสียงร้องได้ และยังไม่มีการปรุงแต่งผสมเสียง (Mix) อีกด้วย ทำให้การอัดเสียงที่ออกมาเป็นเสียงสด ๆ ที่ปราศจากการตกแต่งเสียงใด ๆ ทั้งสิ้น และเมื่อได้ผลงานเพลงออกมาเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าของผลงานก็คือ ตัวผู้แต่งเพลง ก็จะนำผลงานเพลงนั้นไปขายให้กับห้างแผ่นเสียง เช่น ห้างเมโทร ห้างคาเธีย์ ฯลฯ แบบขายขาด กล่าวคือ ขายผลงานเพลง ๆ นั้น หรือชุดนี้ให้แก่ห้างแผ่นเสียง ในราคาเหมารวมค่าแต่งเพลง ค่าจ้างนักร้อง ค่าจ้างนักดนตรี ค่าผลิต เช่น ค่าเช่าห้องอัดต่าง ๆ เป็นเงินจำนวนหนึ่ง "ต้นทุนการอัดแผ่นเสียงช่วงนั้น เบ็ดเสร็จแล้วก็ประมาณ 2,000-3,000 บาทต่อเพลง ค่าตัวนักร้องในการบันทึกเสียงขณะนั้นแพงที่สุดก็ไม่มีทางเกิน 500 บาทต่อเพลง หรือไม่ก็แล้วแต่เขาจะให้ บางทีร้องฟรียังมีเลย" (สัมภาษณ์ ชินกร ไกรลาศ, 7 ธ.ค. 2535)

เมื่อห้างแผ่นเสียงได้ผลงานเพลงไปแล้วก็จะนำไปบันทึกเป็นแผ่นเสียง เข้าสู่กระบวนการผลิตและจัดจำหน่ายแผ่นเสียง โดยใช้ชื่อเพลงเป็นชื่ออัลบั้ม พร้อมกับชื่อของนักแต่งเพลงเจ้าของบทประพันธ์ และมีชื่อนักร้องให้รู้ว่าใครคือผู้ร้องอยู่บนช่องใส่แผ่นเสียง บางทีก็จะมีการทำปกแผ่นเสียงแบบที่มีรูปของนักร้องหรือนักแต่งเพลงปรากฏอยู่หน้าปกแผ่นเสียงด้วย ซึ่งเป็นรูปถ่ายธรรมดาเน้นให้เห็นใบหน้าของนักร้องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนออกวางจำหน่ายทั่วไป

การผลิตผลงานเพลงไทยสากลคงดำเนินตามแบบดั้งเดิมมานานจากยุคของสุนทราภรณ์ เพลงลูกกรุงช่วงแรก เพลงลูกทุ่ง จนมาถึงยุคของวงประเภทชาโตว์ เช่น ซิลเวอร์แซนด์ เรื่อยมาจนถึงยุคสตริงคอมโบ้ตอนต้น ๆ เช่น ดี อิมพอสซิเบิล ก็ยังคงใช้วิธีอัดเสียงแบบเดียวกันนี้คือ "ในห้องอัด อัดสดร้องสดพร้อมกันไปเลย เสร็จก็เสร็จ ถ้าผิดก็เริ่มกันใหม่ วงใครก็วงมันเล่นกันเอง

ร้องกันเอง ไม่มี Producer ไม่มีมือป็นรับจ้าง*" (สัมภาษณ์ วินัย พันธุรักษ์, 8 ต.ค. 2535)

การอัดเสียงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อคุณภาพของห้องอัดมีมากขึ้น มีห้องที่อัดเสียงได้เพิ่มจากร่องเสียงเดี่ยวเป็น4ร่องเสียง 8ร่องเสียง จนถึง16ร่องเสียงสูงสุดในช่วงแรก ๆ ของห้องอัดกมลสุโกศล ทำให้การอัดเสียงเริ่มมีวิวัฒนาการที่สูงขึ้น ทำให้ผลงานเพลงมีประสิทธิภาพดีขึ้น กล่าวคือ สามารถแยกการร้องและการบรรเลงออกจากกันได้ และในการบรรเลงก็สามารถแยกอัดเป็นเสียง ๆ ไปได้ เช่น เสียงเปียโน ก็อัดต่างหากครั้งหนึ่ง เสียงกลองก็อัดต่างหากครั้งหนึ่ง เสียงเครื่องดนตรีอื่น ๆ ก็สามารถอัดได้แยกครั้งกัน แล้วจึงนำมาผสมเสียงให้เข้ากันภายหลัง จากนั้นจึงจะนำนักร้องมาใส่เสียงร้องให้เข้ากับดนตรีที่อัดไว้แล้ว และเทคโนโลยียังได้พัฒนาทำให้มีการอัดเจาะหรือ อัดทับใหม่ได้ระหว่างเพลง คือ ถ้านักร้องร้องผิด หรือนักดนตรีเล่นผิด ก็แก้ไขเฉพาะที่ผิดได้ ไม่ต้องอัดซ้ำใหม่ตั้งแต่ต้นเหมือนในช่วงแรก ๆ ทำให้เกิดความสะดวกในการบันทึกเสียงขึ้นอีกมาก

ในขณะที่เทคโนโลยีของการบันทึกเสียงเปลี่ยนไป แนวทางในการผลิตผลงานเพลงก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเมื่อวงการเพลงมีการเปลี่ยนแปลงจากความนิยมในการฟังแผ่นเสียงมาเป็นเทปคาสเซ็ท ทำให้กลุ่มผู้ซื้อขายวงกว้างไปอีก เพราะราคาของเทปคาสเซ็ทถูกกว่าแผ่นเสียง นายทุนที่เคยรับซื้อผลงานเพลงจากศิลปิน นักแต่งเพลง เริ่มมีบทบาทมากขึ้น แทนที่การรับจัดจำหน่ายแต่เพียงอย่างเดียว โดยหันเข้ามาสู่วงการการผลิตผลงานในฐานะนายทุนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานผลิตมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดกิจการห้องอัดเสียงที่นอกจากรับอัดเสียงทั่วไปแล้ว ยังมีลักษณะเป็นเหมือนค่ายเทปไปในตัว เช่น บริษัท ห้องอัดเสียงทอง จำกัด หรือบริษัท อโซน่า โปรมอชั่น เป็นต้น การผลิตผลงานเพลงในช่วงนี้มีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น มีผู้จัดการหรือ ผู้ดำเนินการจัดหานักร้องมาร้องเพลงเพื่อจำหน่ายโดยใช้วิธีซื้อลิขสิทธิ์เพลงจากนักแต่งเพลง

* มือป็นรับจ้างในที่นี้หมายถึง นักดนตรีรับจ้างที่รับเล่นเพลงในห้องอัดให้กับนักดนตรีที่จะมีผลงานเพลงออกจำหน่าย โดยที่ตัวนักดนตรีที่จะออกเทปไม่ต้องเล่นดนตรีเองในห้องอัด แต่ใช้นักดนตรีรับจ้างเล่นให้แทน

ทั่ว ๆ ไปมาเก็บไว้เป็นลิขสิทธิ์ของบริษัท และเมื่อมีนักร้องที่เหมาะสมก็จะนำมาให้ขับร้องเพลงที่มีอยู่แล้วนั้น โดยบันทึกเสียงออกจำหน่าย โดยที่ผู้รับผลประโยชน์คือ บริษัทผู้ผลิตและดำเนินการเอง และมีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับนักร้องหรือเจ้าของผลงานเพลงเป็นคราว ๆ ไป ระบบนายทุนจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทกับการสร้างผลงานเพลงไทยสากลมากขึ้น ในขณะที่บทบาทของนักแต่งเพลง เจ้าของวงดนตรีที่เคยผลิตและสร้างสรรค์ผลงานเพลงขึ้นมาเองกลับลดน้อยถอยลง กลายมาเป็นเพียงแค่นักแต่งเพลงรับจ้าง นักดนตรีรับจ้าง หรือนักร้องรับจ้างไปเท่านั้น

ในระยะแรก ๆ ของค่ายเทปเพลงเกิดจากนายทุนรายย่อย ๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการผลิตผลงานเพลงไทยสากลโดยที่ยังไม่ได้มีการผลิตผลงานเพลงอย่างเป็นระบบระเบียบนัก กล่าวคือ ตัวนายทุนเองเป็นผู้ที่เคยคลุกคลีอยู่กับวงการเพลงในฐานะใดฐานะหนึ่ง เช่น วิเชียร อิศว์ศิระกุล ผู้ก่อตั้งบริษัท นิธิทัศน์ โปรโมชั่น เคยเป็นผู้ผลิตรายการเพลงทางโทรทัศน์ ประเสริฐ พงษ์ธนานิกร หรือ ระย้า นักจัดรายการเพลงทางวิทยุชื่อดังเมื่อ 10 กว่าปีก่อน กลายมาเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท รถไฟดนตรี จำกัด เป็นต้น บุคคลเหล่านี้เป็นเสมือนผู้เปลี่ยนให้การผลิตผลงานเพลงไทยสากลเข้าสู่ระบบการค้าแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่างเช่น บริษัท รถไฟดนตรี จำกัด ที่มีที่มาจากการที่ประเสริฐ พงษ์ธนานิกร หรือ "ระย้า" เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการผลิตผลงานเพลงจากการทำงานในฝ่ายโฆษณาของ บริษัท E.M.I. จำกัด และมีงานเสริมเป็นงานเขียน งานวิจารณ์เพลง และมาจัดรายการวิทยุ โดยเฉพาะรายการเพลงไทยสากล ซึ่งช่วงที่จัดแรก ๆ ยังไม่มีผลงานเพลงไทยสากลแนวใหม่ออกมามากนัก จะมีก็แต่เพลงลูกกรุงสมัยเก่าของสุเทพ สุวลี ทำให้เกิดความคิดที่จะหากางกำลังใหม่ ๆ ก็ระสนองตอบความต้องการของวัยรุ่นให้มากขึ้น

"เริ่มจากจัดรายการเพลงสากล ใช้ชื่อว่า MUSIC TRAIN แล้วก็เริ่มมาจัดรายการเพลงไทยสากลชื่อ รถไฟดนตรี โดยพยายามหาเพลงแนวใหม่ ๆ มาเปิด ปรากฏว่าคนฟังค่อนข้างพอใจ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นสมัยนั้นจะฟังรายการเรามาก ก็เลยมาคิดว่า เอ...เราน่าจะมีเพลงไทยที่มีลักษณะเป็นวัยรุ่น เป็นกลุ่มนักร้องวัยรุ่น 2-3 คนขึ้นมา ซึ่งนั่นคือที่มาของวง สาว สาว" (สัมภาษณ์ ประเสริฐ พงษ์ธนานิกร, 6 ก.ย. 2535)

การทำงานของค่ายเทปในช่วงแรกนี้ เป็นช่วงประมาณปี พ.ศ.2522-2523 โดยที่ นายทุนจะเป็นผู้คัดเลือกนักร้อง หรือ วงดนตรีที่คิดว่าน่าจะมีผลงานเพลงไทยสากลออกจำหน่ายได้ โดยดูจากความสามารถในการร้องเพลง การเล่นดนตรี เป็นหลัก ส่วนหน้าตา บุคลิกลักษณะมาเป็นอันดับรอง แต่ที่สำคัญคือ ความเป็นวัยรุ่น ไม่ใช่ผู้ใหญ่หรือนักร้องในแบบลูกกรุงดั้งเดิม เมื่อมีตัวนักร้องหรือตัวนักดนตรีแล้ว ตัวนายทุนเองก็จะเป็นผู้คัดเลือกเพลงให้นักร้อง โดยใช้วิธีให้นักแต่งเพลงแต่งให้ตามแนวคิด (Concept) ของนายทุนที่จะให้นักร้องหรือวงดนตรีนั้นมีภาพปรากฏออกมาในแนวไหน ในบางกรณีตัวนักร้องเองก็มีส่วนในการคัดเลือกเพลงอยู่ด้วย โดยเฉพาะวงดนตรีที่มีลักษณะเป็นวงประเภทสตริง ซึ่งมักจะเป็นนักดนตรีอาชีพมาก่อน ก็จะมีส่วนร่วมในการหาเพลงมาทำเทปร่วมกับนายทุน หรือโดยความเห็นชอบของนายทุน หลังจากที่ได้เพลงมาแล้วตัวนายทุนหรือผู้ดำเนินการก็จะหานักดนตรีมาบรรเลงเพลงเหล่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพลงใหม่ทั้งเนื้อร้องและทำนอง หรือบางครั้งก็นำเอาเพลงยอดนิยมเก่า ๆ มาเรียบเรียงดนตรีใหม่ โดยใช้วิธีจ้างนักเรียบเรียงดนตรีอาชีพ เช่น วิรัช อยู่ถาวร ปราบจัน ทรวงเพ่า ฯลฯ มาเรียบเรียงดนตรีให้ แล้วก็จ้างนักดนตรีอาชีพที่รับจ้างเล่นดนตรีทั่วไปให้มาเล่นบันทึกเสียงในห้องอัดจนได้เป็นเพลงเสร็จสมบูรณ์ที่เรียกว่า Backing Track คือ เทปต้นฉบับดนตรีที่ยังไม่มีเสียงร้อง จากนั้นจึงจะนำเทปบันทึกเสียงดนตรีนี้ไปให้นักร้องฝึกร้องกับเนื้อร้องที่มีอยู่ แล้วค่อยบันทึกเสียงร้องที่หลัง รวมทั้งมีการร้องประสานเสียงเพิ่มเติมเพื่อความไพเราะของเพลงนั้น จนได้เป็นผลงานเพลงที่สมบูรณ์ เรียกว่า เทปมาสเตอร์ หรือ มาสเตอร์เทป (Master Tape) คือเทปต้นฉบับที่เสร็จสมบูรณ์ที่ได้รับการปรุงแต่งเสียง (Mix) เรียบร้อยแล้ว

หลังจากนั้นผู้ดำเนินการก็จะนำเทปมาสเตอร์นั้นไปให้บริษัทผลิตเทปคาสเซ็ทอัดเสียงออกมาเป็นตลับเทปเพลงเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับร้านค้าปลีกย่อยทั่วประเทศ ซึ่งขั้นตอนในการจัดจำหน่ายนี้ในระยะแรกมักจะเป็นการดำเนินงานโดยบริษัทรับจัดจำหน่าย เช่น บริษัท โรต้าแผ่นเสียงและเทป จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ออนป้า สเตอริโอ บริษัท อีเอ็มไอ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นต้น

ในส่วนของตัวศิลปินเพลง หลังจากที่ผ่านมาการอัดเสียงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะถูกนำไปสู่กระบวนการผลิตอีกแบบหนึ่งคือ การไปถ่ายรูปรูปเพื่อมาทำปกเทปเพลง โดยตัวนายทุนจะเข้า

มาดำเนินการติดต่อช่างภาพ ติดต่อสถานที่ถ่ายทำให้เสร็จเรียบร้อย ศิลปินมีหน้าที่เพียงจัดหาเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว และเตรียมตัวให้พร้อมในการถ่ายทำ และเป็นแบบให้ช่างภาพถ่ายภาพออกมาให้เสร็จสมบูรณ์ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อย หลังจากนั้นก็จะ เป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินการ หรือนายทุน จะบอกให้ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เช่น ไปสัมภาษณ์ออกรายการวิทยุ ไปถ่ายทำการ์ตูนเพลงในผลงาน โดยบันทึกเป็นเทปโทรทัศน์ไว้เพื่อแพร่ภาพออกอากาศตามรายการต่าง ๆ หรือไปถ่ายรูปเป็นปกหนังสือ หรือลงสัมภาษณ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และการโฆษณาต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการทำโปรโมชัน โดยที่ตัวศิลปินเพลงนั้นไม่ต้องวิ่งไปหานักจัดรายการ หรือวิ่งหางานแสดงเอง แต่ตัวนายทุนหรือผู้ดำเนินการจะรับผิดชอบให้ ซึ่งลักษณะในการดำเนินการผลิตเช่นนี้ ยังคงเป็นแบบแผนที่ใช้อยู่ในระบบธุรกิจเทปเพลงไทยสากลในปัจจุบัน

สรุปลักษณะการผลิตผลงานเพลงไทยสากลโดยระบบค่ายเทปเพลงในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 1 : การเตรียมวัตถุดิบ

การเตรียมวัตถุดิบในที่นี้คือ การจัดหาศิลปินที่จะมาเป็นตัวนำเสนอ (Presenter) โดยมีทีมงานด้านบริหารเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกตัวศิลปินว่าจะให้ออกมาในรูปแบบของนักร้องเดี่ยว หรือนักร้องหมู่ หรือวงดนตรี โดยจะมีการคุยที่ตัวศิลปินเป็นหลัก "เริ่มจากการเข้าประชุม Board รวมกันหมด ทั้งผู้บริหาร ตัวโปรดิวเซอร์ และฝ่ายโปรโมชัน โดยดูว่าศิลปินคนนี้น่าจะร้องเพลงแนวไหน มีบุคลิกอย่างไร แล้วก็ให้ฝ่ายผลิตเพลงไปดำเนินการโดยให้ออกมาตรงตามคอนเซ็ปท์ที่วางไว้" (สัมภาษณ์ สถาพร พานิชรักษาพงศ์ 18 พ.ย. 35)

"เมื่อทางผู้ใหญ่ของบริษัทรับศิลปินเข้ามา เราก็มองหน้าที่ต้องคุยกับเขาในทุกแง่ทุกมุม ล้วงความลับหรือสิ่งที่เป็นตัวเขาออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อดูว่าเขาควรจะทำออกมาเป็นแบบไหน อันนี้หมายถึงนักร้องใหม่ แต่ถ้าเป็นศิลปินที่เขามีชื่อเสียงอยู่แล้ว เคยทำเพลงมาแล้ว เราก็จะดูสไตล์เดิมของเขา แล้วหาว่าอะไรควรจะนำเสนอเพิ่มเติม" (สัมภาษณ์ นรีเนตร, 17 ต.ค. 35) เมื่อค่ายเพลงมีตัวศิลปินที่จะนำเสนอและมีคอนเซ็ปท์ของศิลปินว่าจะเป็นในแนวไหนแล้ว ก็จะส่งหน้าที่ในการผลิตผลงานให้กับฝ่ายผลิต ซึ่งประกอบไปด้วย

มาดำเนินการติดต่อช่างภาพ ติดต่อสถานที่ถ่ายทำให้เสร็จเรียบร้อย ศิลปินมีหน้าที่เพียงจัดหาเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว และเตรียมตัวให้พร้อมในการถ่ายทำ และเป็นแบบให้ช่างภาพถ่ายภาพออกมาให้เสร็จสมบูรณ์ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อย หลังจากนั้นก็จะทำหน้าที่ของผู้ดำเนินการ หรือนายทุน จะบอกให้ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เช่น ไปสัมภาษณ์ออกรายการวิทยุ ไปถ่ายทำการร้องเพลงในผลงาน โดยบันทึกเป็นเทปโทรทัศน์ไว้เพื่อแพร่ภาพออกอากาศตามรายการต่าง ๆ หรือไปถ่ายรูปเป็นปกหนังสือ หรือลงสัมภาษณ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และการโฆษณาต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการทำโปรโมชัน โดยที่ตัวศิลปินเพลงนั้นไม่ต้องวิ่งไปหานักจัดรายการ หรือวิ่งหางานแสดงเอง แต่ตัวนายทุนหรือผู้ดำเนินการจะบริหารจัดการให้ ซึ่งลักษณะในการดำเนินการผลิตเช่นนี้ ยังคงเป็นแบบแผนที่ใช้อยู่ในระบบธุรกิจ เทปเพลงไทยสากลในปัจจุบัน

สรุปลักษณะการผลิตผลงานเพลงไทยสากลโดยระบบค่ายเทปเพลงในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 1 : การเตรียมวัตถุดิบ

การเตรียมวัตถุดิบในที่นี้คือ การจัดหาศิลปินที่จะมาเป็นตัวนำเสนอ (Presenter) โดยมีทีมงานด้านบริหารเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกตัวศิลปินว่าจะให้ออกมาในรูปแบบของนักร้องเดี่ยว หรือนักร้องหมู่ หรือวงดนตรี โดยจะมีการคุยที่ตัวศิลปินเป็นหลัก "เริ่มจากการเข้าประชุม Board รวมกันหมด ทั้งผู้บริหาร ตัวโปรดิวเซอร์ และฝ่ายโปรโมชัน โดยดูว่าศิลปินคนนี้น่าจะร้องเพลงแนวไหน มีบุคลิกอย่างไร แล้วก็ให้ฝ่ายผลิตเพลงไปดำเนินการโดยให้ออกมาตรงตามคอนเซ็ปท์ที่วางไว้" (สัมภาษณ์ สถาพร พานิชรักษาพงศ์ 18 พ.ย. 35)

"เมื่อทางผู้ใหญ่ของบริษัทรับศิลปินเข้ามา เราก็มักมีหน้าที่ต้องคุยกับเขาในทุกแง่ทุกมุม ล้วงความลับหรือสิ่งที่เป็นตัวเขาออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อดูว่าเขาควรจะออกมาเป็นแบบไหน อันนี้หมายถึงนักร้องใหม่ แต่ถ้าเป็นศิลปินที่เขามีชื่อเสียงอยู่แล้ว เคยทำเพลงมาแล้ว เราก็จะคุยสไตล์เดิมของเขา แล้วหาว่าอะไรควรจะนำเสนอเพิ่มเติม" (สัมภาษณ์ นรีเนตร, 17 ต.ค. 35) เมื่อค่ายเทปเพลงมีตัวศิลปินที่จะนำเสนอและมีคอนเซ็ปท์ของศิลปินว่าจะ เป็นในแนวไหนแล้ว ก็จะส่งหน้าที่ในการผลิตผลงานให้กับฝ่ายผลิต ซึ่งประกอบไปด้วย

- 2.4 ผสมเสียงและตัดแต่งเสียง ในส่วนนี้จะ เป็นหน้าที่ของมิคซ์เซอร์หรือเจ้าหน้าทีบันทึกเสียงที่เชี่ยวชาญในการผสมและตัดแต่งเสียง โดยจะทำการปรับแต่งเสียงดนตรีและเสียงร้องให้กลมกลืนกัน เช่น เสียงร้องน่าจะดังกว่าเสียงประสานหรือเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดควรมีความดัง-เบา และความเด่นชัดต่าง ๆ กัน จนได้เป็นเทปต้นฉบับ หรือ Master Tape
- 2.5 นำเทปต้นฉบับไปเข้ากระบวนการผลิตเป็นตลับเทปและแผ่นเสียง หรือ แผ่น C.D. (Compact Disk) เพื่อเป็นตัวสินค้า (Product) ไว้จำหน่าย

ขั้นตอนที่ 3 : การส่งเสริมการจำหน่าย

โดยทั่วไปการส่งเสริมการจำหน่ายคือการวางแผนโฆษณาผลงานเพลงทางสื่อต่างๆ เช่นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งจะได้อธิบายอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป แต่นอกจากการใช้สื่อต่างๆแล้วจุดสำคัญอีกประการหนึ่งของการส่งเสริมการจำหน่ายคือ การเตรียมความพร้อมทางด้านอื่นๆ เช่น ตัวศิลปินที่ต้องผ่านการปรับโฉมให้เข้ากับผลงานเพลง ไม่ว่าจะ เป็นทรงผม การแต่งหน้า เสื้อผ้าเครื่องประดับกาย จนถึงทำเดิ้นประกอบเพลงต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนข้อมูลดิบของทางฝ่ายโปรโมชันที่จะเลือกนำเสนอให้ออกมาเป็น ปกเทป รูปภาพโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือการทำมิวสิควิดีโอเพื่อออกถ่ายทอดทางโทรทัศน์ ฯลฯ ซึ่งจะมีทีมงานรับผิดชอบว่าการส่งเสริมการจำหน่ายจะทำออกมาในรูปแบบใดบ้าง และควรมีระยะเวลาในการโปรโมชันนานเท่าใด ซึ่งขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายที่ทางบริษัทกำหนดไว้ให้ในแต่ละผลงานด้วย "ศิลปินแต่ละชุดใช้เวลาในโปรโมชัน ไม่ต่ำกว่า 2 เดือน ถ้าไม่ success ก็จะใช้เวลาประมาณ 2 เดือนแล้วจบไป แต่ถ้าศิลปินบางคน success นี้ก็โปรโมทกันนานกว่า 6 เดือน หรือข้ามปีก็มี โดยตัวตัดสินว่าใคร success หรือ ไม่ ก็จะต้องชั่งชั่งขายเป็นหลักสำคัญ" (สัมภาษณ์ สถาพร พานิชรักษาพงศ์, 18 พ.ย. 35)

ดังนั้น การส่งเสริมการจำหน่ายจึงเป็นขั้นสุดท้ายในการผลิตผลงานเพลงแต่ละชุด ในปัจจุบันโดยมีผลต่อเนื่องตามมาว่าผลงานนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าไม่ได้รับความสำเร็จ การโฆษณาในชุดนั้นก็จบลง แต่ถ้าประสบความสำเร็จมียอดขายสูง การโฆษณาที่จะขยายเวลาต่อไปในรูปแบบต่าง ๆ เท่าที่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจะอำนวยให้ และขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้ฟังด้วยเช่นกัน